

ПОЛИТИКИН

Немачка 5.00 DEM, Швајцарска 5.00 CHF, Шведска
25.00 SEK, Аустрија 40.00 ATS, Словенија 250 SLT, Маке-
донија 70 ДЕН.

ЗАБАВНИК

21. VI 1996 • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LVIII
• ЦЕНА 8 ДИНАРА • БРОЈ 2315

УТИЦАЈ
ЖЕНА
НА
ЖИВОТ
И ДЕЛО
НЕМАЊИЋА

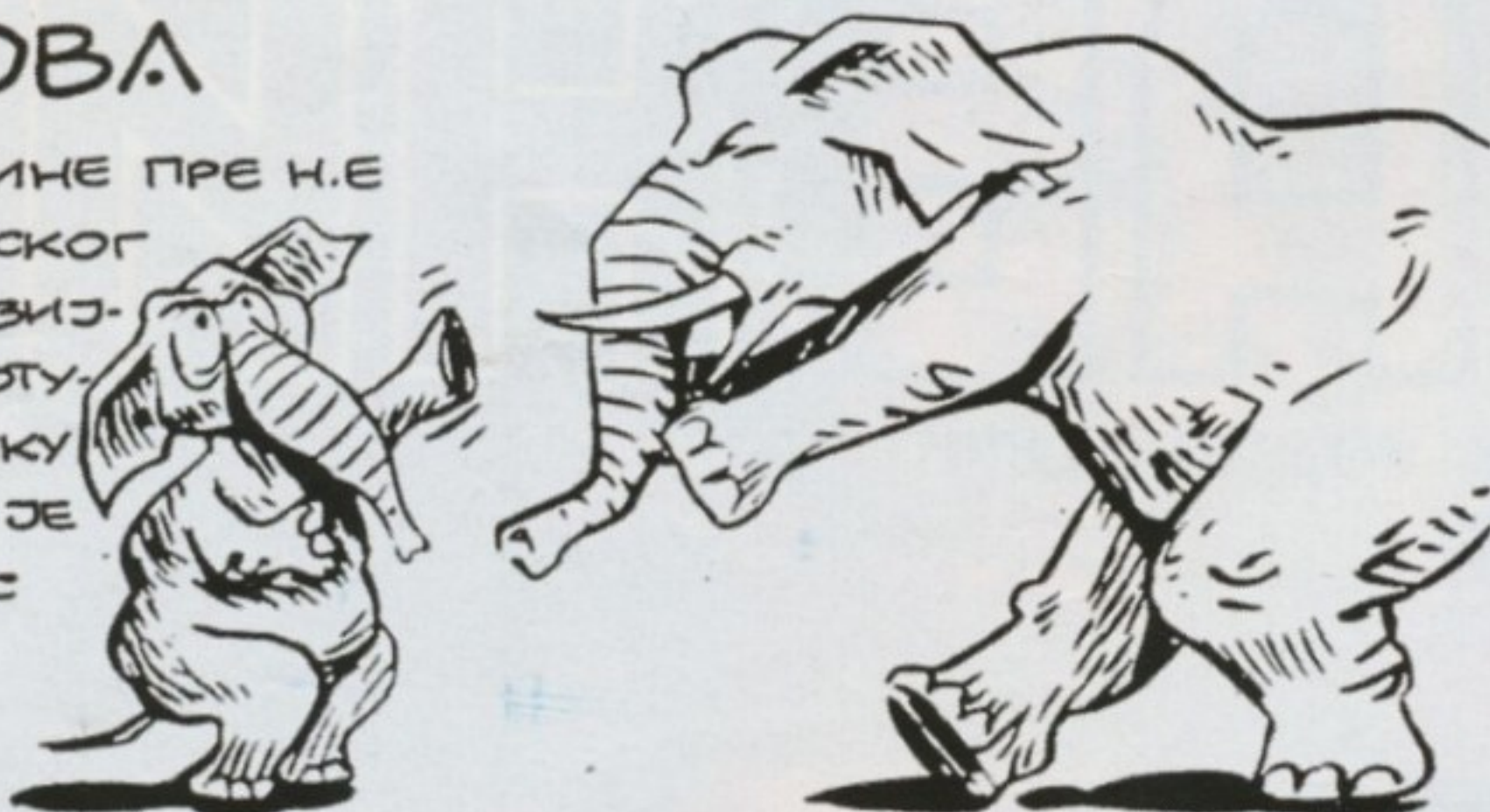
За сбе од 7 до 107

ВЕРОВАЉЕ

Веровали или не!

РАТ СЛОНОВА

ОДИГРАО СЕ 217. ГОДИНЕ ПРЕ Н.Е
ЗА ВРЕМЕ IV СИРИЈСКОГ
РАТА. АНТИОХ III ЈЕ АЗИЈ-
СКИМ СЛОНОВИМА ПОТУ-
КАО ЕГИПАТСКУ ВОЈСКУ
ПТОЛОМЕЈА III КОЈИ ЈЕ
ИМАО МАЊЕ, ДАНАС
ИЗУМРЛЕ
СЛОНОВЕ.

Јасишук који свира

ПРОИЗВОДИ СЕ У ЈАПАНУ И НА-
МЕЊЕН ЈЕ ОНИМА КОЈИ ПАТЕ ОД
НЕСАНИКЕ. УСПАВЉУЈЕ ИХ ЗВУ-
КОМ ДОБОВАЊА КИШЕ, КЛОПА-
РАЊА ВОЗА ИЛИ КРЕКЕТОМ ЈАБА.

КРЕ! КРЕ!
КРЕ!

БУТАН

ДРЖАВА НА ПАДИНА-
МА ХИМАЛАЈА, ИЗ-
ДАЛА ЈЕ НАМИРИ-
САНЕ, ТРОДИМЕНЗИ-
ОНАЛНЕ МАРКЕ СА
СИГУШНОМ ПЛОЧОМ
НА КОЈОЈ ЈЕ СНИ-
МЉЕНА НАЦИО-
НАЛНА ХИМНА.

ОВЦА

ЗАТРПАНА У СНЕГУ
ПРЕЖИВЕЛА ЈЕ 25 ДАНА
У БОГАРТУ (ШКОТСКА)
СВЕ ДОК ЈЕ НИЈЕ СПА-
САО ОВЧАРСКИ ПАС.

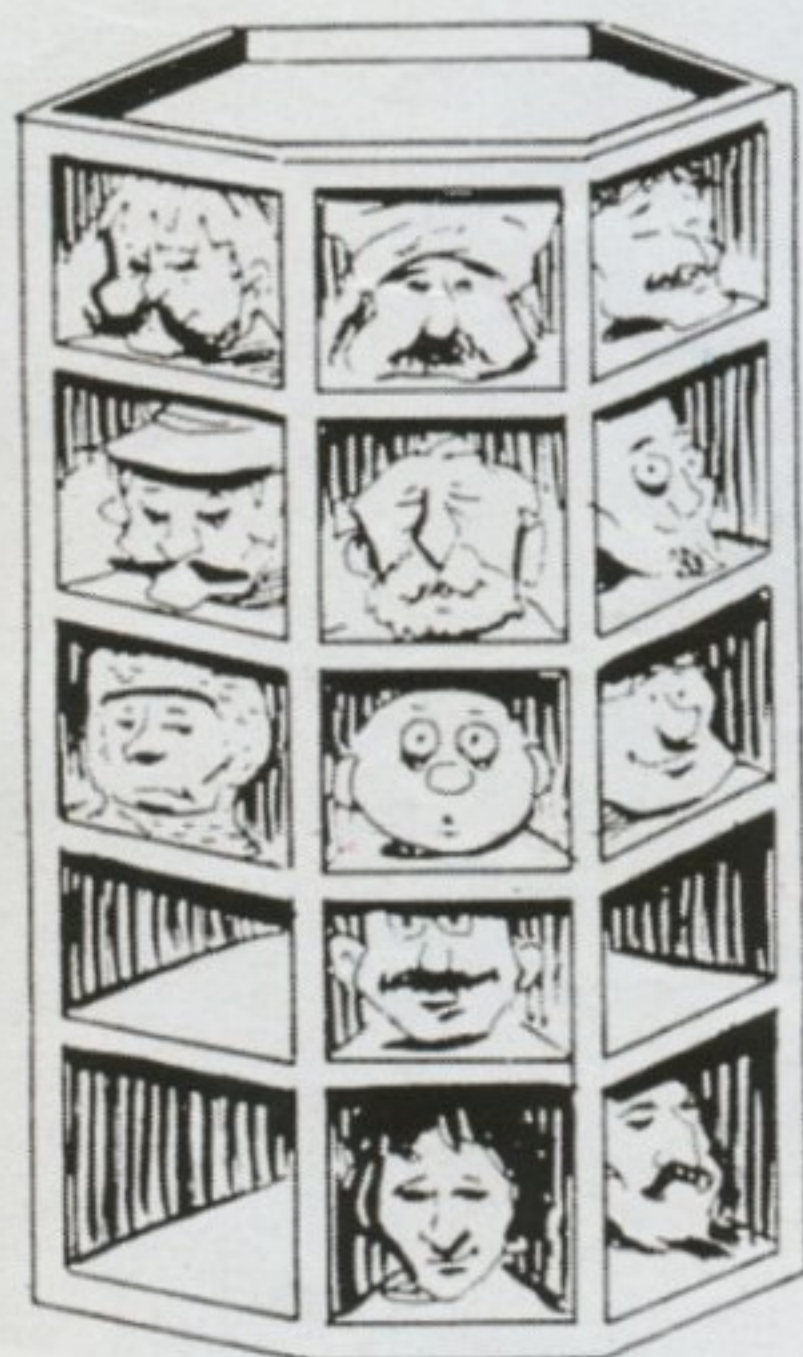
МОНГОЛСКИ РАТНИЦИ

СУ У 13. ВЕКУ ЈАВНО
ПОКАЗИВАЛИ ГЛАВЕ
ЗАРОБЉЕНИХ НЕПРИ-
ЈАТЕЉА ТАКО ШТО СУ
ИХ УГРАЂИВАЛИ У
БЕТОНСКУ КУЛУ.

ЉУДИ

ИМАЈУ 23 ПА-
РА ХРОМОЗО-
МА, А ШКАМ-
ПИ У СВАКОЈ
РЕЛИЈИ ПРЕ-
КО 100.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● колибри су једине
птице које могу да лете и
уназад.

●●● острига може више
пута током живота да про-
мени пол.

●●● магнезијум, док гори,
добија на тежини тако да је
његов pepeo тежи од прво-
битне материје.

●●● пчела радилица, ис-
кључиво женка, прелеће ви-
ше од 75.000 километара да
би сакупила пола килограма
меда.

●●● Амстердам и Ротер-
дам, два највећа града у Хо-
ландији, налазе се испод ни-
воа мора.

●●● гнездо пчелице ко-
либри, најмање птице на
свету која живи на Куби и
Боровом острву, није веће
од напрстка.

●●● у породици чувеног
композитора Јохана Себас-
тијана Баха било је преко
педесет музичара.

●●● у лимуну има више
шећера него у јагоди.

●●● за мрштење се став-
љају у погон две трећине ми-
шића више него за осмех.

●●● научник који је про-
нашао барбитурну киселину
чији су деривати барбитура-
ти назвао ју је по својој же-
ни Барбари.

●●● људски врат има ми-
шиће, сада непотребне, који
су у раном добу човекове
еволуције служили за покре-
тање ушију.

●●● птица киви, „заштит-
ни знак“ Новог Зеланда, има
ноздрве на самом врху кљу-
на.

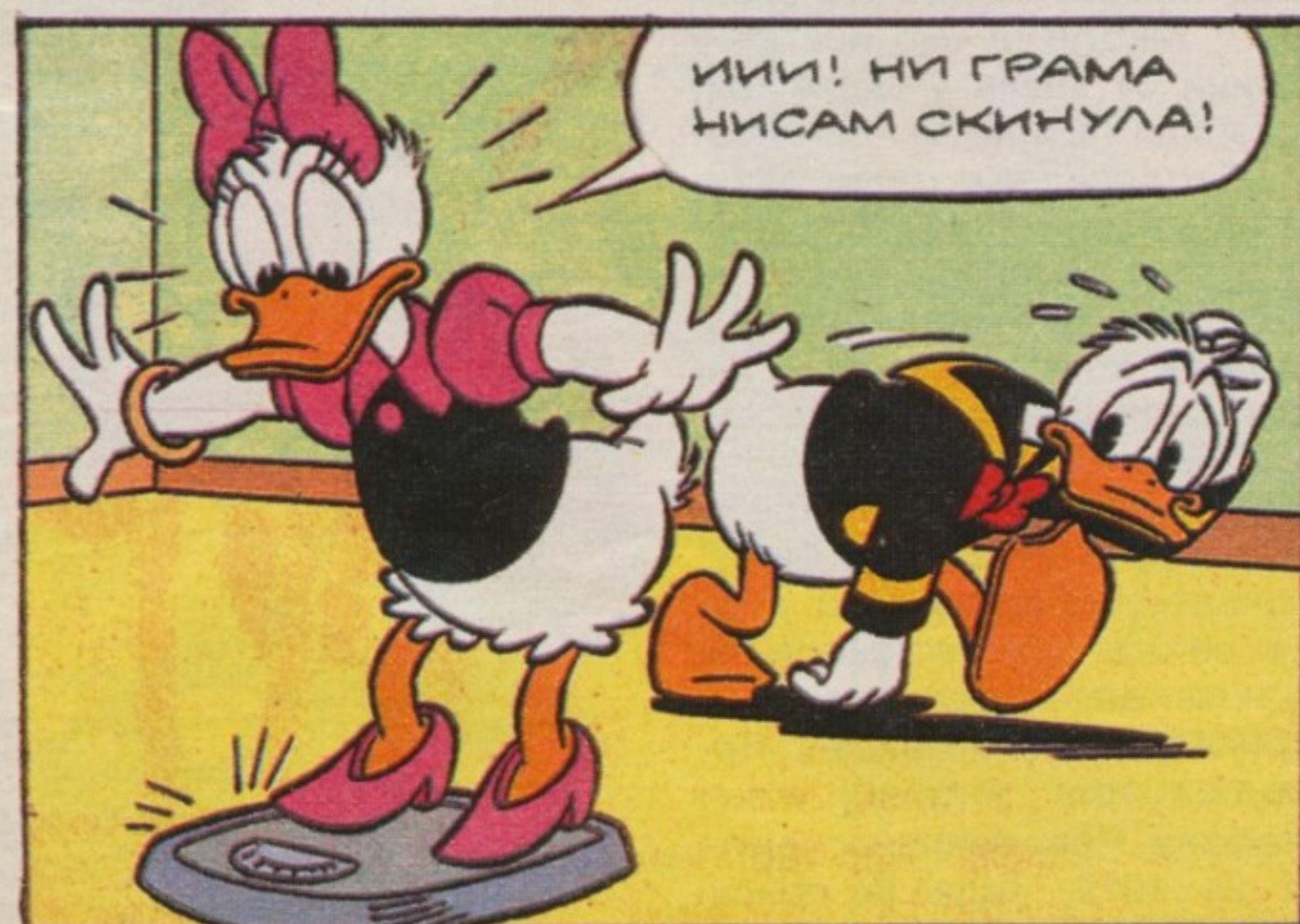
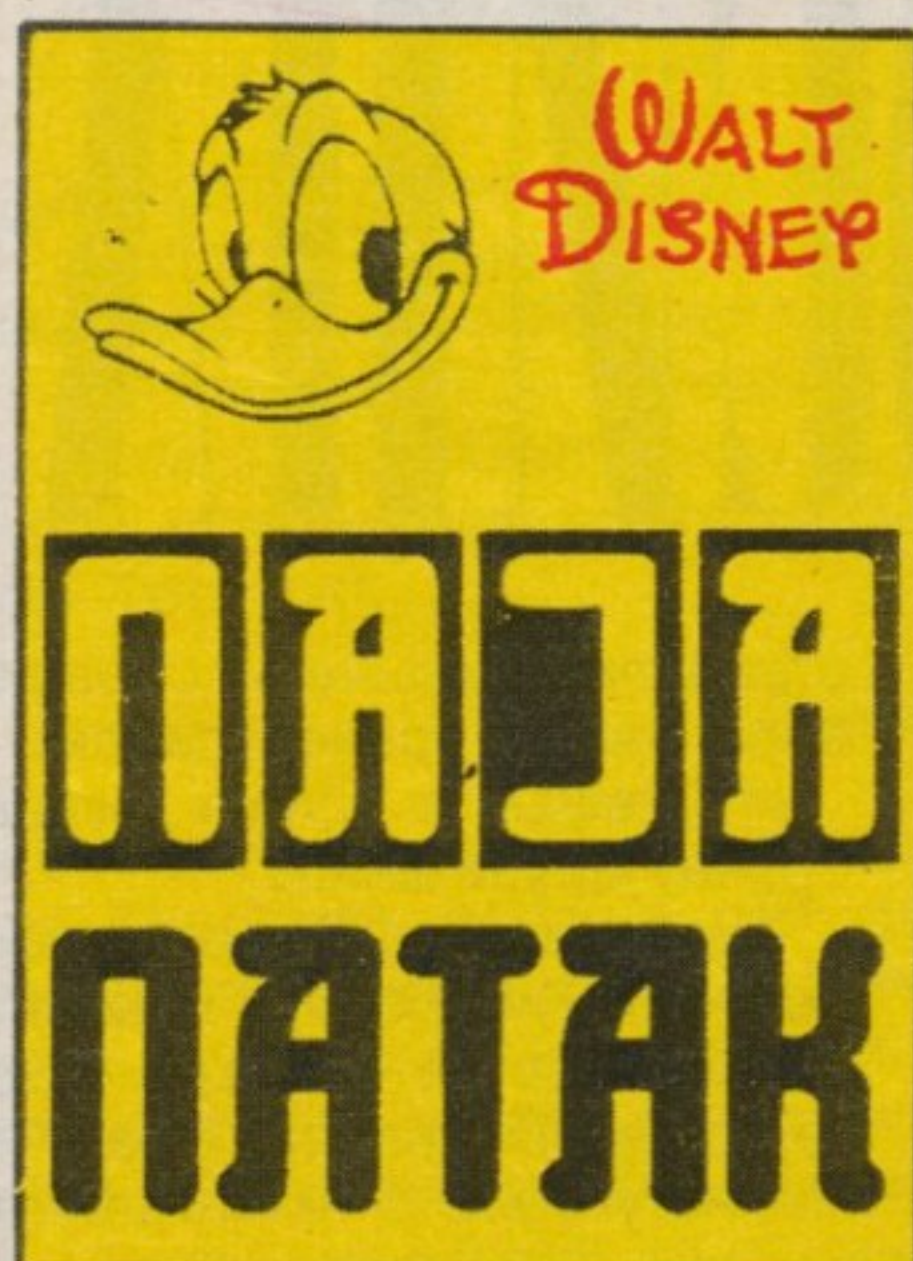

●●● Маријански гребен у
Тихом океану дубок је 10,91
километар и, када у њега не-
што падне, до морског дна
путује преко један сат.

●●● сматрало се да је ен-
глеска краљица Елизабета I
(1533-1603) претеривала у
личној хигијени пошто се ку-
пала једном месечно.

●●● албатрос може да
остане у ваздуху више дана,
готово и не машући крилима
већ планирајући.

Илустровао Зоран Петковић Петко

Утицај жена на живот и дело Немањића

СТЕФАН НЕМАЊА

Родоначелник најопеваније српске династије тешко да је својим потомцима, бар што се приватног живота тиче, могао да послужи као узор. Истина, он је за власт крваво војевао против браће и он је, зависно од политичке потребе, склапао савез час с једним час с другим суседом. Власт је одувек и посвуда била највољенија дружбеница.

Међутим, велики жупан Стефан Немања бар је у свом брачном животу имао спокоја. Био је ожењен Аном, непознатог порекла, и с њом изродио леп пород — шесторо деце. Синови Вукан, Стефан и Растко, сваки на свој начин, обележили су нимало мирну српску историју.

Касније се придружио сину Сави (Растку) на Светој гори, где је и умро. И његова жена Ана се замонашила и под именом Анастасија завршила у манастиру.

СТЕФАН ПРВОВЕНЧАНИ

Почетак приче о првој српској крунисаној глави тешко је замислити без утицаја његове таште Еуфросине. Наиме, Стефанова жена Евдокија била је братаница византијског цара Исака II Анђела с којим је Немања — и на тај начин — склопио савез. Невоља старијег Немањиног сина Вукана, законитог наследника, била је у томе што је већ био ожењен, свакако не из тако моћне породице. Историја није успела да сачува ни њено име.

ЕУФРОСИНА

Средњовековну историју Србије обележили су жупани, краљеви, па и цареви. О њима, њиховој борби између себе и против других, готово да нема тајни. Мало се, међутим, зна о улози њихових жена, мајки али и ташти које су умногоме одређивале судбину државе...

стављала устоличењу свог девера Саве у архиепископа.

И Стефан је трипут мењао брачну дружбеницу.

Кад је отерао Евдокију, окренуо се Бугарској у тражењу савеза против Мађара, тада заједничких непријатеља. Печат на уговор о пријатељству ударен је, изгледа, Стефановом женидбом с блиском рођаком цара Калојана („Лепог Јована“), чије је име кроз векове заборављено. Приписују јој се два Стефанова сина — Владислав и Предислав. Умрла је десет година после венчања.

Изгледа да се, што се власти и титуле тиче, Стефан Првовенчани највише окористио женидбом с Аном, унуком чувеног млетачког дужда Енрика Дандола. Користећи се новостеченим везама, а и избором новог папе Хонорија III, уз поновљено обећање да ни католичка вера није невера, Стефан је успео да добије краљевску круну 1217, и постане — Првовенчани. Много млађој Ани није било суђено да понесе титулу краљице. Умрла је пре 1217, оставивши сина Уроша.

СТЕФАН РАДОСЛАВ

Брачни живот најстаријег Стефановог сина, другог по реду српског краља, а првог кога је крунисао поглавар самосталне српске цркве стриц му Сава, био је прилично буран.

Прва невоља задесила га је још као момчића. Отац је,

Но, љубав из рачуна није потрајала. Грчки саавременик Никита Хомијат записао је тврђу да је Евдокија, поставши велика жупаница 1196, „Својим начином живота упропастила узајамну брачну љубав“. Након једне тешке свађе Стефан је избацује из свог двора, 1200. или 1201. За собом је оставила сина Радослава и кћерку Комнину.

Несташној Евдокији као да се није посрећило са мужевима. Њен следећи брак, с византијским царем Алексием V такође је био кратак — Латини су упали у Цариград, ослепили га и потом са високог Теодосијевог стуба бацили на камене плоче. Најжешћи отпор Латинима давао је Лав Згур, господар Аргоса и Коринта, који се сад жени лепом распуштеницом и удовицом. Али, Евдокија је поново кратке среће. Њен трећи муж, после изгубљене битке, у очајању узјахује коња и пење се на врх Акрокоринта, одакле се — са коњем — стрмоглављује у бездан. Последњи траг о првој жени Стефана Првовенчаног датира из 1219. када је прису-

Краљ Милутин с петом женом Симонидом на ктиторској композицији у цркви Св. Ђорђа у Старом Нагоричину. Свети Ђорђе му предаје мач

Немања и Ана добар део свог живота посветили су подизању цркава. Остао је траг да је велики жупан подигао пет задужбина. После абдикације 25. марта 1196. закалуђерио се и као монах Симеон повукао у Студеницу.

Поменута Еуфросина, упућују многи трагови, лично је спровела државни удар на цариградском двору, збацила девера и на престо поставила свог мужа Алексиса. Тиме је, несумњиво, утицала и на прекоредно унапређење свог српског зета у великог жупана, односно севастократора што је било највише звање међу званичницима на византијском двору.

ТАШТА МНОГО ФИНА

због политичких потреба, покушао да свог првенца ожени једном епирском принцезом. Невоље су настале кад се установило да је Радослав, преко мајке Евдокије, у седмом колену био у сродству с несудбеном невестом. Охридски архиепископ, под чијом је надлежношћу тада била српска црква, није дозволио тај брак. Ко зна да ли би се и Стефан Првовенчани оженио Аном Дандоло да није тада, љут на архиепископа охридског, као удовац потражио од Млетака помоћ за свој брак у чему је здушно провађао дубровачки кнез.

Опипљивих историјских трагова нема, али је — како тврди Душан Терзић у својој књизи „Светлост угашених звезда“, занимљивој причи о дванаест жена средњовековне Србије — француски савре-

меник и хроничар Балдуин из Авена оставио запис о једној превари која је за последицу имала први брак Стефана Радослава. А та прича, отприлике, гласи овако:

Нови латински цар Петар, пошто је крунисан у Риму, креће за Цариград да преузме престо. У близини Елбасана сачекује га и убија епирски владар Теодор. Роберт Куртнејски, син погинулог цара, с много јачом пратњом креће по очевину, али и са стрепњом неће ли га кроз земљу Србију, напасти неко други. И тако српском двору упућује молбу за несметан пролаз ка Цариграду. На граници их је сачекао млади Радослав, охол и ташт, заљубљен у грчко порекло своје мајке.

Како пише Балдуин из Авена, Куртнејски и његови доглавници — упознавши Радослава — одлучили су да га преваре и тако, још безбедније, стигну куд су наумили. Прелепу кћерку једног свог најамника окитили су златом и бисером и младом краљевићу представили као даљу ро-

ђаку латинског цара. Лепотом, а и својим грчким језиком, завртела је памет претенденту на српски престо. Венчање је обављено муњевито, без посредника који умеју да зановетају, и младенци су одјездили пут Приморја, а преваранти ка Цариграду.

Не зна се кад је и како Радослав открио превару, извесно је само да се крајем 1219. или почетком 1220. оженио правом принцезом. Била је то Ана, кћи Теодора Анђела Дуке Комнина који ће постати византијски цар 1223. Наравно, овом браку кумовао је вешти отац Стефан Првовенчани, а свадба је прослављена на његовом двору у Паунима, близу Урошевца. Занимљиво је да је, 685 година доцније, један византолог из Минхена дошао до масивног златног прстена на коме је у седам редова на грчком, којим се Радослав углавном служио, писало: „Веренички знак Стефана, изданка од лозе Дука, прими својим рукама, Ано, из куће Комнина“.

Српски владар који је српске повеље и српски бакарни новац потписивао грчким писмом и именом „Стефан Дука“ није био нимало омиљен на свом двору. Чак га је и стриц Сава, увређен, напустио и отпутовао у Јерусалим. Калуђер Теодоси-

је оставио је запис да је за све то била крива његова „злонамерна и лукава жена“, а да је таст био командант параде. „Женопокриви“, како су га с подсмехом звали, збачен је с престола 1233, а трон поверен млађем му брату Владиславу.

Обезвлашћен и понижен, он најпре бежи у Дубровник, па затим у Драч, али ту га чека нова невоља. Враголаста Ана предаје се чарима команданта града, иначе латинског најамника Фруга који му чак прети и смрћу... Један његов биограф је забележио да „изгнан из краљевства и лишен жене... бежи од смртоносног мача у Србију. Понижен и разочаран, приклања се монашкој ризи. Као монах Јован, у манастиру Студеници, више није опасан за брата Владислава...“.

Чаролије у наручју горопадног најамника нису дуго трајале, те лепа краљица покушава да нађе уточиште, најпре код слепог оца у Солуну, а потом и код сестре Ирине, бугарске царице. Срамота је била исувише јавна да би јој дозволили да код њих остане. На препоруку бугарске царице, с образложењем да иде да посети гробове своје мале деце, прима је девер Владислав. Историја није забележила колико је деце имала, остао је податак да се замонашила и мир потражила у манастиру, као монахиња Ана.

СТЕФАН ВЛАДИСЛАВ

И други син Стефана Првовенчаног није се много прославио као државник. И у његовом случају таст је имао пресудну улогу у Србији. Моћни бугарски цар Јован II Асен веровао је да на то има потпуно право пошто је своју мезимицу Белосаву удао за српског краља.

Остао је белег, и то какав, да је она била веома дана вери, те су одмах по крунисању, Владислав и Белосава, почели да граде драгуљ српског неимарства, задужбину на реци Милешеви близу Пријепоља.

Бугарска царица и српска краљица била је, сведочи ис-

Илустровао Бобан Савић

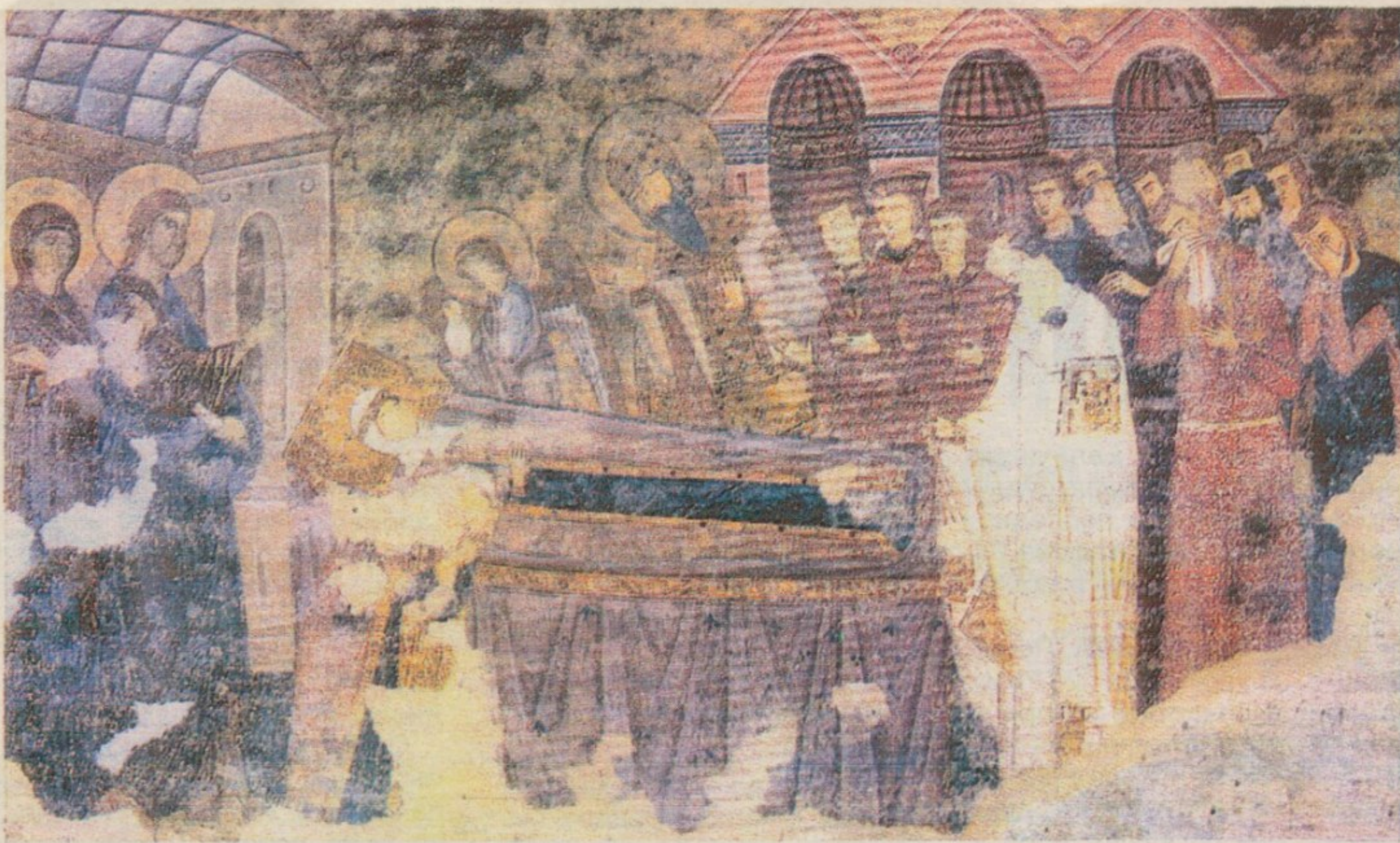

ПОЛИТИКИН

5

ЗАБАВНИК

Живописац је у храму Свете Тројице у Сопотанима, задужбини Стефана Првовенчаног, исликао и смрт краљице Ане Дандоло, треће Стефанове жене

торија, одана мужу. Одмах после смрти Јована II Асена, кад је незадовољство владином Владислава достигло врхунац, Белосава се више него смело успротивила свом млађем деверу Урошу. Чак одлази у Дубровник тражећи помоћ. Без успеха. Разочарани Владислав признаје Уроша за краља, а овај му оставља титулу и даје на управу Приморје, са седиштем у Скадру. Њихови синови, Стефан и Деса, жупани без учинка у историји, умрли су пре 1281. године, а њихова мајка Белосава била је још жива 1285. године.

О животу краљице Белосаве, и уопште краљевског пара, говори и списак њене опреме. У време кад, рецимо, на Западу нема ни помена о женском рубљу, Белосава

носи дугачке свилене кошуље, кратке су јој изаткане свилом и златном жицом. Иако се постела ноћу поставља на под, на двору краљице било је постељног рубља и душека прекривених ланеним чаршавима. Преко лета спавало се на танким перјаним јастуцима с навлакама од свиле, а зими су покривачи били постављени крзном... Ту су били и врчеви за воду од бакра, па сребрни, бакарни и позлаћени пехари разних облика, те хаљине од скупocene грчке и италијанске свиле... Познато је да је у дубокој старости, за владе синовца Милутина, 1285. била у Дубровнику и да је свој новац из Котора пренела тамо... Шта је даље с њим било, не зна се...

СТЕФАН УРОШ I

Најмлађи син Стефана Првовенчаног најдуже је владао 33 године – и, за разлику од браће која су служила Истоку, Урош је упутства добијао са Запада. Опет везано за женски утицај.

На такво његово опредељење најпре је утицала породица његове мајке, млетачке принцезе Ане Дандоло, а потом, од 1250, и жена му Јелена, рођака Карла I Анжујског, краља Сицилије и Напуља. Са њом ће изродити и два српска краља Драгутина и Милутина.

Њен савременик, архиепископ Данило, оставиће о Јелени прилично података:

„... Била је прекрасна својом појавом... оштре речи али благе нарави, непорочног живота и сваким добром у животу украшена...”

Неспорно је да је основала прву женску школу у српским земљама претварајући већи део свог двора не само у

школу већ и у интернат за девојке. И то све у последњој четвртини 13. века, када Европа још није показивала занимање за школовање девојака, посебно не оних које ни су биле високог рода.

Запажена је и њена улога у одбрани слободе католичке цркве у српској држави, нарочито у приморским областима. Мада је и после удаје остала католикиња, веома је поштовала цркву своје нове отаџбине. Умрла је, пак, у православљу, као монахиња и била сахрањена у својој задужбини манастиру Благовештења у Градцу на Ибру.

Да брак између Уроша и Јелене није био тек пука рачуница сведочи и Долина јоргована, која до данас није променила име. Наиме, ишчекујући невесту, краљ Урош је у долини Ибра, између Краљево и Студенице, посадио шуму белог и плавог јоргована, прекрасни славолук за своју краљицу.

СТЕФАН ДРАГУТИН

Старији син Урошев и Јеленин није дуго краљевао, свега шест година. И он уз помоћ тазбине. Ожењен Катарином (Каталином), кћерком угарског краља Стефана V. Најпре је насрнуо на оца – што код Немањића постаје уобичајено – кога је потукао 1276, уз помоћ мађарске војске. Уцвељен, стари и поражени краљ повлачи се у Хум, где је већ наредне године, као калуђер Симон, умро. Сахрањен је у својој задужбини, манастиру Сопотанима.

Са млађим братом Милутином у почетку није имао спорова на бојном пољу, али је био уплашен да му овај не преотме краљевство. Под

притиском домаћих велможа, ипак је морао да преда власт брату. Непосредан повод томе био је један његов пех: почетком 1282. године Драгутин је код града Јелача пао с коња и гадно осакатио ногу. У време кад се лично владарево учешће у бојевима подразумевало, такав физички недостатак сматран је великом опасношћу и по државу. На сабору у Дежеву код Раса Драгутин је Милутину свечано предао престо.

Драгутинова жена Каталина последњи пут се помиње почетком 1314, када је са јетровом Симонидом ишла да се поклати гробу краљице-мајке Јелене Анжујске. Драгутин је мајку надживео само две године. На самрти се, по немањићком обичају, закалуђерио и узео монашко име Теоктист. Сахрањен је у Ђурђевим Ступовима, прадединој задужбини коју је обновио.

Каталина и Драгутин имали су седморо деце, а Милутин је, одмах по братовљевој смрти, затворио братанца Владислава и приграбио сву његову земљу. Млађи Драгутинов син, Урош, избегао је то – умро је пре оца.

СТЕФАН УРОШ II МИЛУТИН

Несумњиво међу најчудеснијим личностима из лозе Немањића. Владао је пуних тридесет девет година, проширио краљевину и избио на обале Егејског мора, подигао мноштво цркава и имао убедљиво највише бракова – пет.

Први брак склопио је највероватније негде 1271. или 1272. године са извесном Јеленом, Српкињом властеоског рода, која му је родила Стефана и Ану (Неду). Њу је одагнао десет година касније, 1282, када се оженио непознатом тесалском принцезом, кћерком деспота Јована I Анђела, а све зарад заједничких похода против Византије.

Човек осебујног темперамента већ наредне године отерао је и другу жену. Бора већи у гостима код брата Драгутина, „смртно” се заљубио у братовљевог свастика, калуђерицу Јелисавету, једну од сестара мађарског краља Ладислава IV. Она је, несрећница, привремено скинула ризу и краљу родила кћер Царицу. Ни та љубав, међутим, није била дугог века. Њено место у мужевљевом срцу догодине је заузела Ана Тертер – кћерка бугарског цара Георгија Тертера, новог српског савезника – која му

Јелена, жена које има: краљица Јелена као жена краља Душана на фресци у Белој цркви Каранској, сликао између 1340–1342. године

Паја Јовановић: Женидба цара Душана,
1904. Народни музеј у Београду

је подарила сина Стефана Константина.

За Милутинову слабост знало се надалеко, па је то коначно искористио и византијски цар Андроник II, кад више није знао како да изађе на крај са Србима. Цар је четрдесетчетворогодишњем краљу (који је био пет година старији од њега) понудио своју кћеркицу Симониду – дете од непуних шест година! Преговори су били дуги и мукотрпни. Царски изасланик трипут се враћао у Цариград по додатна објашњења. Милутин је тражио да за мираз добије све дотад заузете области, а цариградски патријарх никако није давао сагласност за брак детета и постаријег српског монарха.

Брак је ипак склопљен, а пролећа 1299. Милутин је добио тражени мираз, а патријарх обећање да ће Симониду на двору после венчања бити са дружбеницама и васпитачима, све док довољно не одрасте...

Невоље по Милутина тек тада настају: пети брак је изазвао озбиљне породичне и државне размирице. Пре свега, раскид и десетогодишњи рат са братом Драгутином. У једном тренутку чак је пристао да Срби под њим приме католичку веру. Е, тада на сцену ступа његова ташта Ирина намерна да једном од својих синова (браћи нероткиње Симониде која је то, према грчким изворима, постала пошто Милутин није поштовао дату обавезу да јој приђе тек кад се задевојчи) обезбеди српски престо. Чак је њен млађи син Димитрије због тога неко време боравио на српском двору.

Милутин је умро изненада у Неродимљу, 1321.

За Симониду се зна да је била жива 1340, као монахиња у Цариграду. Њена фреска ископаних очију у Грачаници послужила је после много векова Милану Ракићу као надахнуће за прелепу песму.

СТЕФАН УРОШ III ДЕЧАНСКИ

Можда, најнесрећнији владар из династије Немањића (отац Милутин најпре га је послао као таоца, затим ослепео и протерао, а син Душан свргао и, по свој прилици, убио) имао је мало више среће у брачном животу. С Теодором, кћерком бугарског цара Смилца, имао је двоје деце Душана и Душицу. После њене смрти убрзо по доласку на власт, оженио је дванаестогодишњу Марију, кћерку Јована Палеолога, и с њом изродио троје деце: Симеона, Јелену и Теодору.

За његову злехуду судбину и те како је одговорна маћеха му Симонида, односно њена мајка Ирина, која је покушала да свог сина удоми на српски престо. И полубрат Константин, Милутинов син из брака с Аном Тертер, покушао је да постане краљ уместо краља, али је Дечански у пресудном часу објавио како му се, божјим провиђењем, повратио вид који му је отац својевремено немилосрдно одузео. А ствар је изгледа била у томе што се целат смиловао па је кажњеник са женом и два малолетна сина стигао у Цариград тек, можда, запечених капака. Наравно, он је то брижљиво крио све до очеве смрти.

Дечанског је чекао нови сукоб, сада са сином Душаном, а опет, посредно, због жене,

јер се овај плашио да ће престо припасти полубрату му Симеону. Баш као некада Стефан, и он се зато, почетком 1331, подигао против оца и заточио га у звечанску тврђаву где је умро под тајанственим околностима. Сахрањен је у својој задужбини Високим Дечанима, највећем српском средњовековном манастиру, по коме је његов ктитор и назван Дечански. Због мученичке смрти Дечански ће ускоро бити проглашен за свеца, четвртог међу Немањићима, после Првовенчаног, Саве и Милутина.

ЦАР СТЕФАН ДУШАН

Прва српска царица Јелена била је бугарска принцеза, сестра цара Александра. Душан је крунисан за краља у Сврчину 1331, а следеће године довео је у двор своју краљицу.

Из писаних трагова сазнаје се да је и те како учествовала у јавном и политичком животу Србије.

Њена улога на састанку српског ратног савета одржаног у Приштини 1342, уз присуство двадесет четири велможе, била је пресудна. То је посведочио преговарач Јован VI Кантакузин, тада византијски цар који је остао без престола, а запис је оставио као монах Јоасаф.

Наиме, оставши без власти, Кантакузин се с преосталом војском повлачи уз Вардар и у Велесу тражи преговоре с Душаном. Преговори су дуги и мучни, без опипљивих резултата. И први пут у српској историји, жена се најдиректније меша у мушке послове. Говори док је сви пажљиво слушају и њен предлог јед-

ногласно се усваја. „У њеном говору има толико мудрости и доброг расуђивања да нам нико не би рекао боље”, у име присутне властеле казао је велики војвода Јован Оливер, а, доцније, за покољења записао Кантакузин. У многим својим повељама цар је помиње као „христољубиву и благодаровну”. Зна се да је много читала и да су многе књиге по манастирима само за њу преписиване.

Мада је био велики поштовалац и дародавац манастира, посебно оних на Светој гори, цар Душан остао је ускраћен за светацки ореол. Он који је под својим ногама имао пет шестина Византијског царства усудио се, по оној народној да сила Бога не моли, да своју жену склони пред кугом на светогорско острво Атос, крајем 1347. и почетком 1348. Она је, Јелена, наводно, прва и последња жена која је икада крочила у неприкосновено мушко царство. Разлози да не буде проглашен за петог Немањића свеца свакако су много дубљи, а један од њих може бити и понуда папи Иноћентију VI за преобраћање у католичку веру, само да буде именован за „капетана” хришћанства у новом крсташком походу против неверника Турака. Турци су касније, после његове смрти, столovali Србијом скоро пет векова.

Душан је умро 1355, не зна се тачно ни где ни како. Његова удовица остаје у граду Серу и годину дана доцније постаје монахиња Јелисавета. У јануару 1375. четири године после смрти јединца Уроша, постаје великосхимница (најстрожи калуђерски завет уз одрицања и потпуну посвећеност Богу) и носи име мајке Јевгеније. Зна се да је 1378. била покојна. Према предању, сахрањена је у својој задужбини манастиру Матејчи код Куманова. У тај манастир и данас најчешће долазе нероткиње, молећи за помоћ.

ЦАР СТЕФАН УРОШ

Оживоту последњег српског цара, сина Душана Силног, најречиције говори надимак – Урош Нејаки. Зна се да је био ожењен Аном, кћерком влашког војводе Александра, и да није имао породе. Његово време означило је почетак краја српске средњовековне државе. После су жене само везле покрове, гајиле децу и оплакивале мртве. Доскора.

Петар Милатовић

БОНАНЦА ТЕЧЕ ДАЈБЕ

Људи на Клон-
дајку и данас
пате од болести
зване златна
грозница која
се, како изгледа,
преноси с гене-
рације на гене-
рацију. Потоци и
поточићи у бли-
зини Досон Си-
тија и даље су
на мети разних
пустолова...

Док се Сунце шкрто пробијало кроз облаке, Питер Голд је, у гуменим чизмама изнад колена, пажљиво разгледао талог на дну металног сита. Опет ништа. Ни најмањег груменчића. Срећа му ни овог јутра није била наклоњена иако је устао у цик зоре и одмах сишао доле, на поток: ни сам није знао колико је пута захватио по муљевитом дну, пустио воду да се оцеди и с надом зурio у оно што је остало.

Стотинак метара ниже, иза кривине која је скривала поглед, чуло се весело „Јууп-пиииииу!": мора да је то његов први комшија Џим Морисон налетео на пристојан грумен. Да је друкчије, тешко да би се огласио: па „ситниш" од два-три грама никоме на овом потоку није значио бог зна шта, па ни Џиму. Посебно не њему. Од њих стотинак на Ханкеру Џим је био једини који је могао да се похвали да није било дана када на дну његовог сита не би засијало злато. Понекад само у облику прашине, али — и то је било боље него ништа.

Питер није био те среће мада је и његов радни дан трајао 15 сати, баш као и његовом оцу, деди, прадеди. Истина, живели су од злата већ генерацијама, али скромно. Њима, Голдовима (енглески gold – злато) злато се није позлатило и било је у томе неке ироније. Упркос томе, Питеру никада није пало на памет да престане да се бави

овим послом. Он му је био „у крви“, доносио му је узбуђење и, коначно, од њега је ипак могао да живи.

Боље прашина него ништа

Слично Питеру Голду осећају, мисле и раде на стотине других ловаца на злато у којима Клондајк, предео у области Јукона (Канада), ни данас, тачно један век од када је избила велика златна грозница, не оскудева. Досон Сити је и даље, као у време када су у њему први подигли своје шаторе Џим Скукум, Џорџ Кармак и Чарли Досон, по коме је и добио име, центар из кога се креће у потрагу за златом. Златна грозница која га је тресла од тренутка када су његови оснивачи нашли злато у оближњем потоку Бонанца никада, заправо, није ни престала.

Наравно, у Досон Сити више се не слежу десетине хиљада људи, али број оних који из њега крећу у потрагу за златом нипошто није безнача-

јан. Већина њих потомци су некадашњих пустолова који су на Клондајк стигли вођени надом да ће успети преко ноћи да се обогате: и они сањају сан својих предака. Али, не само што сањају, него и живе и раде као њихови очеви и дедови. У „процесу производње“ није се изменило готово ништа. Муљ се и даље претражује уз помоћ прилично застареле механизације, с тим што је завршни део посла исти као и пре сто година. Руком се пребира по каменчићима да би се утврдило није ли у сито запао какав груменчић. Грумење какво је налазио Чарли Досон, оног од пола килограма, одавно нема. О њему сада може само да се прича, или нада. Данашњи ловци задовољавају се чак и златном прашином. По речима Мека Свокхамера, директора градског музеја у Досон Ситију, и она је довољна да неког учини доживотним зависником.

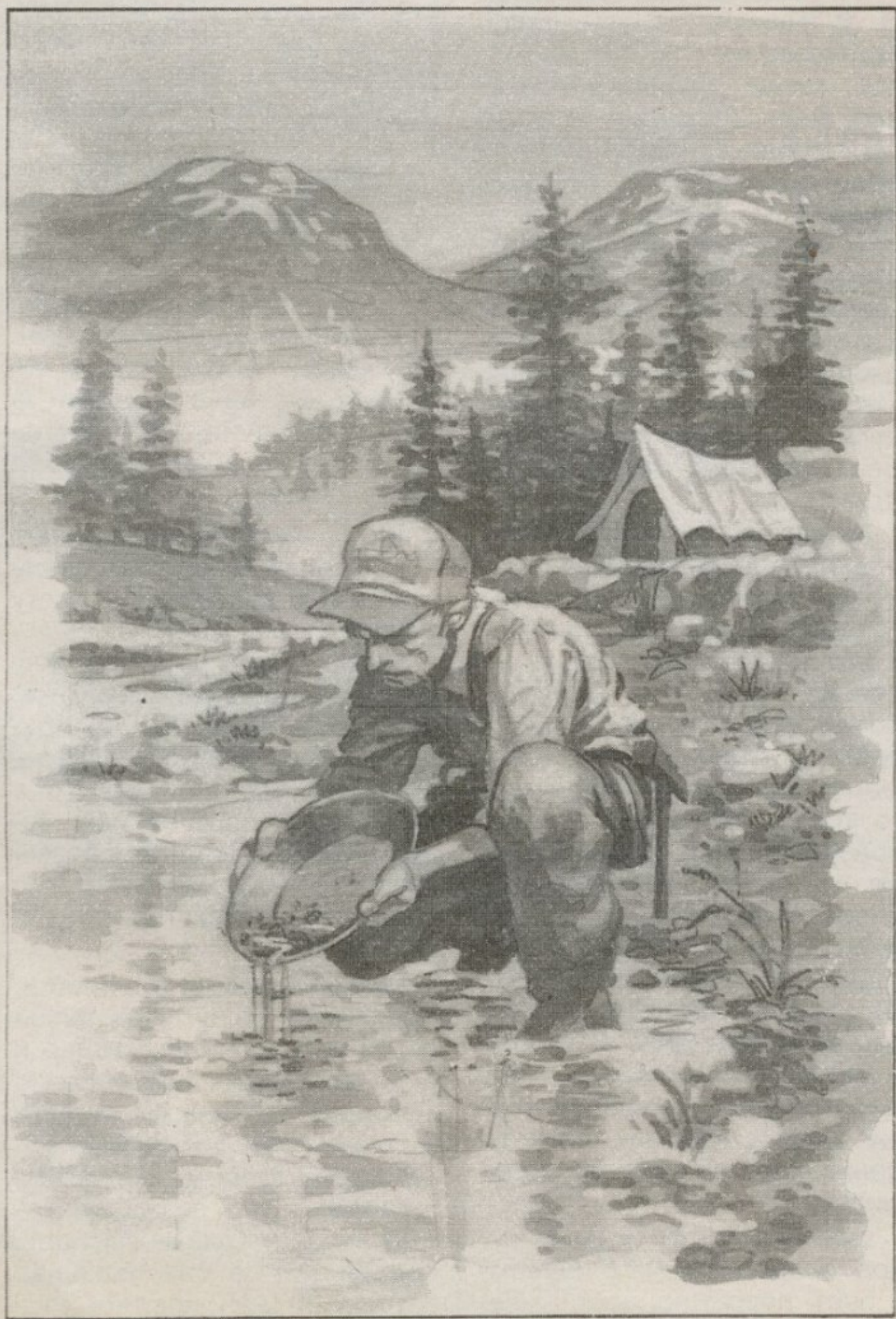
Свокхамер наводи пример Великог Реда, неписменог

боксера који већ више од деценије цело лето проводи на неком од оближњих потока. Оно што успе да сакупи једва да је довољно за живот, а он ипак не одустаје. Крађе се не боји и све што има држи у теглици за мајонез у свом шатору. Током кратке сезоне, која потраје једва два-три месеца, у град ретко силази, а када и сиђе онда је то због тога што му је понестало намирница. Робу коју купује Велики Ред не плаћа новцем већ златним прахом: тако раде и остали ловци.

Неко по потоку, неко по веш-машини

Тако се радило и у време велике златне грознице. Уколико му је готовина ипак потребна, одлази у једну од две „мењачнице“: он њима жут метал, они њему — новац. Преваре ни са једне стране нема. С обзиром да у овом делу Канаде злато и даље има изузетан значај, збивања на берзи помно се прате, а локални радио и штампа свакодневно објављују извештаје са лондонске и њујоршке берзе. Толика пажња поклања се још само временској прогнози. Ништа чудно с обзиром да лето на северу Канаде врло кратко траје и да је тло током већег дела године замрзнуто. Док се оно не открави, од испирања нема ништа. То је, уједно, и најјачи разлог за петнаесточасовни радни дан: време буквално мора да се граби.

Занимљиво је да, упркос опседнутости жутим металом, ни други ловци на злато, осим Великог Реда, не предузимају неке нарочите мере предострожности да би се заштитили од крађе. Али, за разлику од њега, оно што су нашли не држе баш тамо где сви могу да виде. Већина сматра да је најбоље да сву имовину носе са собом, у врећици око врата или џепу. Међутим, има и оних који верују да је боље да је стрпају у конзерву кока-коле и сакрију у неки жбун. Захваљујући онима што своје собом носе, неки су се обогатили тако што су уредно претраживали машине за веш у јавним перионицама. Тамо је, како се прича, могло да се нађе поприлично злата. Било то тачно или не, Досон Сити, односно цео Клондајк, и даље живи у знаку златне грознице.

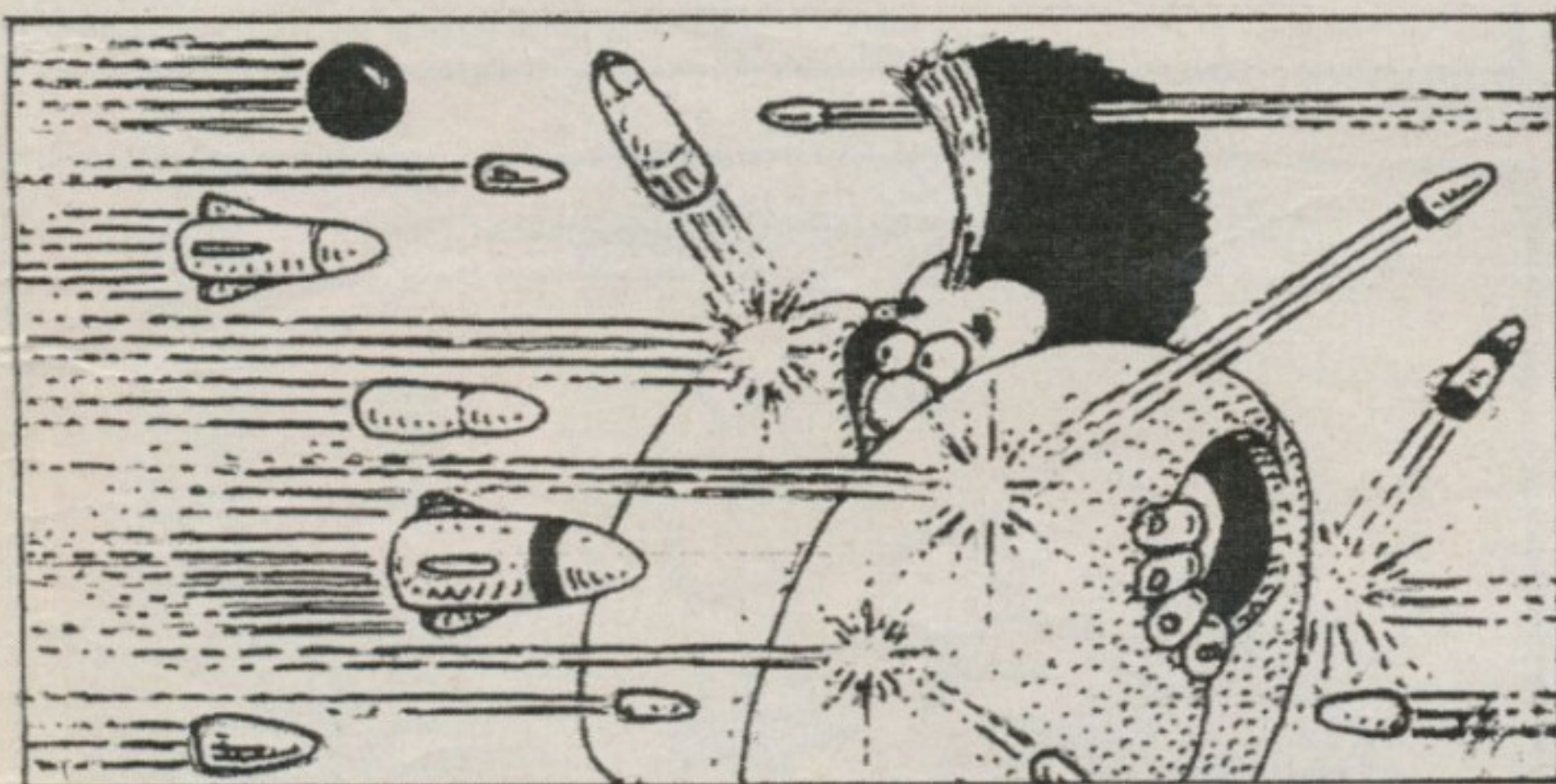

Илустровао Миролjub Милутиновић

МА ШТА КАЖЕШ

ГАНГСТЕР ВЕЛИКОГ СРЦА?!

Пошто је одробијао 12 година због учествовања у ланцу трговине дрогом, познатом као „Француска веза“, Франсис Ванверберге, звани Белгијанац, тужио је француске власти Европском суду за људска права зато што је без суђења провео у затвору четири године. Пошто је дошао до закључка да је Ванверберге у праву суд је наложио Паризу да му исплати одштету. Један део новца, 85.000 франака, Белгијанац је одмах поклатио париском свештенику оцу Пјеру који је познат као борац за пружање помоћи обесправљеним и сиромашним људима. Отац Пјер није се нимало либио да прими поклон од осведоченог гангстера који је, по његовом мишљењу, у међувремену „почео да показује знаке покајања и да има велико срце“.

НИКАД СЕ НЕ ЗНА

Спремајући се за турнеју по САД, певач групе „Палп“ Џарвис Кокер, најпре је набавио непробојни прслук јер страхује од одмазде обожаваца Мајкла Џексона чији је концерт прекинуо тако што се попео на подијум. Свој поступак није имао прилике да оправда, а пошто је како каже, „Америка пуна лудака којима је доступно оружје“ припрема се на време. Никад се не зна шта може да се деси, тим пре што у Америци, осим коња, убијају и певаче: сетимо се само Џона Ленона.

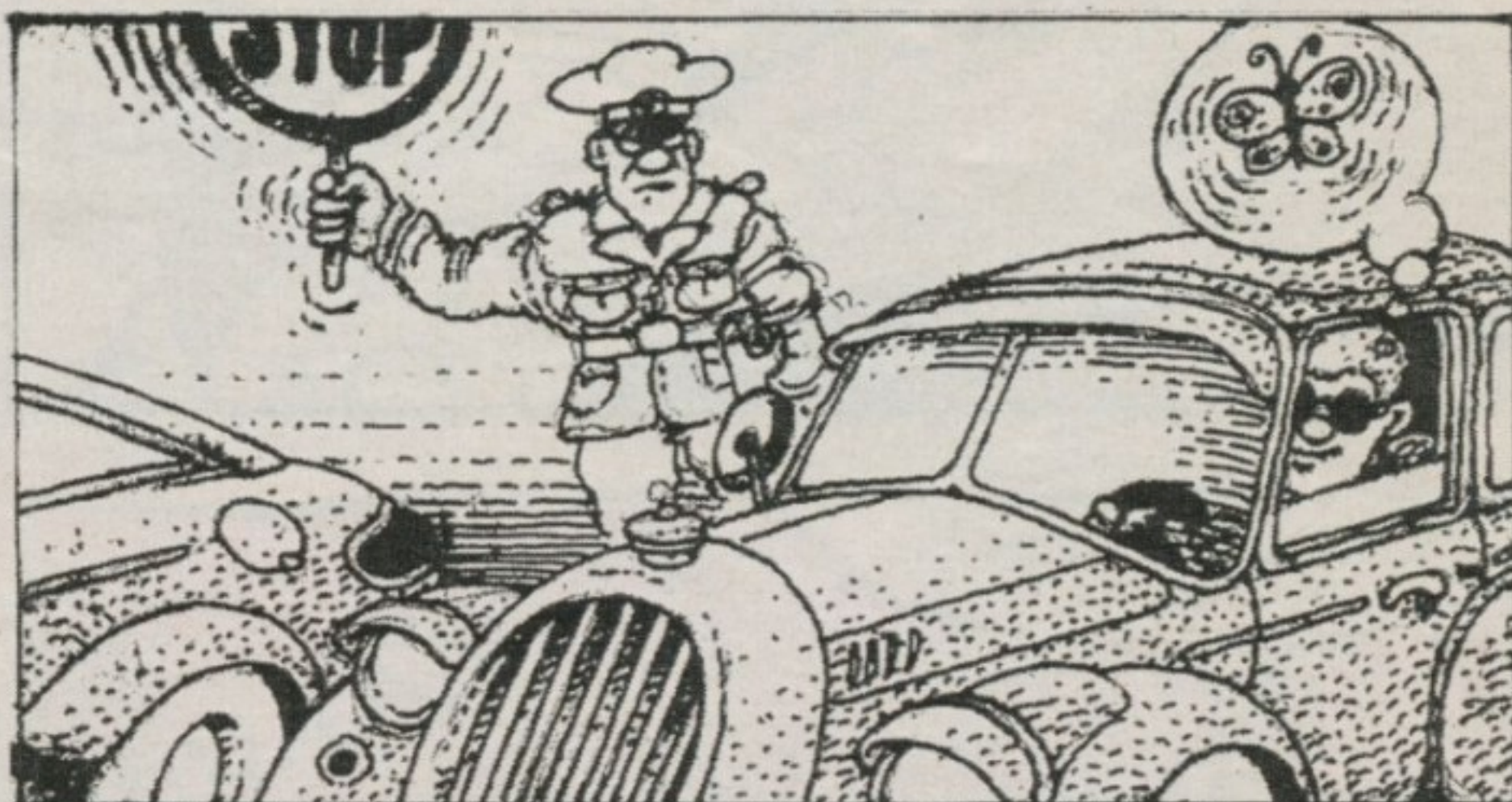

ПОРУКА

У Минхену је за време Другог светског рата био уклоњен Гетеов споменик. Дуго после рата градски оци нису враћали споменик на место, па их је на то подсетио један њихов суграђанин, поштовалац славног песника. Он је на празно постоље поставио велику таблу и на њој написао: „Отишао сма у пивницу. Гете.“

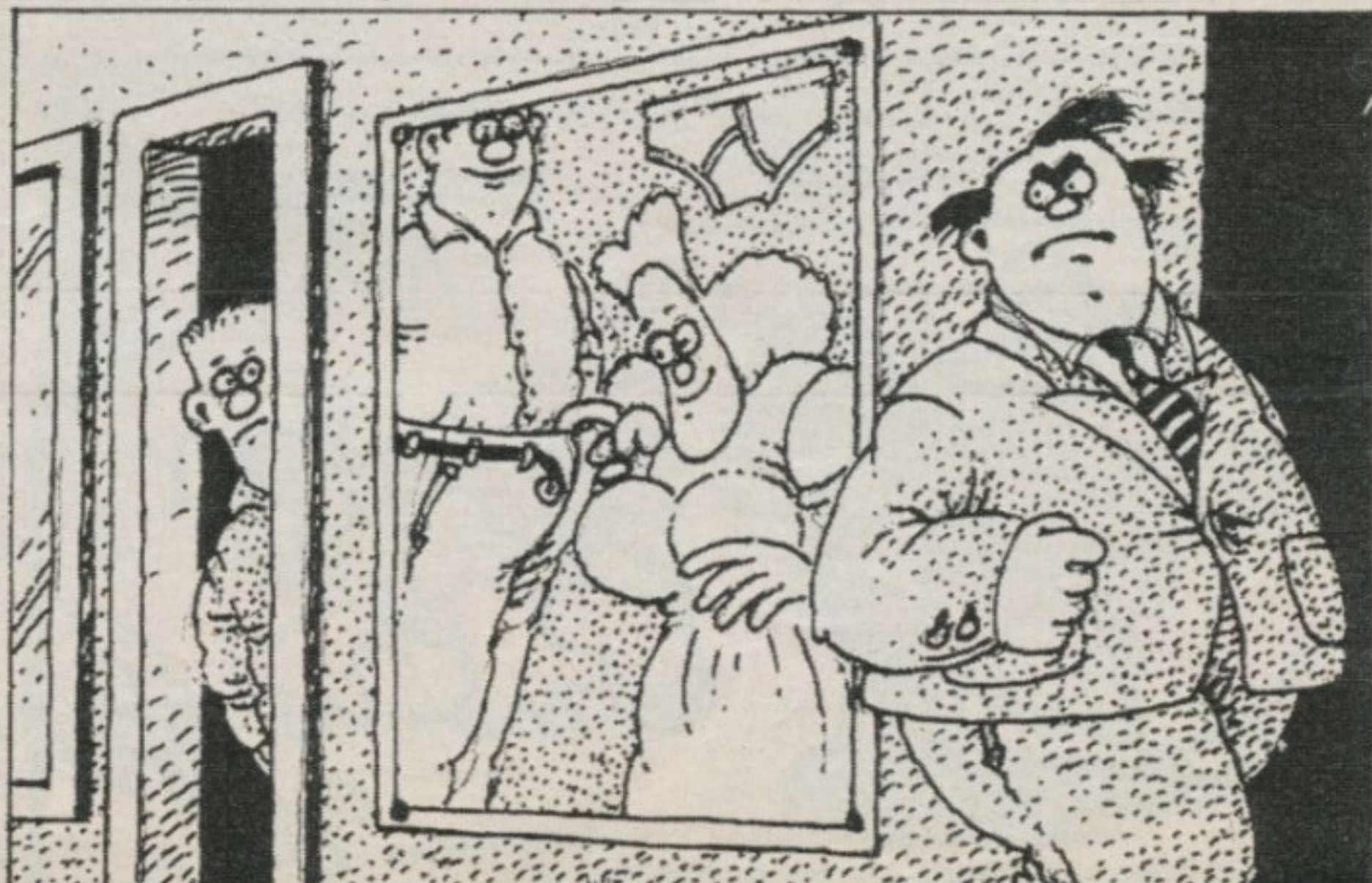
ВОДИ ЧОВЕК РАЧУНА

Ко зна докле би двадесетчетворогодишњи Хосе Мадера из Мадрида возио ауто да га није ухватила полиција. При том није направио никакав прекршај нити је постао „жртва“ редовне контроле. Хосеа је пријавило Удружење слепих чији је иначе члан будући да на лево око уопште не види, а на десном има оштећење од 90 одсто. Занимљиво је да за три године, колико вози, није изазвао ни најмањи удес упркос томе што једва назира обресе људи и предмета и да на његовом „Форд ескорту“ нема ни једне једине огреботине. Како то, чудили су се полицајци, а Хосе им је објаснио: увек вози споро.

ТО ЈЕ УВРЕДА!

Један четрдесетогодишњи становник Бона тужио је продавницу доњег рубља у својој улици због рекламе којом се мушкарци извргавају руглу. Њему, заправо, смета плакат на коме се види жена која завирује у панталоне једног мушкарца. С обзиром да се суд сложио са његовим мишљењем да се „вредност једног мушкарца не може свести на садржај његовог доњег веша“, власнику радње наложено је да сместа уклони увредљиву рекламу.

Илустровао Љубомир Милојевић Љубац

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

© 1995 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

4-28

DIK BROWNE

©KFS/Dist. BULLS

ПОЛИТИКИ

10

ЗАБАВНИК

„ЗАБАВНИКОВ“ ИСТОРИЈСКИ ЗАБАВНИК

УХВАТИО Ч. ДАРВИН

Када је отац Чарлса Дарвина схватио да његов син никада неће постати лекар и да су две године школовања у Единбургу биле узалудне, предложио му је да постане свештеник. Кад су га свештеници одбили, уписао га је на Универзитет у Кембриџу.

Прве три године, записао је Дарвин, прошле су му улудо. Огледао се и у математици, али није могао да схвати „чему служе они први кораци у алгебри“. Међутим, касније се покајао зато што је увидео

да „људи који су то савладали изгледа да имају неко нарочито схватање“. Волео је ботанику, нарочито предавања професора Хенслоа „због њихове потпуне јасности и дивних слика, али ботанику нисам студирао. Хенсло је имао обичај да поведе своје ученике, а и неке старије чланове Универзитета у поље, пешице или колима, у далека места, или у великом чамцу низ реку, па је држао предавања о рејим биљкама и животињама које би биле примећене. Ти су излети били дивни“.

Али, ниједан посао у Кембриџу није га толико испуњавао као сакупљање инсеката. „То је била само страст за сакупљањем јер их нисам дисецирао, а и ретко сам њихове спољне одлике упоређивао са објављеним описима. Даћу и један доказ о својој ревности: једног дана слушао сам стару кору с једног дрвета и спазим

два ретка инсекта: зграбим их једног једном руком, другог другом; онда спазим трећег и то неке нове врсте. Нисам могао да се помирим с тим да га изгубим, те стрпам у уста онога што сам држао у десној руци. Нажалост, он испусти неку веома љуту киселину која ми опече језик тако да сам га морао испљунути, те тако изгубим и њега и оног трећег“.

Дарвинова збирка инсеката била је, још у време његових студија, богата ретким примерцима, па зато и често цитирана у научним књигама. Његово узбуђење због успеха збирке међу познатим научницима најбоље показује ова реченица: „Ниједан песник који види одштапану своју прву песму није осетио толику радост као ја кад сам у Стивеновим 'Сликама британских инсеката' видео ове чаробне речи: 'Ухватио г. Ч. Дарвин'“.

ЈАЈЕ СВЕЖЕ ГОДИНУ ДАНА

Јаја које кокоши снесу током међудневнице, три недеље између Велике и Мале Госпојине, дуже чувају свежину него из осталих дана године. Жене из околине Лознице верују да ће јаје снето на дан Симеуна Ступника бити свеже годину дана. Током те три недеље добро је остављати и лековите траве.

Што се јаја тиче, лако је проверити: Симеун Ступник је 14. септембра, нађите кокошку и њено јаје, сачувајте га и проверите његову свежину.

ЛАЗАРЕВО ВИНО

На подгорју Копаника, заклоњена горском косом Нерађе, Жељином и Левачким планинама, налази се Жупа. Прича се да је у Сеништу, једном од жупских села, рођен цар Лазар. У Ботуну се, опет, хвале гицама, виновом лозом коју је, наводно, засадио сам цар Лазар. Вино од те лозе, верује се, никада не преври него је увек слатко.

Жупа је оправдала ову легенду, чувена је по вину. Многи винари и данас сматрају да је најбоље вино од грожђа скадарке, зачинке и сисаче, да је земљу најбоље обрађивати риљцем, посебним ашовом који су измислили Жупљани, да је вино најбоље претакати два пута годишње и да је најбоље вино из 1886. године. Откако је направљен први литар, зна се да је жупско вино бистро, питко, необично лепо обојено, пријатног и посебног мириса, понекад обилато шећером, а увек богато алкохолом. Сматра се да је вино из Лазаревог Жупе лако препознати и међу десет других вина.

БРДА ДВОЈНИЦИ

Они који се селе носе са собом и ствари које је немогуће понети. У сећању чувају сваки камен куће како би у новом крају сазидали исту такву, сваку реч и сваки корак свадбарског кола па у новом крају певају и играју исто као некад. Ливаде, брда и потоке места која су населили називају именима брда и ливада краја из ког су потекли. Та имена су траг њиховог кретања. Тако се, на пример, од Сјенице преко Старог Влаха, Грузе и крагујевачке Лепенице пружа повор-

ка истих топографских имена обележавајући област којом су се кретали и коју су насељавали Сјеничани. Они, и сточари са Дурмитора, донели су у Србију савардак и кућер, врсте кућа каквих ту пре њих није било. У Боки, рецимо, постоји село Клинци, и близу Ваљева такође постоји село Клинци. У Косјерићу и Креманима, у ужичком крају, прве двоспратне куће сазидали су досељени Херцеговци.

То доношење старих навика била је противтежа новим условима које су морали да прихвате. Досељеници са висоравни од 1000 до 1500 метара око Дурмитора и дуж Пиве прилагодили су се шумадијској низини од 120 до 250 метара; прилагодили су се другачијем атмосферском притиску, другачијој клими, храни, одећи. Укратко, сточари су постали земљорадници.

КО ЈЕ КОМЕ (НЕ)ВЕРАН И ЗАШТО

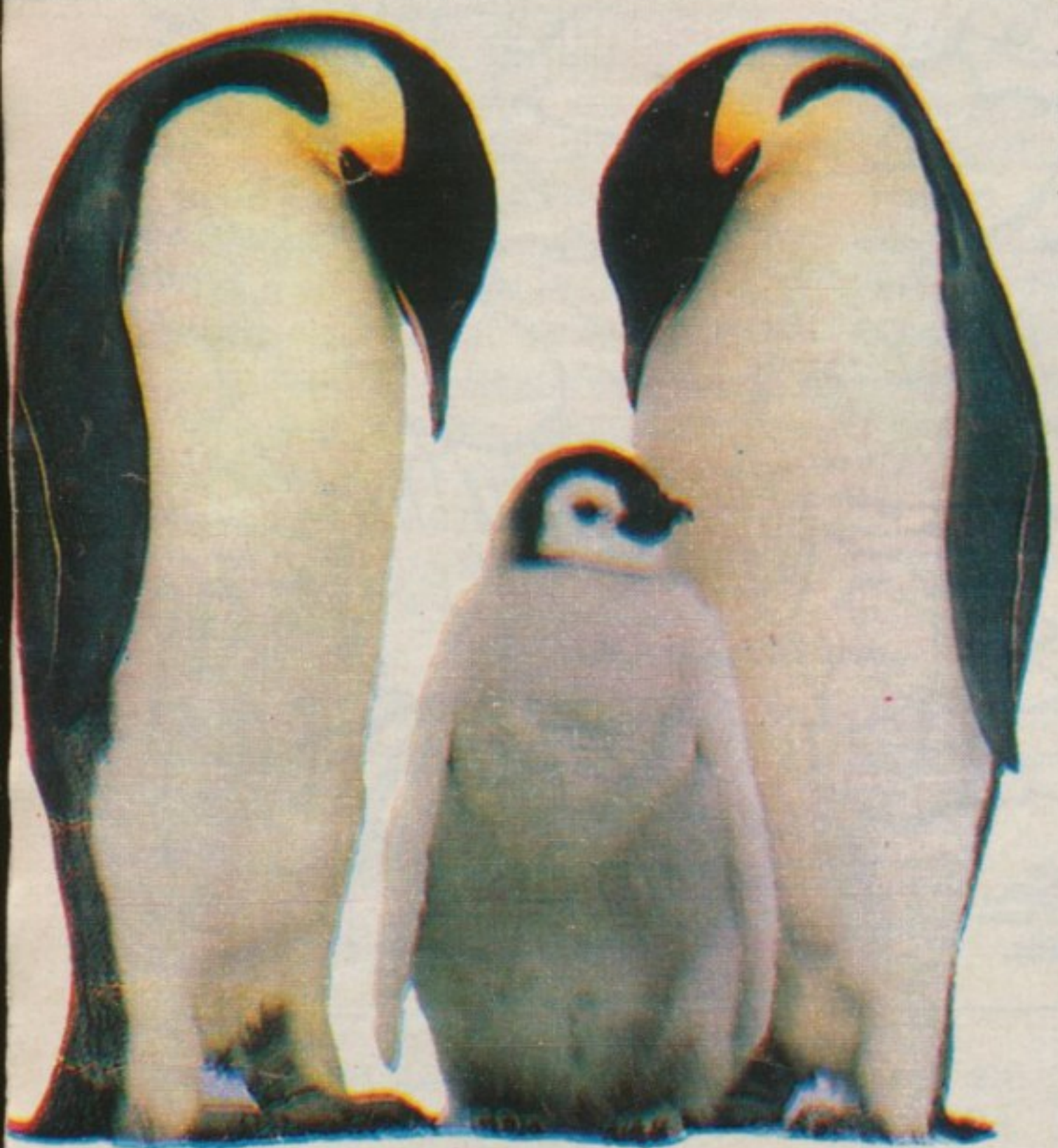
МОНОГАМИЈА

У суровом окружењу где је храна ретка или калоријски сиромашна животињске врсте немају снаге за бацање. Зато живе у паровима и верни су. То за њих није избор већ питање живота или смрти.

Околина

КАД ЈЕ ЖИВОТ ТЕЖАК, ЛАКШЕ ЈЕ УДВОЈЕ

„Волимо се у невољи” – то је парола врста које живе у суровим условима, тамо, рецимо, где се температуре током године драстично мењају. И заиста: коме је до луњања и шепурења пред драгом на -15°C ? Важније је наћи храну и загрејати

Сваке године у колонији пингвина стварају се нови брачни парови: отац и мајка су изванредни родитељи, али и поред тога у првој години живота угине 51 одсто младунаца

се. Удружене у пар одрасле јединке штеде енергију: не губе време у потрази за партнером нити на удварање. Зато је и размножавање брже: доносе на свет младе почетком пролећа тако да ови довољно порасту до следеће зиме. Верност је услов да врста преживи! Зато код највећег броја врста које обитавају у крајње суровим условима, као на пример пингвини, влада моногамија.

ДОНЖУАНИ ИЛИ

Кад једном као млади крену да живе у пару, розеиколиси остају заједно док их смрт не растави!

Храна

ГЛАДНИ СУ ВЕРНИЈИ!

Тешко је, врло тешко, скитарати изигравајући дасу са празним стомаком! Ретки оброци или разбацани извори хране терају одрасле јединке да сате и сате проводе у потрази за оброком. Зато немају ни времена ни снаге да скупљају љубавне трофеје. Уместо тога стварају чврсте парове. Иако хране има у изобиљу али је њена калорична вредност мала (воће, трава, лишће...) јединке такође усвајају моногамни начин живота. Тропска птица маникодија, која се храни смоквама, воћем које је сиромашно беланчевинама и мастима, верна је јер... мора!

Деца

БЕСПОМОЋНИ ТРАЖЕ И ТАТУ И МАМУ

Пошто немају груди с млеком већ су присиљене да храну за младунце претходно сваре у својој гуши, женкама пти-

Беле роде, оличење верности, поново се састају сваког пролећа. Мужјак и женка наизменично се смењују у гнезду све док се из јаја не излегу птићи

ца, преоптерећеним у сезони размножавања, потребан је муж а не љубавник! Из тих разлога 9000 птичјих врста, или 90 одсто њих, прибегава моногамији. Предност верних: подела посла. Док једно лежи на јајима, друго одлази у потрагу за храном, што повећава изгледе потомства да преживи. Међутим, у овом случају није увек неопходно да мужјак и женка остану заједно преко целе године. Многе птице селице одвајају се „од стола и постеље”, кад заврше посао око младунаца, и састављају поново кад дође време парења. То научници називају „сезонском моногамијом”. Али, зоолози су утврдили да их при том поново спаја љубав а не случај – увек се враћају на исто место. Тропрсти галебови воле се, тако и по 16 година, а код лабудова још није забележен ниједан случај „развода”!

Мужјак и женка црвене лисице: полни диморфизам (разлика у расту и облику) незнатан је као и код многих других „верних врста”

Закључак:

ВЕРНИ СУ УВЕК РУЖНИЈИ

Моногамија је таква предност да еволуција није могла да је занемари. У негостолубивом окружењу, где је храна ретка или енергетски слаба, партнери имају корист од поделе посла: штеде време, чувају снагу, такође смањују опасност од сељења младунаца јер једно увек остане да их чува. И, тиме, наравно, знатно повећавају изгледе да им потомство преживи. Удвоје је лакше пазити и мазити дечицу. Истина, ова верност не подстиче њихову лепоту: пошто нема супарника, мужјак не мора да очарава женку живим бојама. Погоотово што би, да је шарен, привукао грабљивице. Дobar отац породице остаје безбојан и неприметан, сличан женки. То је разлог зашто код моногамних врста нема великих разлика у расту и боји између мужјака и женке.

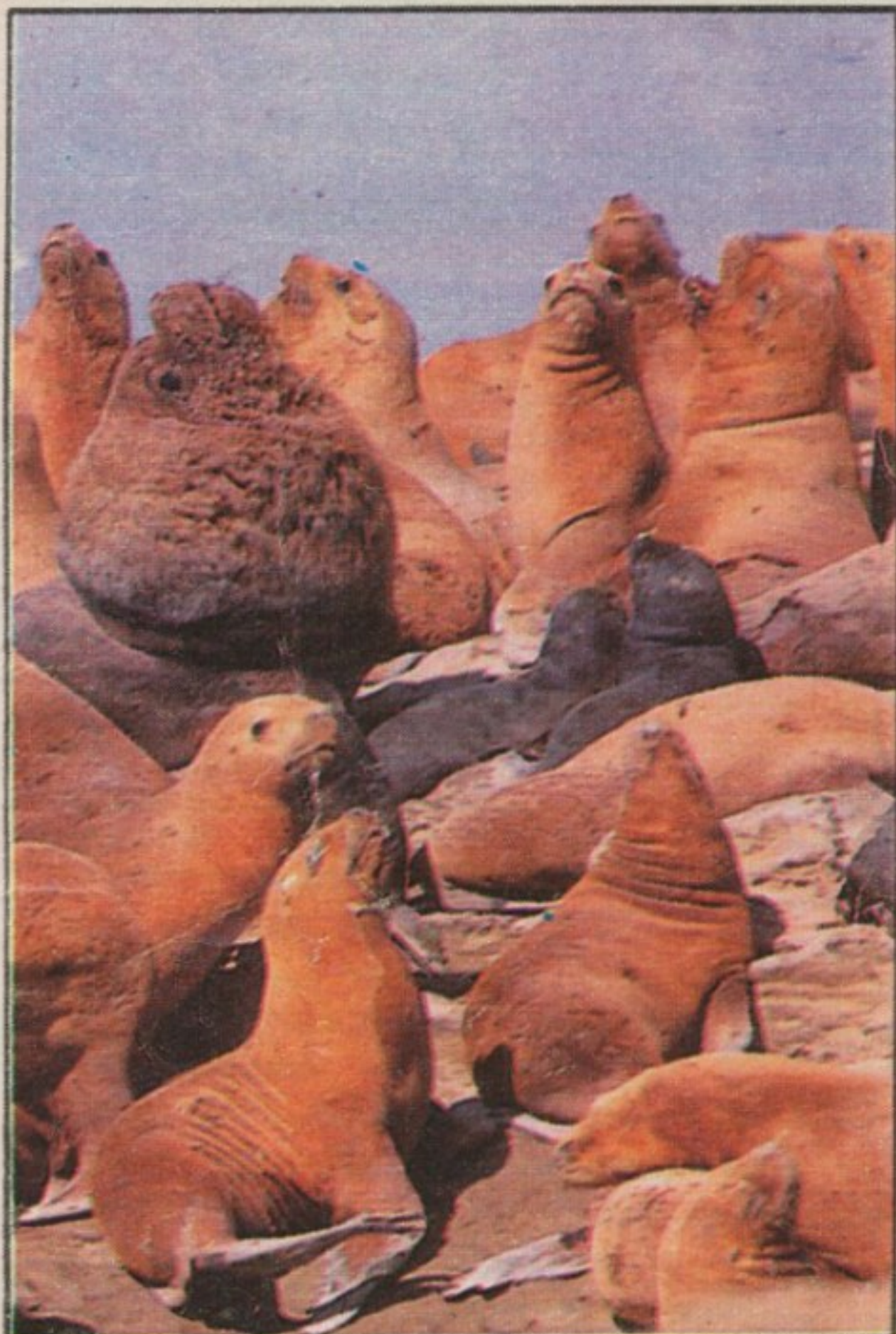
ДАДИЉЕ

ПОЛИГАМИЈА

Живот у повољним условима појачава љубав: кад свега има у изобиљу, нема потребе да се ради. Једна једина дужност је: обезбедити многобројно и разноврсно потомство.

КАД ЈЕ ЖИВОТ ЛАК, СВЕ ЈЕ ДОЗВОЉЕНО...

Уједначена клима преко целе године или само кратки периоди с неповољним температурама... Кад је живот угодан, јединке постају лакомисленије. Док је жеља мужјака да се спари са сваком коју стигне да би расејали своје гене, и женке из тога извлаче предност за себе: лакше је подизати младе на богатом простору где нема грабљивица, који надзире полигамни мужјак, него на малом под „заштитом“ једног моногамног мужјака. Женке сисара не бирају зато свог мужјака по изгледу или томе какав је отац већ по територији чији је „поседник“. Тако се мужјаци импале (афричке антилопе) разним лукавствима надмећу да би освојили добар пашњак којим ће привући даме. Добар начин да се окупи харем без проливања крви.

У харему који он надзире (овде је то белорепи морски лав) мужјак никад нема супарника: само најјачи оплођавају. Природно одабирање доведено до крајности

То што код 90 одсто животињских врста влада полигамија (један мужјак, више женки), а само код 10 одсто моногамија (један мужјак, једна женка) није нимало случајно. Еволуција је одлично знала све предности и мане ових различитих љубавних веза

ОБИЉЕ ХРАНЕ ПОДСТИЧЕ ЉУБАВНУ ЖЕЉУ

Рецепт како постати неодољив заводник: главно јело – инсекти, за десерт – воће... Не свиђа вам се? Упоредите мантикудију, тропску птицу која се храни бедним воћем и живи монашки са великом рајском птицом с Нове Гвинеје, правим донжуаном. Његов ручак: мали скакавци крцати беланчевинама и мушкатни орашчић, богат мастима. Увек у форми, безбрижан по питању кухиње – треба само да отвори кљун да би се нахранио – а све остало време: живела љубав! Уопште, и све друге врсте, птице или сисари, инсектоједи или месождери, теоријски су у стању да воде слободну љубав ако су уз то повољни други услови (околина и брига за младе). То не значи да је полигамија забрањена биљоједима: све зависи од квалитета пашњака.

КАД БЕБЕ СИСАЈУ, ТАТА ИМ НЕ ТРЕБА!

Кад је женка „опремљена“ да сама храни и подиже младунце, мужјак, мање неопходан, избегава женидбу! Отуд је 97 одсто сисара који своје младе носе у утроби и доје – полигамно. Чим је парење

МУШКИ ХАРЕМИ!

Женке неких птичјих врста које живе у субарктичким областима где је лето кратко промене више партнера и гнезда да би тако осигурале опстанак врсте. Биолошки очеви леже на јајима јер чим их снесе, женка напушта партнера да би нашла другог. Срећом, има довољно инсеката тако да мужјак може у исто време да се храни и лежи на јајима. Друга околина, други обичаји – у Амазонији женка малог мајмуна титиса пари се са два мужјака и доноси на свет увек близнаце. Тако њих троје заједничким снагама подижу малих двоје.

Женка бабуна доји своје младунче и подиже га сасвим сама

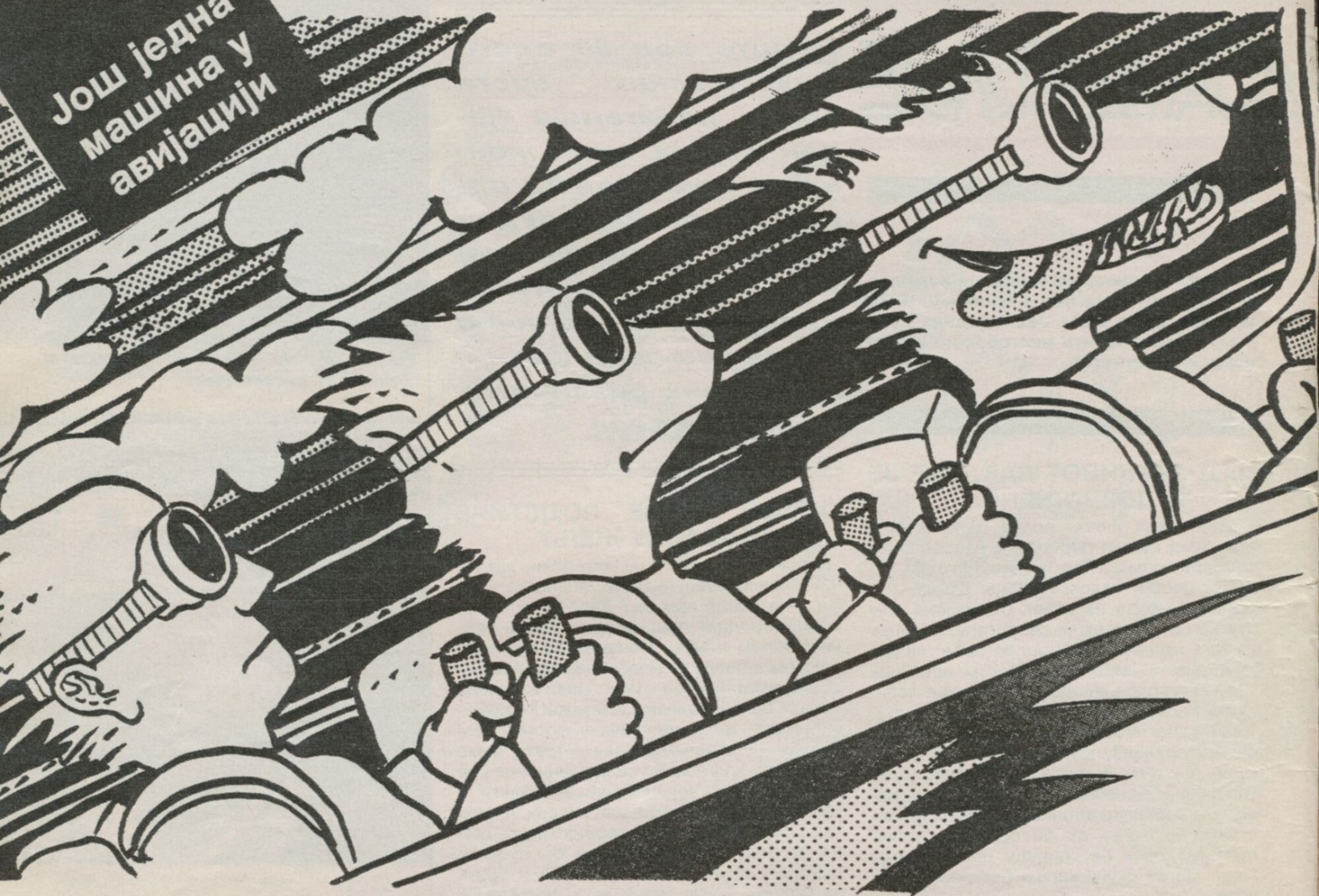
Да би освојили женку еволуција је мужјаке (овде мандаринске патке) довела до раскошне лепоте. Женке су без боје и сјаја да не би привукле пажњу грабљивица

завршено, мужјак одлази, да се удвара другима. И женке раде на више разбоја: имају бројне авантуре ако им време парења траје довољно дуго. Или чекају да подигну младе да би нашле другог партнера. А Homo sapiens? Овај сисар сваштојед, који живи у повољним околностима, има у рукама све адуते да одржава полигамне везе.

В. М.

Још једна
машина у
авијацији

ЛАДАН ПИЛОТ ЛЕТИ У НЕБО

Једна компанија из Квебека начинила је јединствен уређај за испитивање способности будућих пилота. Да ли се на тај начин одабира човек-робот, друго је питање

Људи који су изумели машину о којој бисмо да причамо кажу да се многим возачима деси да прођу поред неколико излаза са аутопута док не схвате да су их превидели. Често налете на опасну препреку на путу и тек касније се

следе од помисли колико је гадно могло да буде. Шта се деси када, одједном, возача „избомбардују“ рекламе, путокази, саобраћајни знаци, царина, полиција, фри-шопови, ресторани, ауто-сервиси, дуга светла аутомобила који им долазе у сусрет... Да ли ће се, јадник, у свему томе бар мало збунити? Неће бити да неће! Тако испада да су мали изгледи да се на аутопутевима избегну незгоде изазване возачевом пометњом, забуном и погрешном проценом догађаја.

Изгледа да је у авијацији много једноставније него у друмском саобраћају. Р. С. Џенсен у свом раду „Пилотско просуђивање: обука и вредновање“ каже: „Статистика удеса каже да је преко 50 одсто узорака смрти изазваних грешком пилота у путничкој авијацији резултат пилотове погрешне процене“. Врло јасно: постоји велика разлика у погледу појединачних могућности пилота. А у

„Авио-психологији“, цењеној књизи доктора Стенлија Роскоа, објављеној у Ајови, каже се: „Чланови посада сасвим добро знају шта могу да очекују од својих колега из посаде у тренуцима опасности којима могу да верују, а којима не“. Такве разлике у способностима, пресудне у опасним ситуацијама, не могу лако, и одмах, да се уоче код избора и обуке пилота.

Вештина летења и добро здравље пилота нису гаранција да ће се добро снаћи у невољи нити осигуравају тимску увежбаност за правилне поступке целе посаде кад настане „фрка“.

Једна компанија из Пијерфондса, у Квебеку, тврди да је развила тест који пилотову способност открива на нов начин: направила је за то нарочиту „машину“. Компанија „Аеро иновација инкорпоретид“, чији је председник Џин Ларош, продаје свој компјутерски тест, назван „Сомбат“ (скраћеница за: Савршени и

оригинални метод за базично авијатичарско тестирање), као јединствен начин за испитивање способности пилота и ученика летења који лепо, к'о на длану, покаже ко је кадар, тамо горе, стићи и утећи и у страшном часу учинити оно право.

Озбиљне „игрице“

„Аеро иновација“ направила је четири верзије система који више личе на видео-игрице него на сложен програм. Њима могу да се проверавају способности руковаца целокупним системом (пилота) као и способности појединачне контроле (контролор лета, рецимо), за појединце или парове, у одвојеном или заједничком раду. Систем ради на 33 MHz личним рачунарима, са хард диском који носи „Сомбат“ софтвер, са проширеном тастатуром, VGA колор графичким адаптером са 512 kb, високо-резулцијским монитором уз

Илюстровао Раско Ђирић

нарочиту конзолу са два џој-стика и посебну, меку тастатуру са 13 тастера. Два компјутера и два математичка копроцесора, заједно са две контролне картице и припадајућим хардвером и софтвером, неопходни су за дупли систем.

Систем мора да се користи у сасвим тихом простору како би испитаник био поштеђен било каквог ометања. Добија приручник да га прегледа, а затим 45 минута вежба задатке које ће имати током теста. После упознавања може десет минута да се одмори или да одмах крене на решавање теста за шта је предвиђено 90 минута.

Џојстики раде по две координатне осе, по којима прате основне величине. Јер, основна улога система јесте праћење неке величине. Леви џојстик прати висину. „Играч“ мора „зајахати“ пар усправних линија, које се непрестано крећу, са два пара краћих линија. Десни џојстик користи се за праћење путање слетања-полетања — где се кончић одржава у оквиру кружне мете. Тако се опонаша задатак који је најчешће пред пилотом: довођење авиона у усправну равн. Хоће ли лево или десно, или у положену равн крстарења — хоће ли равно напред или горе-доле. Кроз све то, показивач резултата стално прати и приказује укупни резултат за леви и за десни џојстик. Нека врло једноставна сега-мега игрица, али и врло озбиљна.

Несавршени аутопилот

Тест машина подражава аутоматског пилота и даље допунске задатке — ако се добро реше, они обезбеђују додатни плус укупном резултату. Наравно да ту има и зачкољица: аутопилот није безгрешан и ваља га пажљиво надзира-

ти. У тренутку када он погрешно испитаник мора брзо да одлучи да ли да укључи ручно летење, то јест искључи аутопилота (ако покварени аутопилот много греши) или да га остави да и даље ради са грешком. Наставак са неисправним аутопилотом, уколико се лет добро обави, даје добре поене ако се праћење трага заврши малом грешком, мало већом него да се „ручно“ летело. Траже се, дакле, добри рефлекс, добра процена, способност доброг „трговања“ техничким условима...

Уз укљученог аутопилота иду и три допунска задатка: тродимензионално скретање фигура, двоцифарска брисања и квадрантско погађање.

Тродимензионално окретање фигура је као окретање у лету добро шутнуте лопте, двају просторних ликових са свих њихових страна, али не истих истовремено. Када се окретање заврши, мора да се каже да ли су ликови истоветни или симетрични (као предмет и лик у огледалу) или, можда, сасвим различити. Уз дати одговор ваља додати и величину извесности, од 0 до 9. Дакле: 0 — нисам сигуран да је тако; 9 — сигуран сам да јесте. Ако се да 9 и тако стварно буде, добије се пуно поена, а ако не буде, одузме се доста поена. Такође, ако се одговори „нисам сигуран“, добије се мало поена за тачан одговор и приде се понуде две могућности за поправку. Добро визуелно запажање је неопходно. Да није њега, могло би да се слети на сиву траку аутопута уместо писте, од брда да се помисли да је облак, а од светла блиског авиона да су неке звезде.

Двоцифарско брисање даје низ бројева од 1 до 8 који без неког правила долазе на екран. Треба да се притисне онај број на тастатури који се појавио пре два задња у низу. На пример, ако је редослед био 6-2-3, када се појави 3 треба притиснути 6, па кад се низ настави 6-2-3-7, притиснути 2, за 6-2-3-7-4 притиснути 4 и тако даље. Тражи се добро памћење и држање запамћеног.

Квадрантско погађање, последњи допунски задатак, састоји се у следећем: да се посматрају 4 квадранта (четвртине екрана) назване рецимо: „3“ горњи-леви, „5“ горњи-десни, „7“ доњи-леви и „4“ доњи-десни квадрант. Бројеви — називи четвртина — не виде се јер се тражи да буду запамћени. Приказују се бројеви од 1 до 32 и то не баш сасвим насуп-

мице, већ по некој шеми која се мења током теста. Управо ту шему испитаник и треба да открије да би могао да одговори задатку: мора да притисне број — назив — квадранта у коме ће се, по ученој шеми, појавити следећи број. Уобичајена ситуација током летења: на тој и тој висини, при тој и тој брзини, идете на ниво лета тај и тај, аеродромска писта је број тај и тај, ха-еф пријемник је на тој учестаности, ве-ха-еф на оној, курс је ове вредности, па још десетину таквих вредности... Па сад изволите да побркате нешто од тога! Последице боље да се не претпостављају!

Ко преживи — летеће

Још једна могућност да испитаници вежбају док је аутопилот укључен јесте „одгонетка“ или „торбица прве помоћи“. У њој су подаци који су тренутно корисни (употребљиви), затим употребљиви на дужи рок и, на крају, потпуно небитни. Завиривање у „одгонетке“ ради помоћи одузима поене и одвлачи пажњу од тренутних невоља. Избор најбитнијег податка доноси највише поена, а и јасно је да је, већ само по себи, решење тешкоће.

Сврха целог теста, као уосталом и свих других, јесте да се до краја стигне са што је могуће више прикупљених поена. Током 90-минутног испитивања испитаник прати зарађене бодове и допунске задатке. Такође, прати и „доброметар“ који му саопштава колико је добар, којом брзином осваја бодове. Приказује се и предвиђање са колико ће бодова испитаник завршити тест ако настави као што тренутно иде и колико му је времена до краја остало. Ако га „огледалце, огледалце, најбоље ко је?“ превише заокупи, побеже му пажња са главног задатка па после може и да се каје.

Сомбат је предвиђен да испита опрез и пажњу испитаника који морају остати будни и свесни свих промена услова; морају да буду способни да схвате шта се тачно дешава, како да не обраћају пажњу на оно што их омета и збуњује и како да у сваком тренутку добро просуђују. (Прича се да су у бившем СССР-у млади пилоти полагали испите у учионицама у којима су, баш тада, радили столари, молери и паркетари, под отвореним прозором компресор бушио бетон, а професори гласно разговарали о фудбалу и слушали најбољи диско са јаким транзистора. Па... ко на све то остане глув, можда ће и положити.)

Пошто није чврсто везан за спољни свет, овај програм занемарује пол, године, образовање и не даје предност онима који већ знају да лете или су вешти у видео-игрицама. Џин Ларош тврди да ће пилоти ветерани имати добре резултате само ако су и стварно добри пилоти. Слаби пилоти, без обзира на искуство, имаће и слабе резултате.

Када се све ово види и прође, постаје јасно да из мноштва кандидата може да се изабере онај који ће бити „пилот брз к'о муња — 'ладан к'о шприцер.“ Да ли се таквом машином одабира човек машина, робот, друго је питање. Јер, та професија захтева такве особине и ту је прича крај.

Вукови и овце

Колико је систем добар да мери стварне способности пилота? У испитивању које је урадила Лабораторија за авијацијска истраживања на Универзитету Илиноис постоји јасна веза добрих резултата на тесту и првог самосталног лета „рођених“ пилота. На основу ове студије произвођач је закључио да ће њихов систем установити који кандидат има добре изгледе да брзо постане врстан пилот.

Последње провере које је спровела компанија „О'Хер“ са Новог Зеланда дале су потврду резултата. Радило се са три групе испитаника: осам елитних пилота, шест искусних пилота без посебних одлика и групом непилота. Добијени су следећи резултати: непилоти су освојили просечно 172 поена; просечни пилоти (просечно) 211 поена и елитни пилоти око 244 поена. Нешто сасвим близу очекивања твораца система. Уз то, тврди се и да су испитаници врло заинтересовани за такав вид провере способности. Што се тиче поделе кандидата на успешне и неуспешне, „компаније могу одмах раздвојити вукове од оваца“, нетактично се, и не баш уљудно, хвалише произвођач.

Уз могућност да покаже ко ће брзо постати пилот вук, „Сомбат“ може да се примењује и у другим областима у авијацији, као и свуда где се од оператера захтевају изузетне способности. Тренутно се користи у Канади, Саудијској Арабији, Португалији, у Америчким савезним ваздухопловним властима, на неколико универзитета... Израђује се у варијантама на петнаестак језика. Цена? Близу 300.000 долара када купите први или 16.000 код куповине сваког следећег.

Милош Вујовић

**ШТА
СЕ
ВОЗИ,
НОСИ,
СЛУША**

ТОПЛИ ЗРАЦИ ЈУЖНЕ АМЕРИКЕ

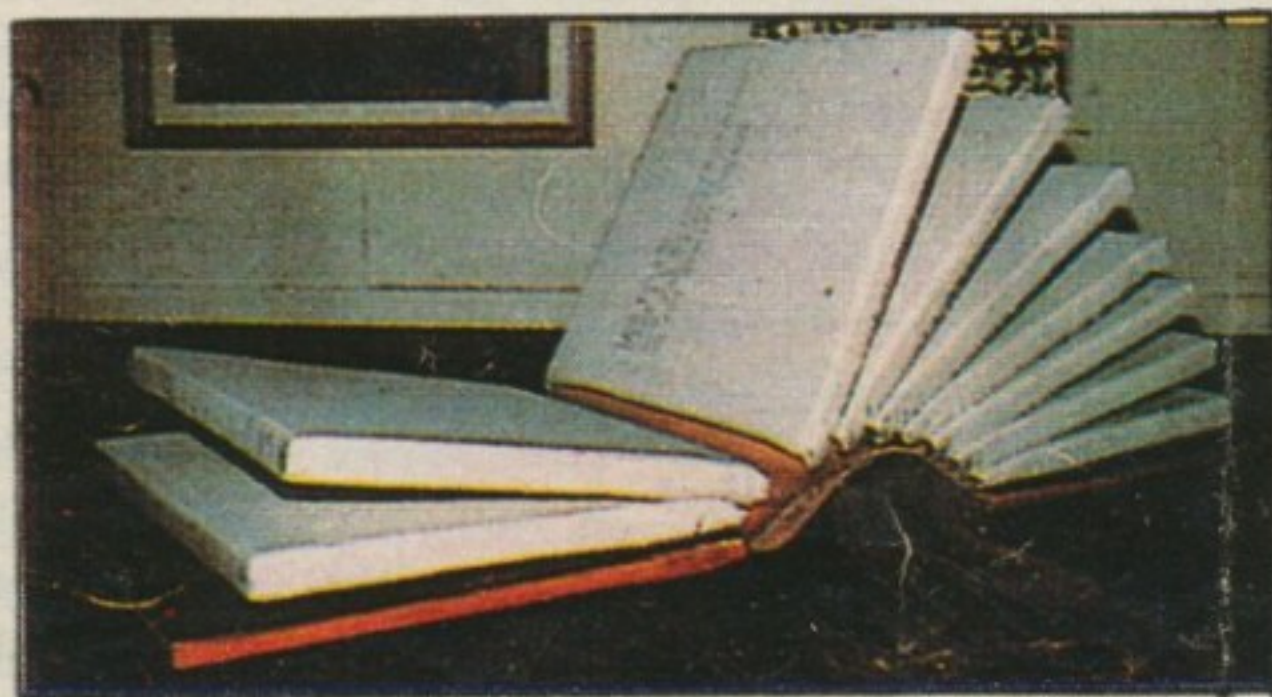
Портрет црног тукана (*Ramphastot toco*), са живо обојеним кљуном, који иначе обитава у тропским пределима Средње и Јужне Америке, овде у једном париском стану, и буквално зрачи – топлотом. Јер, иза лепе птице из рода детлића крије се радијатор – плоча у чијој је унутрашњости изумијана пљосната цев кроз коју струји врела вода. Произвођач ускоро обећава и електричну варијанту! Прва серија слика-радијатора, са 32 различита мотива и у усправним и класичнијим, положеним верзијама топло је примљена на тржишту и распродата за тили час и поред цене од 1.200 DEM па навише.

ВИОЛИНА ЗА СИБИР

Преварили сте се ако сте помислили да се у врећи за спавање одвија нежна сцена: ово пред вама је соло верзија (постоји и „брачна“ 220x82 cm) само што је спавач сниман у секвенцама. Али, шта је у свему овоме тако необично да се вест нашла у „Забавнику“? Ради се о првој перјаној врећи за спавање у којој алпиниста или истраживач на Гренланду може сасвим нормално да се помера, окреће, а да при том не „преломи“ равномерно распоређену топлотну изолацију чиме би се изазвало губљење топлоте, а што је случај са свим досадашњим моделима. „Силуета“ виолине омогућава вам да више не будете мумија, да вам буде топло, али и да примите друштво. Цена, зависно од модела, од 170 до 1150 DEM.

МЕСТО У КЊИЗИ

Да, да, још једна фотеља, али овог пута састављена од дебелих „страница“ на којима можете наручити да се одштампа текст по вашој жељи, а можете је и листати по својој жељи тако да нађете најудобнији положај. Цена ове кожне књиге – да вам се најежи кожа: 10.000 DEM! Потписује је славни француски дизајнер Николас Жосли, што је, погађате, урачунато у цену.

ЗА СТРПЉИВЕ И ПРЕБОГАТЕ

Јесте шах, али какав! Џиновских размера (120x120 cm) овај шах крије у себи још једну игру: кад би штампа била боља, па ви погледали снимак изблиза, видели бисте да свака фигура (и до 30 cm висине) сама по себи представља слагалицу, пазл. Тешко вама ако при састављању изгубите један комадић! Јер, цена овог шаха износи 4.300 DEM, а фигуре се продају и посебно (110–200 DEM по комаду).

ДАЊУ ЗА НОЋУ

Ово што видите највише подсећа на затварач скинут са боце за уље само без шилка на врху, у ствари је авангардна баштенска лампа на сунчани погон. Њен творац је познати италијански дизајнер Марко Алдегани. Пано на врху са соларним ћелијама пуни батерије током дана, а кад падне мрак, лампа се, аутоматски, сама пали. Символично, ради се у дневно-ноћној, то јест црно-белој варијанти. Цена 1150 DEM, а за даљински управљач треба додати још 260 DEM.

УПОМОЋ!

Ово је било лако погодити: сат је сат, али овај има једну необичну намену: служи као сигнални уређај јер је у њега уграђен радио-одашиљач. Модел назван „Имерџенси“ омогућава да се одашиљач укључи једноставним извлачењем склопиве антене и шаље порука S.O.S. – да је власник у опасности – читавих 48 часова. Наменен је не само поморцима, алпинистима већ и возачима који у случају несреће могу да извуку антеницу и тако спасу живот.

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

В. Милићевић

Занимање — **СОКОЛАР,** **ЈЕДИНИ** у **ЈУГОСЛАВИЈИ**

Велики ловачки соко, најцењенији међу свим соколовима, који се у Енглеској увек чувао искључиво за краља

Призор по свему судећи подсећа на неко давно време: са соколом на руци човек корача заталасним пољем пуним дивљачи: у удолини мирно пасу срне, зечеви скакућу кроз младу пшеницу, фазани се шепуре на пролећном сунцу. Али, та идеја траје само до оног тренутка кад човек скида соколу кожно капицу са главе да би се птица потом, са само неколико силовитих замаха витким крилима, моћно винула ка плавом небу.

Заставши тренутак у лету, соко полако склапа крила и

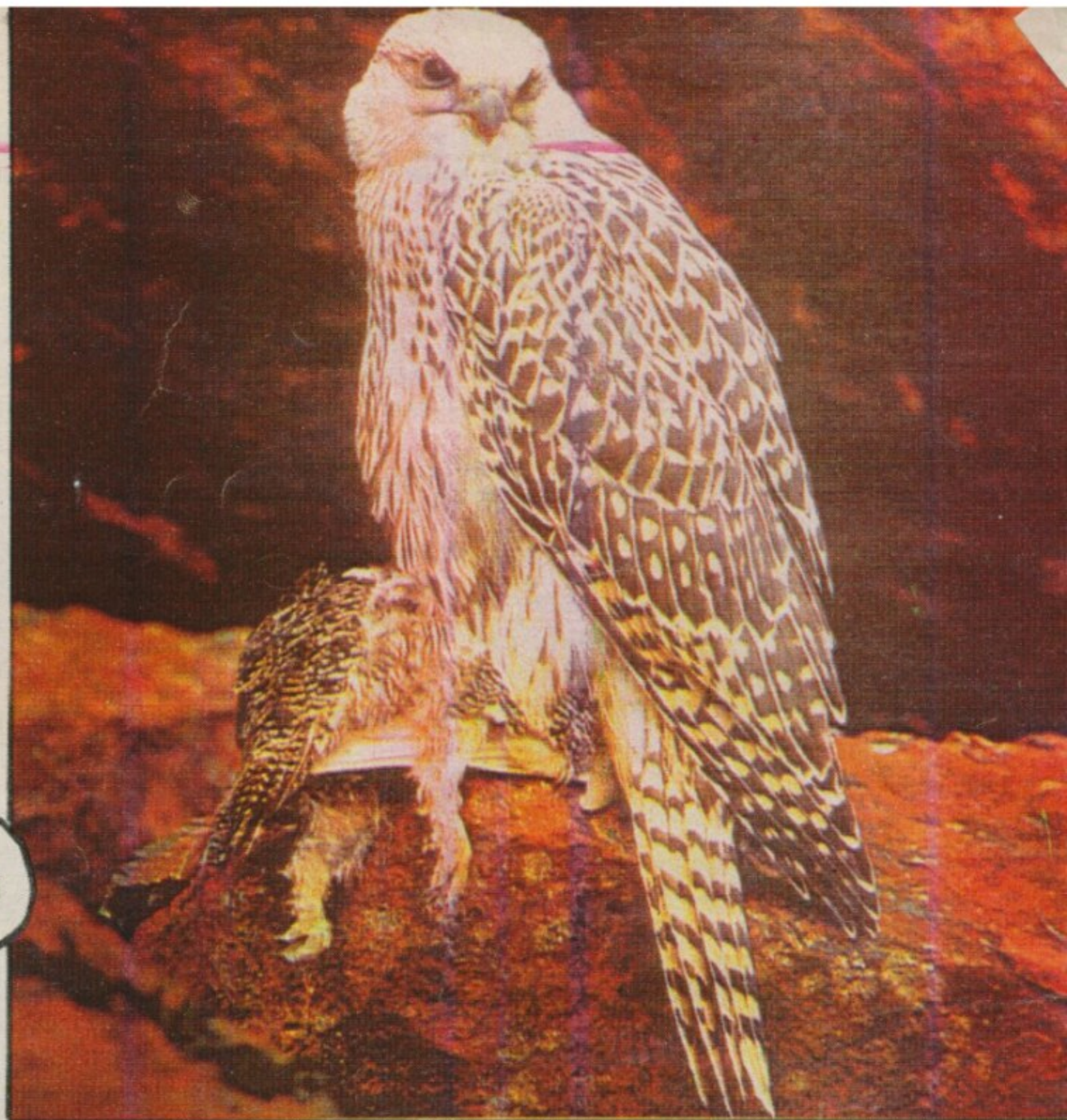
косом путањом почиње да се обрушава ка земљи, према само њему видљивом плену.

300 километара на сат!

Сваког часа његова, сад непокретна, крила све су приљубљенија уз тело које јури

ЖИВО ТАНЕ СВЕВИДЕЛИХ ОЧИЈУ

У недостатку природних станишта, соколови често на-стањују и велике градове, као овај изнад облакодера Лос Анђелеса

Гледајући обру-
шавање сокола
на плен, неупу-
ћен посматрач
помислио би да
из висине пада
метеорит или
комад далеке
планете, а не
жив створ

све брже, тако брзо да га очи тешко прате. Убрзо то живо тана поприма савршен аеродинамични облик, сличан савременим ратним авионима изразито косих крила. Неупућен посматрач пре би помислио да из небеских висина пада на земљу неки тајанствени предмет, можда метеорит или комад далеке планете, него жив створ у коме куца срце и струји крв.

У тренуцима кад је брзина сокола највећа, преко 300 километара на сат, до ушију допире сиктав звук који затим личи на шуштаво звиждање: од тако силног лета сваком другом бићу срце би једноставно пукло, а очи нестале у дупљама. Међутим, ова жива летећа машина савршено управља сваким, па и најмањим својим покретом, чак и бес-

Соколарство је у арапским земљама део традиције и угледа у друштву, а соко обучен за лов достиже понекад баснословну цену

прекорним радом сваког пера у крилу или репу, као и очима чије способности још и те како задивљују науку.

Кад се соко нашао неколико метара изнад земље и кад је већ изгледало да ће се разбити о тло, из пшенице је одједном узлетео мужјак фазана. Дугорепа птица, уочена још из висине, покушава оно последње што јој је остало као могућност да се спасе — узлетање. Међутим, скоро истог трена чује се туп удар: као ђулетом погођен, фазан се

ПОЛИТИКИ

ЗАБАВНИК

ЖИВО ТАНЕ СВЕВИДЕЋИХ ОЧИЈУ

Незаборавни лов може да почне – Тибор Буза и његов степски соко

беспомоћно стрпоштава на земљу, са соколом на себи. Канџе сокола, по свему налик на савијене игле, продиру кроз плућа и срце жртве, док кљуун истовремено кида вратне жиле.

За неколико тренутака фазан је мртав.

Не испуштајући плен из канџи, соко се усправља и, истуривши моћне груди, гордо, победнички осматра око себе. Његове крупне сасвим црне очи, у којима се не распознају зенице, сијају чудесним сјајем: пред тим продорним погледом човек у исти мах осећа дивљење, благу језу и истинско поштовање.

Тибор Буза, четрдесетогодишњи туристички радник из Сенте, ловачки зналац и водич, на неколико метара дугачком ремену окреће високо око себе мртвог голуба, гласно узвикујући:

– Хоп! Хоп!

Чим је чуо глас свог господара, соко оставља плен и хитро долеће на његову испружену руку. Као награду за успешан лов и послушност добија комад свежег голубијег меса.

Живи симбол светлости

Сматра се да је лов дресираним грабљивцима поникао још пре осам хиљада година,

највероватније у Кини, одакле се брзо ширио по свету. Такав лов на Далеком истоку описао је и славни путник Марко Поло у својој „Књизи светских чудеса“ објављеној још 1298: монголски владар Кублај-кан, на чијем је двору Марко Поло провео пуних седамнаест година, унук великог освајача Џингис-кана, полазио је сваког марта у лов са десет хиљада соколара и огромним бројем пратилаца.

Што се Европе тиче, најстарији писани документ о лову помоћу птица је закон настао

једино барске птице, док су јужнословенска племена обученим орловима, сурим и крсташима, ловила и срне и јелене.

Соколарење, као вид повлашћеног спорта и разоноде предодређеног само за племство, било је веома раширено и цењено међу средњовековним владарима на нашим просторима: поред осталог, њихова моћ и углед мерили су се и по броју соколова и соколара. Овај начин лова спомиње се и у Душановом законнику, дакле још пре

Ветрушка или кликтавац, најмањи и најчешћи соко

почетком 6. века који, између осталог, прописује и казне за крађу ловачких паса и ловних птица. Грабљивицама су ловила и она словенска племена која су се током сеобе задржала на Балканском полуострву. Овакав начин хватања дивљачи вероватно је преузет од Илира и разликовао се од сличног лова на другим деловима нашег континента по томе што се нису употребљавали коњи. Постојала је још једна, битна разлика: у осталом делу Европе ловиле су се, само соколовима,

шест и по векова. Постојала су и села која су се бавила искључиво ловом и узгајањем соколова, наравно, само за аристократију јер је закон строго забрањивао обичном народу да соколове користи за лов. Морала је да се поштује и такозвана соколарина, дажбина која се састојала у редовном давању соколова свом господару.

Колико је ова племенита птица присутна у нашем народу казују и бројни географски називи: Соко, Сокобања, Соколац, Соколићи, Соколиште,

Соколовац, Соколовићи, као и презимена која у свом корену садрже реч „соко“. И у народним песмама, пословицама и изрекама соко се спомиње више него друге, чешће птице: јунак има „око соколово“, а самом соколу понекад се даје и преувеличана моћ: „Хрти срну уловише, а соколови бијелу вилу...“.

Код многих народа, поготово древним цивилизацијама Египта и Инка, соко је знамење самог Сунца. Најчешће је приказиван са својом капом као симбол наде у светлост оног који живи у тами. Бројни ренесансни штампари изабрали су за свој заштитни знак такође сокола са капуљачом, уз изреку „Post tenebras spero lucem“ – „После таме надам се светлости“.

Међутим, са проналаском пушке сачмаре у 18. веку соколарство полако изумире. Задржало се у неким крајевима света као традиционални спорт и забава, али и као ознака одређеног друштвеног слоја. Код нас, где је некад било много соколара, сасвим је ишчезло. Слично је и у неким другим земљама: од 10 милиона становника Мађарске соколарењем се бави тек 50 људи, а од 60 милиона житеља Италије соколове гаји и њима лови око 60 соколара.

Један једини соколар у нашој земљи је већ поменути Тибор Буза.

Плен се не једе

Кад Тибор ступи у своје пространо двориште, у коме се налази неколико великих жичаних кавеза, из њих се одмах зачује радосно кликтање. То соколови поздрављају свог власника, човека за кога, бар што се ових птица тиче, нема тајни. Јер, соколарење за Тибора Бузу није само хоби, већ и својеврсна љубав, готово страст, проткана обимним и истинским знањем. Како сам каже, вишегодишње изучавање живота соколова обогатило је и сâм његов живот помажући му да на несвакидашњи начин сагледа односе у природи као и саму природу.

И куће и двориште овог житеља Сенте мали су зоолошки врт: ту не само да живе, већ носе јаја и легу младе екзотични папагаји, шумске сове и, наравно, соколови: сиви – *Falco peregrinus* и степски или банатски – *Falco cherrug*. Обе врсте су проређене, заштићене законом и њихов лов је забрањен. Зато је Тибор успео да, упорношћу и преданошћу, проникне у тајну вештачког оплођења женке сокола, чиме се баве орнито-

лози у најразвијенијим земљама Европе. Овај сложени поступак, као и долазак на свет младих у инкубатору, требало би да повећа број соколова у природи.

Узгајањем соколова и њиховом обуком за лов Тибор се бави већ седам година. Тако се давна, дечачка љубав према природи преточила и остварила у једном заиста не-свакидашњем облику – лову соколовима.

Обука сокола почиње чим одрасте и буде способан за лет. Птица у почетку три дана гладује, а соколар је за то време носи на руци са обавезном рукавицом од дебеле коже да би се заштитио од убода оштрих канџи. Капа са главе сокола скида се само кад се птици даје храна. Тако се најбрже припитоми и почиње да једе из руке. Тек кад се то постигне, почињу праве вежбе.

А оне се састоје у томе што се птица, без капе, стави на нарочит сталак са кога мора

да скочи на руку ловца да би узела храну. Сталак се затим поставља све даље од руке: соко је везан дугачким каишем који му не дозвољава да побегне. Сваки пут кад успешно, са све веће раздаљине, слети на руку, соко за награду добија парче меса.

После овога у ваздух се баца мртав голуб и соко се пушта да лети за њим, али је и даље везан. Први пут кад ухвати голуба дозвољава му се да поједе мало меса, док му се убудуће плен одмах одузима, а храна даје само из руке. Тако ће соко научити да не сме, кад полети у прави лов, да поједе плен.

Иста вежба понавља се и наредних дана, али са живим голубом коме су подсечена крила или помоћу комада коже која, бачена у ваздух, опонаша птицу у лету. За око месец дана пажљивог и упорног рада соко ће бити спреман за самосталан лов. Међутим, власник о њему мора стално да брине јер соко не сме да

прекорачи одређену тежину. Ако се не иде у лов, са соколом се свакодневно вежба.

Радио-одашиљач у репу

За дресуру је погоднији сиви од степског сокола. Овог сокола искусни азијски ловци више цене и успевају да га обуче за око два месеца. Женку степског сокола, чији је лов описан на почетку ове приче, Тибор је увежбао за само месец дана, напомињући да до сада није имао тако дивљу птицу. Ова женка тешка је тачно 992 грама, док је мужјак за трећину лакши и мањи, али бржи и снажнији.

Пословично оштар вид сокола, право чудо природе, јачи је и прецизнији од људског осам пута: ова птица може свој плен да види и са удаљености од 12 километара!

Понекад соко одлети од соколара чак 200 километара, али се најчешће сам врати на руку свог газде, без застајкивања и лутања. У случају да

се птица ипак изгуби, соколар ће је наћи помоћу малог радио-одашиљача који пре лова уграђује соколу у реп. Неопходна опрема сокола су и прапорци на нози – они служе за налажење птице кад слети у шуму или грмље.

Сваки пут кад се врати соколару, птица добија парче голубијег или коњског меса, што је за њу најбоља храна. Али, ни такав ловац као што је соко не успева сваки пут да ухвати плен: од десет напада успешан је у просеку, само један. Ако у току једног дана соко улови једну или две птице, напомиње Тибор Буза, лов може да се сматра успешним.

Мање је познато да соко у природи има веома важну улогу јер лови и уништава спорије и слабије птице и глодаре. Међутим, ни соколарењем не може да се бави ко год то пожели – соколар мора да има положен ловачки испит и дозволу за ношење оружја.

Иван Лончар

ДЕТЕ ЈЕ ОТАЦ ЧОВЕКА

Често сам размишљао које је моје прво сећање, имајући у виду Борхесову реченицу коју сам негде прочитао, да не знамо да ли је сећање на неки догађај стварно, аутентично, или је то сећање на претходно сећање, или сећање сећања на тај догађај. Чини ми се да је моја прва успомена из моје пете године. Везана је за моје прво летовање, мој први одлазак на море. Били смо породично на Шолти у малом месту Маслиници. Ја сам у плићак, у некој ували, мој отац је неколико корака даље, у води до колена, дно је пуно јежева и он, сећам се, узима једног јежа из воде, да ли да би ми га показао или да би рашчистио дно, и баца га некако поред мене. Леж ме окрзне по челу, поцурри крв и онда настаје узбуђење. Ето, није неки значајан догађај, али ми се чини да је то моје прво сећање које није проистекло из гледања у неку фотографију или из нечије приче.

Памтим и један сан. Не могу да се сетим кад је то тачно било, али је занимљиво зато што је тај сан везан на неки начин за „Политикин Забавник“. У том сну ја се налазим у стрипу о Биму и Буму. Као, ронимо нас тројица у некој бари. У ствари то је више као цртани филм у коме сам ја

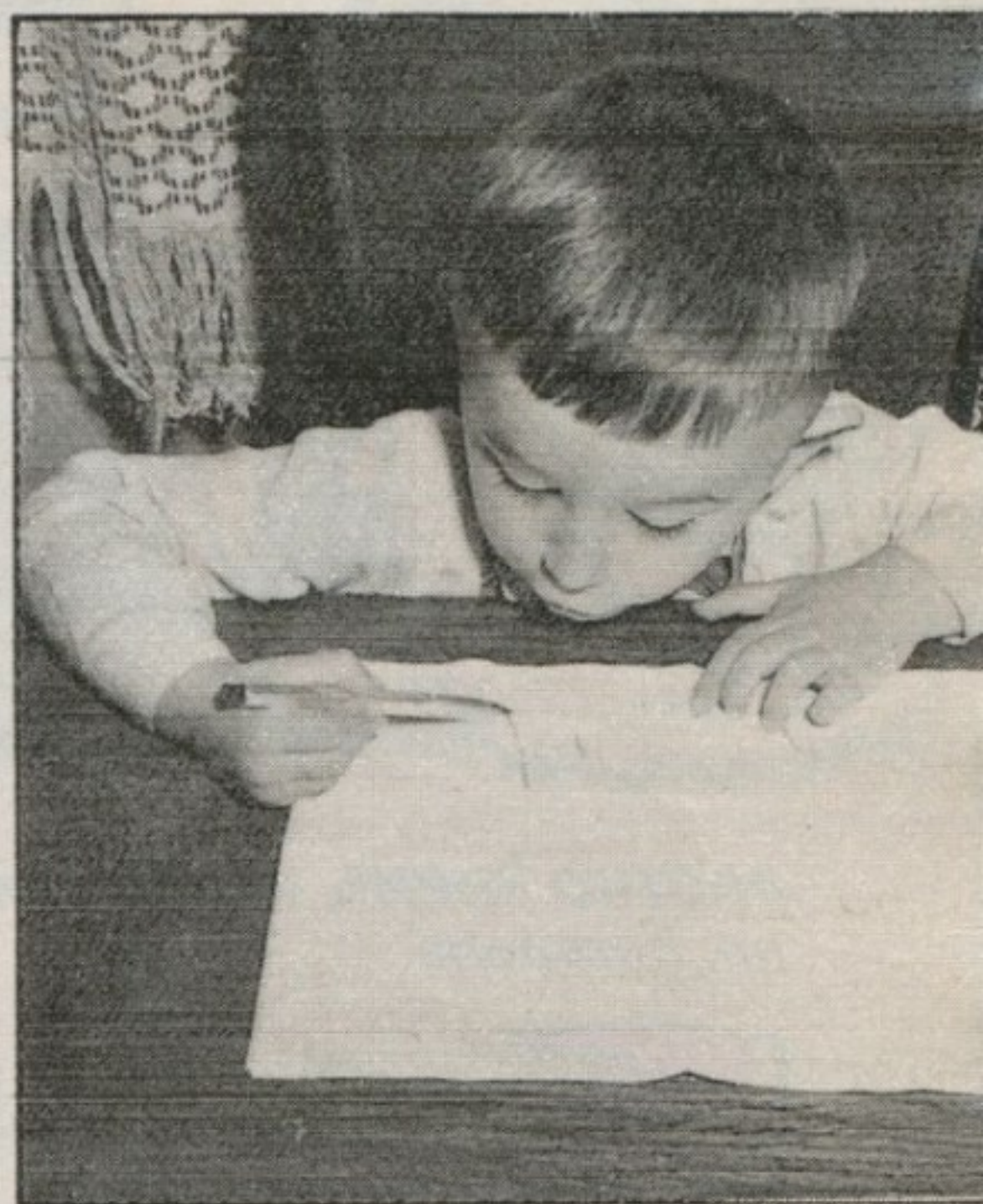
као живи јунак уметнут у ту слику. Све је то у оном грубом растеру „Политикиног Забавника“ који је двобојно штампан, па је тај растер добро видљив и све је то доста чудно изгледало кад се у сну покренуло. По некаквим тумачењима то би могло да бу-

де рано несвесно, као, Бим и Бум су моја браћа, па се то онда односи на мог млађег брата и мене, не знам, то ми је још нејасно. После сам позаборављао детаље, али као слику, као један леп цртани филм, тај сан сам запамтио до данас. Ако икад будем правио цртани филм, што ми се иначе и мота по глави, као што је Акира Куросава правио филмове о сновима, и мој ће сигурно почети са том секвенцом.

КАД
САМ
БИО
МАЛИ:

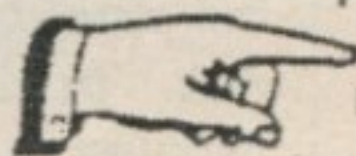
РАСТКО
БИРИБ

Моју породицу чинили су отац Милош, мајка Ида, брат Вукан, четири и по године млађи од мене, и ја. И отац и мајка су имали своје цртаће столове откад знам за себе, тако да сам и ја међу првим стварима добио свој како бих могао да им се придружим. У то време, кад сам ја био мали, отац је радио графике и заштитне знаке, а радио је и на дрворезима. Имао је вели-

ке дрвене плоче које би наслонио на зид, па чекићем ударао неко велико длето и гравирао те плоче. Онда сам и ја радио неке једноставне линорезе, вероватно да бих опонашао оца. Мајка је радила маштовите шарене илустрације за дечије књиге и ето мене између њих двоје, између очеве систематичности и мајчине разбарушености.

Да бих боље објаснио оца, треба да опишем његовог оца, мог деду Миодрага, који је био бележник у Футогу. У то доба бележник је био једна од најважнијих личности чак и у граду какав је Нови Сад, тако да деди нико није замерио када је посекао читав један дрворед у Футогу, а то је урадио зато што све дрвеће није било од исте сорте. Онда

РАСТКО ЋИРИЋ, 6 година (цртеж објављен у листу „ЗМАЈ“ 1961)

РАСТКО ЋИРИЋ, исти цртеж тридесет четири године касније на коме се лепо види да су и птице и бубе, наравно, остариле

опет, причали су ми, кад би мајка и отац дошли из Београда, где су заједно студирали, и свратили код њега у канцеларију, а десило се да није још два сата, он би даље радио свој посао и уопште на њих не би обраћао пажњу иако се нису баш претерано често виђали. Сачекао би тачно два сата, тачно крај радног времена, и уз „О, где сте!“ изљубио би се са њима. Мој отац је то наслеђе, ту доследност и ту строгост, употребио у креативном смислу, и тај његов утицај пробудио је у мени смисао за аналитичност и за ред, а ред у глави проузрокује и ред у раду.

Уто доба становали смо код железничке станице у Немањиној 3 у Београду. Пошто је то било, по мишљењу мојих родитеља, опасно подручје, због разних људи који су се туда

мували чекајући на воз или излазећи из воза, ја сам већи део детињства провео у кући за својим цртаћим столом. То ми није било нимало тешко. Напротив. То ме је забављало. Отац ми је овлаш оловком ишпартао један лист папира и то је био некакав мој часопис. Руком сам уписивао разне вести из куће и комшилука, уписивао књиге које сам прочитао, разне занимљивости, па чуда природе по угледу на тадашњу „Политику“, измишљао стрипове и онда, суботом увече, кад су се на телевизији приказивале емисије Лоле Ђукића и цело очево и мајчино друштво долазило код нас на те сеансе, тај лист је кружио, сви су морали да га прочитају. Читање је коштао један стари динар, како је лепо у заглављу и стајало: оловком рељефно испритискан један стари бели динар, ако га се ико још сада сећа.

Тако сам ја сваке суботе зарадио добрих десетак ди-

нара. Испод нас је била продавница корнета и један мали корнет, најобичнији, коштао је један динар, а онај велики, уrolан, коштао је десет динара. Ја бих онда накуповао десетак малих, пошто ми се то чинило више него само један велики, и полако их јео онако суве, без сладоледа. Тако је

текао цео процес: од стварања, преко публике, до уживања у плодовима рада.

Цртање је у нашој кући била нормална ствар за мене и мог млађег брата. Било нам је дозвољено да цртамо и по зидовима, сећам се неких наших великих композиција на зиду у ходнику. То би се по-

БИОГРАФИЈА

Растко Ћирића је дугачка, не по броју година, већ по броју радова и врсти послова којима се бави, па ћемо је, због штедње новинског папира, мало скратити. Рођен је у Београду 1955. Дипломирао и завршио трећи степен на Факултету примењених уметности у Београду. Бави се графиком, примењеном графиком и анимацијом. И музиком.

Као аниматор и графичар, направио 7 анимираних филмова, 16 самосталних изложби, издао 5 књижица у библиотеци „ПОУЧНИК“, између осталог и веома користан Приручник за одбрану од ала и баука, и друго разно којешта.

Последњих неколико година илуструје различите рубрике на страницама „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“. Као музичар, још мисли на „Битлсе“.

Шта од свега највише воли да ради? Увек нешто друго.

сле префарбало, па се опет цртало. Затим су нам приређивали самосталне изложбе на зидовима нашег стана, па ко је дошао у кућу, обавезно би их погледао. Не, нисмо наплаћивали улаз, али је то нама ипак било некакво признање и сигурно је на нас добро утицало.

Полазак у основну школу оставио је на мене сасвим блед утисак. Било је то једно сасвим стерилно искуство. Мислим, што се цртања тиче. Нас су терали да велики лист блока најпре префарбамо, рецимо бледоплавом или бледожутом бојом, све у неком псеудоестетичком настојању да та слика буде пошто-пото попуњена по целом формату. Наравно, имао сам петицу из ликовног и важио сам за неког ко најбоље црта у одељењу, али ме то уопште није покретало нити ми је ишта значило јер сам главни подстрек налазио код куће у много озбиљнијим разговорима о свему томе са својим родитељима. Управо, они нису форсирали ништа, нису ме ни на шта терали, него су пуштали да се тај мој рукопис развија сасвим спонтано.

Кад сам био мали, уопште нисам мислио да ћу се бавити овим послом. Управо, нисам ни мислио да је то неки посао јер ми се чинило сасвим нормално да неко живи цртајући, пошто сам само то и видео око себе. Касније су ми моји родитељи рекли да сам се ужасно чудио кад неко не би умео нешто да нацрта. Док сам ишао у основну школу, највише сам се занимао за животиње и чак сам мислио да ћу студирати биологију. У међувремену сам наравно, стално цртао.

Мој први објављени рад био је један мали цртеж који сам направио кад сам имао 4-5 година. Звао се „Осам птица и једна буба“. Објавио га је часопис „Змај“, у то доба један од ретких искључиво дечијих часописа. Моје следеће право ватрено крштење било је када сам већ био у

ПОРОДИЦА ЋИРИЋ 1961. године: отац Милош, мајка Ида, брат Букан и Растко

ПРОСТОПРОШИРЕНА ПОРОДИЦА ЋИРИЋ 1995. године, увећана за пет нових чланова: Весна, Соња, Ива, Мања и Мина

последњим годинама гимназије, у листу „Полетарац“, који је Душко Радовић издавао од '73. до '75. године. Ту сам почео да објављујем са својим оцем и мајком и осталим најчувенијим илустраторима тог доба које је Душко Радовић пажљиво бирао. Била је то за мене огромна част, а у

исто време и финансијска сатисфакција, пошто сам почео да зарађујем. У то доба било је то заиста добро за моје самопоуздање. Али, то већ не спада у детињство.

Зато ћу се вратити на један други почетак. Уз мене сада детињство проводе моја старија кћерка Ива која има два-

наест и млађа Мања која има пет година, и моја жена Весна и ја трудимо се да имитирамо моје родитеље. Наше кћерке сада такође имају своје изложбе на зидовима, цртају лепо, пуштамо их да саме раде оно што највише воле и видећемо шта ће из тога да се роди једног дана.

Испричао сам како сам почео да цртам. Што се, пак, музике тиче, свирам клавир и гитару. То није ништа необично. Међутим, занимљиво је да људи који су ме музици учили нису били музичари, него графичари. Клавир сам почео да свирам у трећем разреду основне школе. Ишао сам годину дана у музичку школу, али ми се тамо није допало, па прекинем и после неког времена наставим да свирам сам. А још пре музичке школе прве часове ми је давао Бранислав Макеш, графичар и сада професор на Академији за примењене уметности. Клавир на коме сам свирао био је позајмљен од Богдана Кршића, такође професора на Академији. Они су били колеге, пријатељи мојих родите-

ља, а сада су и моје колеге јер сада и ја предајем на тој истој Академији. Гитару сам добио за четрнаести рођендан управо од тог истог друштва. У унутрашњости гитаре је посвета на којој су се сви потписали. Онда ми је у Болу на Брачу, где смо сви заједно летовали дуго година, Богдан Кршић показао прве акорде, ц-мол, а-мол, Ц-дур, Ф-дур, Д-дур... тако да сам могао да почнем да свирам неке једноставне староградске песме уз које су сви уживали. После су дошле песме „Битлса“ које су тада биле популарне а које сам ја, наравно, одмах покушао да одсвирам. Ето, тако је мени и музика повезана са цртањем, све је управо проистекло из тог круга у коме сам провео детињство...

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

Мајк Одом у неверици је гледао како му из хеликоптера бацају у океан чамац за спасавање и пловак да означи његов положај на пучини. „Нећете, ваљда, да ме оставите овде!”, викнуо је у очајању. Нису га чули

Оштар североисточни ветар пробијао је топлу тренирку Џима Петерсона, пливача – спасиоца обалске страже док је посматрао како се спасилачки хеликоптер подиже из Ваздухопловне базе Елизабет Ситија у Северној Каролини и нестаје у ноћи. „Да сам стигао само који минут раније, и ја бих био с њима”, помислио је и ушао у канцеларију склањајући се од хладноће јануарске вечери.

„Шта се догодило?”, питао је телефоном главног механичара за одржавање летелица. „Пет младића на дванаест метара дугачком једрењаку, неких 480 километара од обале, боре се већ три дана са олујом. У једрењак је почела да продире вода и прети опасност да се подаве”, обавестио га је механичар.

„Кога сте послали у помоћ?”, распитивао се Петерсон даље. „Одома и Витонеа. Осим Хеликоптера полетео је и један 'С-130'", рекао је механичар. И Мајк Одом и Марио Витоне били су Оетерсонови блиски пријатељи и он је поново зажалио што није стигао мало раније.

Копилот спасилачког хеликоптера видео је у 1.20 h кроз наочаре за гледање у мраку и једрењак који је тонуо и авион „С-130" како изнад њега кружи. Спасиоци Одом и Витоне навукли су гумене комбинезоне у којима човек може да остане у леденој води до педесет минута.

Из једрењака у море

Одом се везао за уже за извлачење и сео на ивицу отворених врата хеликоптера држећи ноге изнад црне празнине. Лице му је шибао ветар брзином од 70 километара на сат. Испод њега ваљали су се таласи високи шест и више метара. Један од људи у једрењаку изненада је у море избацио уже, скочио за њим и зграбио га

обема рукама, али му га је велики талас отргао.

„Немамо времена за губљење”, помислио је Одом и дао знак да почну да га спуштају. Негде на пола пута откачио је ужад и бацио се у ледену воду. Борећи се с таласима, отпливао је до човека с једрењака који се упињао да у рукама задржи конопац, обухватио га око груди и рекао му: „Опусти се, а мени дозволи да обавим посао!”

На петанаестак метара изнад њих механичар и Витоне маневрисали су ужетом да би Одом могао да га дохвати и човека из једрењака прикачи за њега да би га подигли у хеликоптер. Јак ветар сметао им је и морали су да раде споро и пажљиво како таласи не би повукли и летелицу. Најзад је, после више неуспешних покушаја, човек извучен. Потом су извукли и Одома.

Дуга, тачка спасавања

Једрењак се, у међувремену, удаљио ношен ветром. Хеликоптер га је стигао и поново се нашао изнад њега. И још једном се Одом спустио у океан и спасао другог члана посаде који је, такође, из једрењака скочио у воду. Оба спасавања трајала су по петнаест минута, скоро трипут дуже него обично, због мрака и тешких временских услова. Хеликоптер је зато трошио много више горива.

У хеликоптеру се Витоне загледао у премореног Одома. „Хоћеш ли да се ја спустим доле по следећег?”, упитао га је. „Немој, ја ћу да извучем још овога, а ти преосталу двојицу”, одговорио је Одом. И, када је и трећи човек скочио из једрењака у море, Одома су по трећи пут спустили из хеликоптера.

Чим се откачио и незгодно потрбушке треснуо у море, Одом је морао да се избори са огромним таласима. Био је већ веома исцрпљен када је допливао до човека из једрењака и помогао му да се смести у корпус спуштеног из хеликоптера.

ЈА САМ

МРТАВ

ЧОВЕК

Одом, који је од раног детињства обожавао море, сада је једва чекао да га из ње га извуку.

Уже се кида!

Док је механичар подизао корпус маневришући хидрауличном дизалицом, Витоне се свим силама трудио да исправи и уравнотежи челично уже које му је клизило кроз руке. Одједном је осетио како му се оштра ивица кроз рукавицу зарива у руку. „Уже се кида!”, викнуо је, „Због ветра се трло о ивицу врата!”

Рашчупане челичне струке ужета замрсиле су се и блокирале чекрек и никаквим напорима нити силом Витоне и механичар нису могли да га распетљају и спусте доле Одому који је давао знаке да га што пре подижу у хеликоптер. Баш у том часу копилот је објавио да морају што пре да крену јер неће имати довољно горива за повратак.

Витоне је треснуо песницом метални зид. У бази су имали још два хеликоптера, али оба у хангару за редовну проверу исправности. А, Витоне је то знао, проћи ће сати пре него што овај њихов хеликоптер стигне до базе, узме гориво и врати се по Одома. „Одом је на ивици снаге. Требало је да ја спасавам овог трећег и останем у океану”, размишљао је бришући сузе.

Остао је авион

Мајк Одом у неверици је гледао како му из хеликоптера бацају жути гумени чамац за спасавање и пловак да обележи његов положај у мору. „Нећете, ваљда, да ме оставите овде?!", викнуо је у очајању. Нису га чули. Попео се у гумени чамац за шесторо. „Можда ће пратити једрењак, па онда доћи по мене”, понадао се. Али, хеликоптер се окренуо за 180° и полетео у правцу копна.

Одом се сетио радија у свом џепу. Извукао га је, притиснуо дугме и викнуо:

да ће, због недостатка горива, морати да се спусте око педесет километара пре обале.

„Не можемо да стигнемо до Елизабет Ситија, али би гориво ипак могло да нам потраје до најближег копна“, изјавио је копилот пошто је поновио рачунање. И заиста, у 4,40 h ујутро хеликоптер је безбедно слетео на мали аеродром у Вилмингтону, у Северној Каролини.

Беживотно укочено тело

Џим Петерсон је из Ваздухопловне базе у Елизабет Ситију помно пратио спасавање и, чим је један од хеликоптера извучен из хангара за проверу исправности, он се први нашао у њему. Полетели су да спасавају свог друга Мајка Одома.

Његов положај оредили су по светлу на чамцу за спасавање и Петерсон је почео да се спушта у ледено узбуркано море. Пилот је уперио јаку светлост у чамац који је на таласима личио на играчку. „Мајк, ево ме, стижем!“, викнуо је Петерсон. Нико му није одговорио.

Непомично, укрућено Одомово тело лежало је без знака живота. Глава му је висила, руке биле разапете као на крсту. На његовим склопљеним очима наталожиле су се грудвице соли. Тело му је било ледено. Нека густа бела пена као да му је текла из уста. Петерсон га је шчепао за рамена, снажно га протресао као да хоће да га сможди и викнуо: „Мајк, буди се!“ Одом није ни трепнуо.

Петерсон му је снажно масирао грудни кош вичући као изbezумљен: „Мајк, да ли ме чујеш?“ Одом се није мицао и Петерсон се следио помисливши да је он, можда, мртав. Бесан што је тако нешто могло да се догоди Петерсон је зграбио Одома за гумени комбинезон и стао да га удара о зид чамца. И опет ни знака живота. Скинуо је рукавицу да му опипа пулс. Није га нашао.

До болнице на крстарици

У том часу крањег очајања Петерсон је видео како се Одомова лева шака мало помера. Обема рукама ухватио је Одомово лице боје пепела и привукао га себи. Одом је безуспешно покушавао да отвори слеplјене капке. „Идемо одавде, друже!“, рекао је Петерсон, извукао укрућено Одомово тело налик на страшило и закачио га за уже. Дао је знак механичару да их повуче горе.

Тачно у 6.20 h, после пет сати provedених у леденом океану, Мајк Одом је, у Петерсоновом наручју, подигнут у хеликоптер. Упутили су се према војној крстарици „Тикондероги“ која им је за 200 километара била ближа од најближе болнице на копну.

Пошто су Одома предали лекарима крстарице, хеликоптер се вратио до једрењака. Четвртог члана посаде извукли су у летелицу а капетан је, пошто је ветар ослабио, одбио да напусти једрењак и некако га је довезао до најближе луке.

За изузетну храброст у спасавању тројице људи упркос великој опасности којој је изложио свој живот Мајк Одом је месец дана касније, фебруара 1995. године, одликован Крстом за изузетне ваздухопловне заслуге.

Б. Д.

„Шта се то догађа?“. Радио је мало крчао, а онда се више ништа није чуло. Светлости хеликоптера ишчезле су у року од неколико секунди. Било је тачно 2,15 h ујутро. „Ја сам мртав човек!“, рекао је Одом самом себи и од умора се стропоштао на дно чамца. Олуја је и даље беснела.

Лице му се убрзо укочило од хладноће, руке и ноге као да нису биле његове. Осећао се сасвим сам и одбачен мада је авион „С-130“ непрекидно кружио изнад њега. Али, такав авион није могао да се спусти довољно ниско и извуче човека из океана и Одом је то добро знао. А таласи су заплјускивали чамац и преливали се у њега.

Седећи у води до појаса, Одом је из прибора за преживљавање нађеног у

чамцу извукао дугачко уже и везао га око свог тела. Наслонио се на ивицу чамца, испружио руке на леву и десну страну и причврстио их кроз омче на ужету тако да је лежао као разапет. „Овако бар неће морати данима да трагају за мојим телом“, помислио је.

Нешто пре пет ујутро поново је покушао да укључи свој мали радио који је држао у једној везаној руци. „Страшно ми је хладно“, промрмљао је посади авиона који је изнад њега кружио. То је била његова прва и последња радио-порука.

Посада хеликоптера, пошто није могла да успостави радио-везу са Одомом, усредредила се на мањак горива. Најближе копно налазило се 400 километара у правцу запада, а летели су уз ветар брзине 70 километара на сат. Копилот је израчунао

Илустровао Брана Јовановић

КИРБИ СВИРА КЛАВИР, ДОК МА КАСИНО И ДЕЗМОНА КУЈУ ЗАВЕРУ

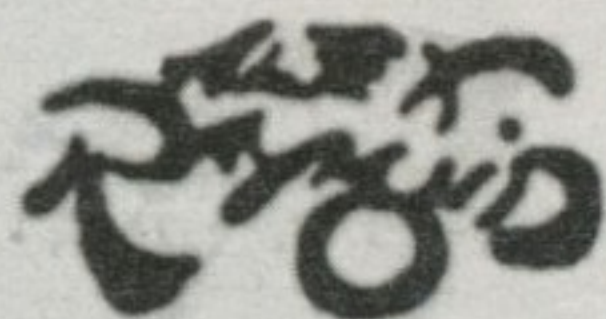

СЕСТРЕ ТУТУ И МУМУ АМУР СА СЛУГОМ ВИГЕРСОМ

РИП КИРБИ И БОГИЊА ЛУБАВИ АФРОДИТА У ЈЕДНОЈ ПОТПУНО НЕВЕРОВАТНОЈ ЕПИЗОДИ

АЛЕКС РЕЈМОНД

ТРОЈИЦА ВЕЛИЧАНСТВЕНИХ У ЖИВОТУ РИПА КИРБИЈА

ну, а Тајни агент Х9 надмашио је славу Дика Трејсија. Ова три стрипа удариће темеље реалистичком авантуристичком стрипу.

Након годину и по дана Алекс Рејмонд напушта рад на Тајном агенту Х9, за који је сценарио писао Дешаел Хе-мет, познати писац криминалистичких романа, и сву своју снагу усмерава на Џима из џунгле и Флаша Гордона. Оба стрипа су излазила на по једној страници у недељним новинама.

Рејмондови узорци били су Харолд Фостер, цртач Принца Валијанта, али пре свега илустратори као што су Џон ла Гата и Мат Кларк. То ће оставити трага на његовом стилу који се, са својим широким потезима четкице, све више развија у класичном правцу. Његов цртеж је леп и поседује реалистичност фотографије, али и извесну укоченост.

Почетком четрдесетих у свету се већ назире крај популарности Флаша Гордона и Рејмонд се 1944. прикључује америчкој морнарици. По завршетку рата у Њујорку га, уместо Флаша Гордона, дочекује предлог издавача да сам створи још један лик који би се супротставио Дикун Трејсију. Тако настаје Рип Кирби, лик који има много заједничког са Алексом Рејмондом – бивши морнарички официр воли голф, брзе аутомобиле и класичну музику.

Рејмонд у међувремену мења технику рада и став према цртежу. Сада почиње да га доживљава као уметност. Црта оловком и под утицајем стила чувеног цртача Милтона Канифа што је била сушта супротност његовом дотадашњем начину цртања. Цртеж је постао слободнији, са прекинутим линијама, заснован на игри сенки, више импресионистички а повремено је користио крупне планове. Рип Кирби тако постаје прави стрип: дијалози у обла-

добар играч рагбија и бејзбола, тако да је чак и стипендију добио од једног локалног колеџа. Али, ускоро му је умро отац и Алекс је, као најстарији син, морао да прекине студије и преузме на себе терет издржавања породице.

Запослио се у једној канцеларији на Волстриту. Након трагичног краха берзе 1929. радио је различите послове и истовремено похађао Grand Central School of Art, где је и званично стекао образовање цртача.

Отприлике у то време почиње да помаже Расу Вестову на цртању његове Раднице Тили. Овај стрип објављивала је издавачка кућа „Кинг Фичерс“ која ће објавити и све остале Рејмондове радове. Преко удружења цртача ускоро добија посао помоћника браће Лајман Чика и Јанга. Јанг је радио стрип Тима Тајлера који се звао Лак, а код нас је познат и као Спад и Тим, док је Чик радио Блонди. На овом стрипу Алекс Рејмонд је цртао готово све осим главних ликова.

Било је то раздобље у којем је Рејмонд стекао радне навике и развио свој стил. А онда је, 1934, дошла прекретница Рејмонд је након четири године добио прилику да се његово име прочује и сам потпише три стрипа којима је Кинг Фичерс намеравао да се на тржишту супротстави врхунским стриповима других издавачких кућа. Успех је био потпун. Флаш Гордон и Џим из џунгле преотели су читаоце Баку Роџерсу и Тарза-

РЕЈМОНДОВА
ВЕРЗИЈА
ТАЈНОГ
АГЕНТА
Х-9

**ТВОРАЦ РИПА КИРБИЈА РОЂЕН
ЈЕ 2. ОКТОБРА 1909. А ВЕЋ ТРИ-
ДЕСЕТИХ ГОДИНА ПОСТАО ЈЕ
ЗНАЧАЈНО ИМЕ У СВЕТУ СТРИПА**

Рејмонд је одрастао у Њу Рошелу, богатом предграђу Њујорка које је помало подсећало на уметничку колонију. Ту су живели многи цртачи стрипа. Један од њих био је и Рас Вестов. Сасвим је могуће да је управо он, са својим стрипом Радница Тили (Tillie the Toiler),

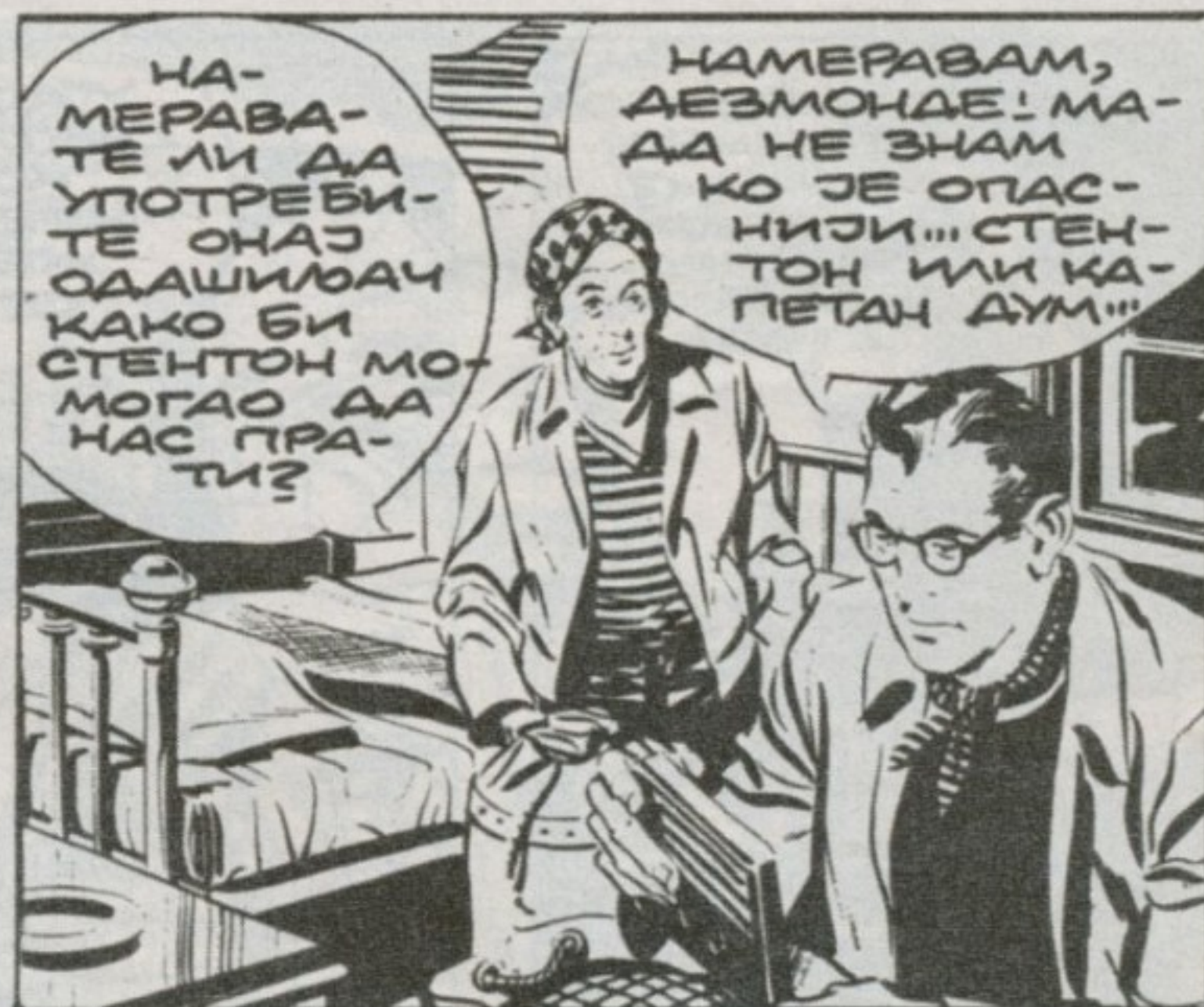
заслужан за то што ће Алекс Рејмонд постати чувени цртач.

Родитељи, срећом, нису приморавали младог Алекса да крене стопама оца инжењера, већ су подстицали његову склоност ка цртању. Па ипак, Алекс је најпре почео да се бави спортом. Био је

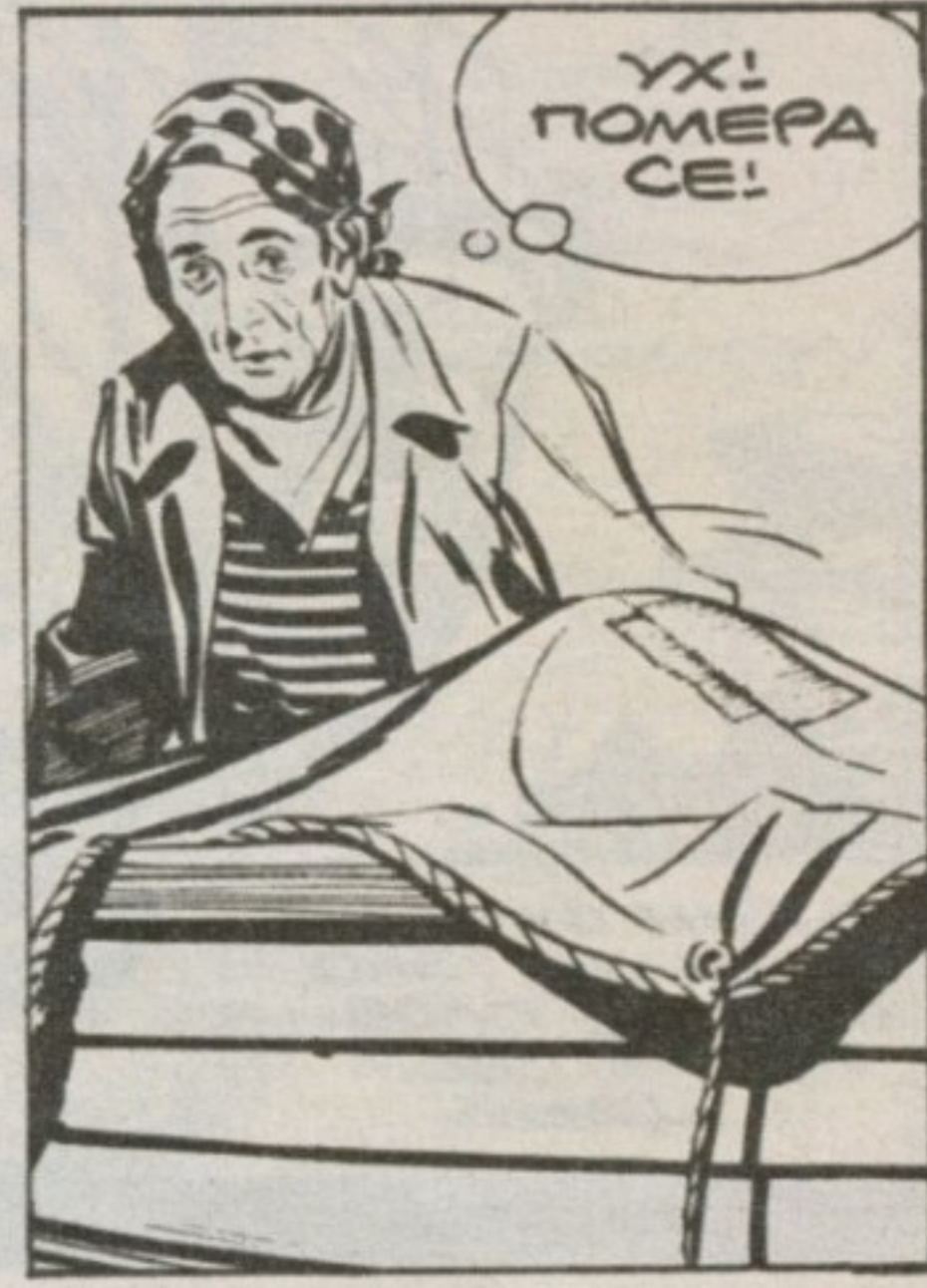

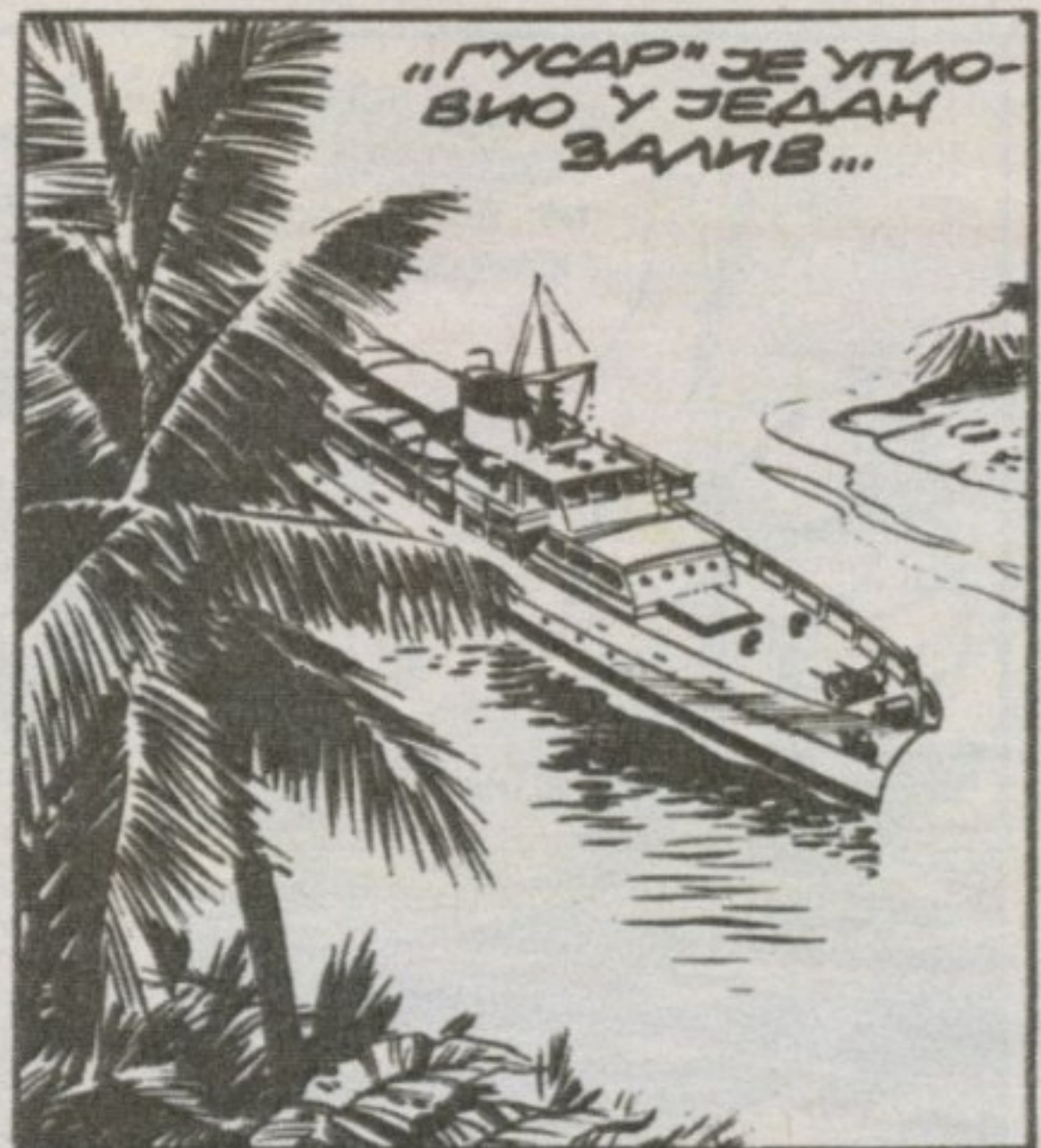

12 КРАЈ У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

ВОЗАЈТЕ СЕ, НОВИ Џемс Бонд, НОВИ аутомобил

З-З ЗА 007

„Астон мартин DB5”

био је нарочито опремљен аутомобил посебно направљен за филмове о Џемсу Бонду. Тај „свемогући” ауто имао је ротирајуће таблице, машинке иза предњих фарова, избацивач сувозачевог седишта који се активира притиском на дугме смештено на мењачу, уређај за праћење у одељку за рукавице, стакла отпорна на метке и могућност да испушта димну завесу или просипа уље по путу.

У „Шпијуну који ме је волео” (1977), десетом филму о тајном агенту 007 који је, иначе, настао према замисли Јана Флеминга (1908-1964), познатог аутора шпијунских трилера, појављују се нова, још моћнија кола. Бели „лотус еспри” може чак да се креће и испод површине воде, на дубини од 13 метара, претварајући се тако у малу подморницу.

У претходним филмовима 007 вози кола која су била више од обичног превоза.

У „Златном оку” двосед кабриолет „слика” се само накратко, више као реклама,

мање као још једно од тајних оружја чувеног тајног агента

„Насмрт преплашени” (1987), петнаести филм снимљен о Џемсу Бонду, аутори ове филмске приче враћају се већ провереном „астон

мартину”, само што некадашњи модел „DB5” прераста у савремени „волање”.

Тајни агент 007, кога су, пре Пирса Броснана, играли Шон Конери, Џорџ Лејзенби, Роџер Мур и Тимоти Далтон, у неким сценама седи за волањом и знатно „слабијих” аутомобила. Тако се, рецимо, памти филм „Само за твоје очи” (дванаести филм снимљен 1981) када Бондов „лотус еспри” лети у ваздух. Тајни агент, заједно са својом девојком, бекство наставља у њеном „спачеку”.

Спорост ових кола требало је надокнадити добром вожњом и нечувеним вратоломијама. Они се возе низ степенице, на крову „спачека”, између дрвећа, низ стрму падину брда и прескачу други ауто с окретношћу о каквој само може да се сања. То је вероватно једна од најзабавнијих трка колима у филмовима о агенту 007.

Нови Џемс Бонд седи за волањом двоседа кабриолета. Ради се о новом типу аутомобила „BMW” произведеном у новој фабрици изграђеној у месту Спартанбург у Јужној Каролини.

За разлику од досадашњих Бондових кола, овај модел „Z3” доступан је и „обичним смртницима”. По цени од 33.000 долара или 43.700 DEM већ се може купити на тржишту Америке и Европе. По својој линији помало подсећа на кола популарна педесетих и шездесетих година када је био сан сести у двосед, па још без крова.

„BMW Z3” нешто је модернији тип истих кола која су се, са ознаком „Z1” продавала 1990. године у ограниченој серији.

Плавичасти метализе „BMW Z3” који вози Пирс Броснан у новом филму „Златно око” има, наравно, пет брзина, уграђени падобран са задње стране, свестрани радар, ракете смештене иза фарова и све остало, што се тиче вожње и удобности, као и „обичан” модел у продавницама.

Само два пута „укадриран”, на кратко време, овај ауто у новом филму о Џемсу Бонду више се „слика” као нека врста рекламе него што тајном агенту, осим пријатне вожње у друштву девојке Рускиње, пружа могућност да га искористи као још једно тајно оружје.

ЉУДИ!

Нови „ферари спајдер F 355” САМО ЗА СЛАДОКУСЦЕ

Кућа „Ферари” из Модене знак је елитног дела италијанске аутомобилске индустрије. Реч је о супермоделима који љубитеље аутомобила буквално плене својим изгледом и врхунским особинама. Нови „ферари 355” оличење је престижности и врхунске технологије која је данас позната у аутомобилској индустрији. Модел „спајдер” је кабриолет верзија „ферарија”, префињених линија каросерије и пример врхунске аеродинамичности. Ово дело је резултат дизајнерског центра „Пининфарина” који је задужен за све новитете куће из Модене. Израђен је робустан аутомобил, али са меким и заобљеним линијама и препознатљивим предњим и задњим делом у стилу „ферарија”. Поред раскошне спољашњости треба поменути и врхунску унутрашњост. Ту превладава најбоља кожа, почев од волана до ергономски урађених седишта. Ово је, практично, двосед јер позади има места можда само за један кофер. Табла испред возача урађена је у типичном фераријевском стилу, технички савршена, без непотребног шаренила лампица. Ваздушни јастук је саставни део уобичајене опреме, а микроклима у кабини подешава се снажним клима уређајима, наравно под условом да је подигнут пластифицирани кров аутомобила. Да поменемо и „Фераријев” музички уређај са компакт дис-

ком и шест „пионирових” звучника. Механизам познат као „агрегат” дело је „Фераријевих” инжењера и по њему се „ферари 355” и битно разликује од конкуренције као што су „порше карера кабрио”, „мерцедес 500 SL” и „јагуар XJ-40”. Запремина његовог мотора је 3496 кубика, а највећа снага при 8250 обртаја у минуту износи 380 коњских снага. Највећа брзина овог аутомобила је 295 km/h. То је већа брзина него код и једног од конкурентских модела. У поређењу са конкуренцијом „ферари” има и најповољнију потрошњу горива. Возило је дугачко 4,25 m, ширине 1,94 m, а висина му је само 117 центиметара. Тежина празног возила износи 1350 kg. Цена овог аутомобила у Италији износи 218.900.000 лира, а то је око 200.000 DEM. Убрзање од 0-100 km постиже за 4,9 секунди, што га чини једним од најбржих спортских аутомобила на свету.

Д. Д.

СКУПИ ПАТУЉЦИ

Већ неколико година међу колекционарима у Великој Британији влада права поама за баштенским патуљцима чије цене на аукцијама све чешће достижу астрономске висине. Патуљци су постали украс без кога се баште у британским градовима више не могу замислити и то је разлог што су тако скупи: недавно је једна серија од 10 фигу-

ра продата за 10.000 долара. Оправдање за оволику цену, иначе тешко разумљиву, треба тражити у чињеници да су поменути патуљци настали у 18. веку. Нимало јефтиније није продат ни патуљак пецарош из викторијанске епохе. На срећу љубитеља патуљака, примерци из савремених радионица могу да се добију за много мање пара, односно за неколико десетина долара. Само, они нису толико занимљиви.

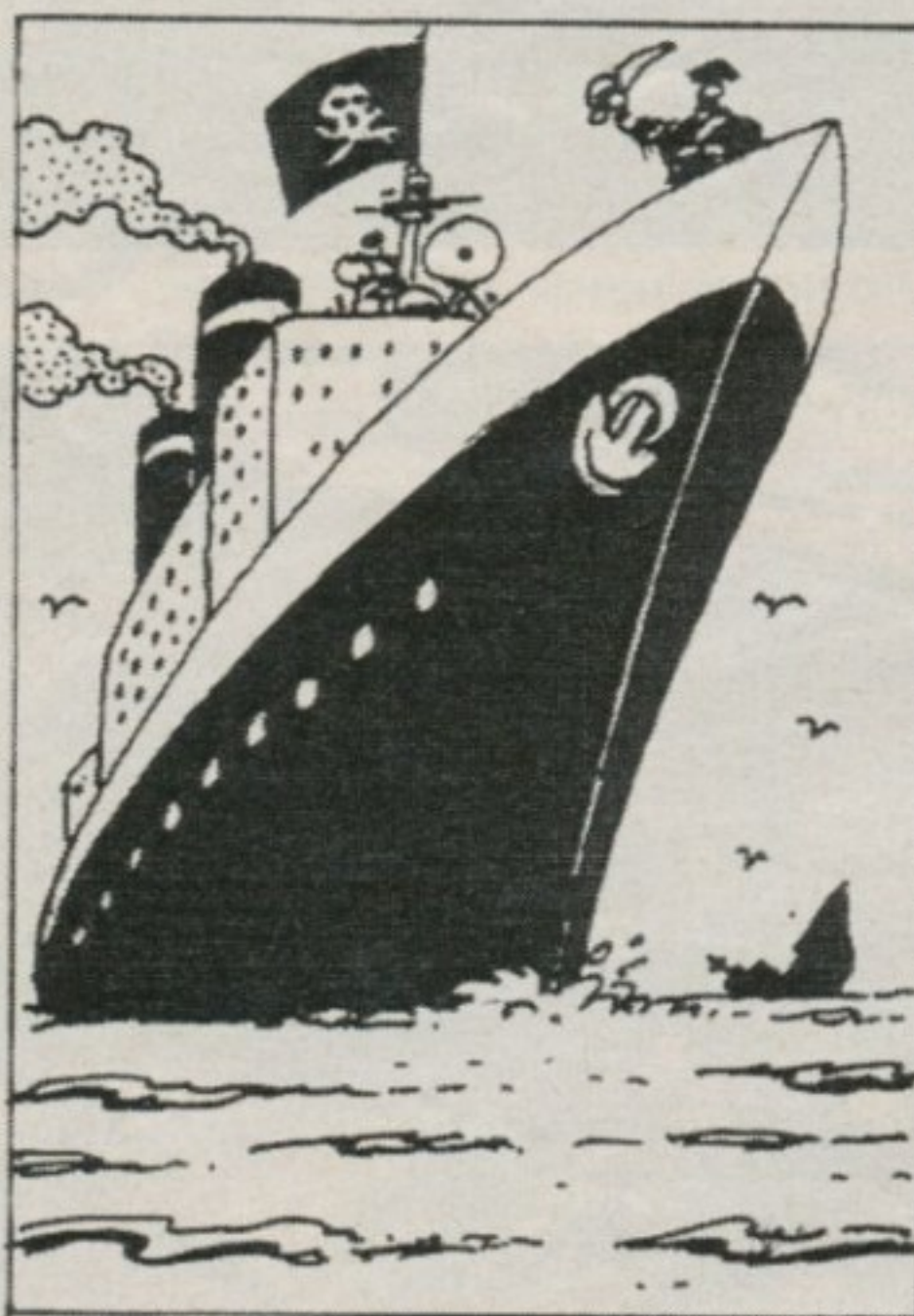

„БОЗА“ НАПАДА

Прошле године читава Америка дрхтала је ишчекујући громогласно најављен нови софтвер компјутерског генија Била Гејтса, председавајућег компаније „Мајкрософт“. Није мала ствар кад тако успешан човек, уз прославу двадесетогодишњице своје компаније, најави програм „Виндоуз 95“ који ће направити праву револуцију у свету рачунара. Сви, и то широм света, сместа су полетели да набаве нови програм.

Само што се бура мало стишала, страсти се смириле, кад опет сви дрхте. Овог пута не од узбуђења, већ од страха. Стигла је вест да је „хакер“ из Аустралије, који себе зове Влад, послао компјутерски вирус који напада „Виндоуз 95“. Вирус под називом „боза“ полако изједа програм изнутра све док га сасвим не уништи. Влад је, додуше, довољно пристојан да најави да је вирус „у рачунару“. Али, не увек. Тек кад се власнику са екрана избрише „Виндоуз 95“, схвати каква га је невоља снашла.

ПИРАТИ СВЕ ОПАСНИЈИ

Према годишњем извештају Међународног поморског бироа, број случајева пиратских напада порастао је за готово десет одсто прошле у односу на претпрошлу годину. Као најопасније области наводе се Индонезија, Сомалија, Џибути, Бразил, Кина, Хонгконг, Макао и подручје између Хонгконга, Лусона на Филипинима и кинеских острва Хајнан. Оно што посебно забрињава јесте чињеница да данашњи пирати не само што пљачкају него при том и – убијају. Чак и када им, каже се у извештају, жртве не пружају ни најмањи отпор.

ОПЕРА ЗА ЈЕДАН НАСТУП

Пре извесног времена један од три највећа тенора света Шпанац Хосе Карерас прошао је кроз амазонску прашуму да би стигао до града Манаоса и учествовао у прослави стогодишњице Амазонске опере. Велелепна грађевина, чија је акустичност изненадила певача, подигнута је захваљујући новцу трговца каучуком да би у њој, један једини пут, наступио тада највећи тенор Енрико Карузо. Стицајем околности, Карузо је умро пре него што је стигао до Манаоса.

ПОСЛАСТИЦА

Пред Британцима, увек спремним да се кладе у све и свашта, сада је права посласаница: планови за будућност принчевског пара Дајане и Чарлса који су коначно одлучили да се разведу. Према процени Вилијама Хила у чијој се кладионици примају опкладе „за“ и „против“ будућих бракова престолонаследника и његове супруге, већина сматра да ће се леди Ди поново удати пре 2000. Што се тиче принца од Велса, мало је оних који верују да ће се опет женити. Кад је у питању овај пар, опкладе није поштеђена

ни краљица Елизабета: како ствари сада стоје, а из поменутог разлога, љубитељи клађења процењују да ће она и 2000. бити на престолу. Да ли су у праву, знаће се за само четири године.

КО ДА ОДОЛИ РЕКЛАМИ?

Будистички манастир Јончуан у Кини остаће забележен као први који је закупио рекламни простор на телевизији: то је урадио да би привукао туристе у област у којој се налази.

ПОГРЕШНО МЕСТО

Један пензионер из градића Ампис, у Прованси, хтео је да ископа бунар на свом имању па се бацио на посао. Када ни на 35 метара дубине није наишао на воду, одлучио је да одустане, спаковао алат и отишао у дневну собу да се одмори. Само што је сео и почео да пијуцка кафу, зачуо је некакво клокотање. Била је то вода коју је толико тражио, али на погрешном месту. Да би избегао поплаву – јер вода је извирала у огромној количини од хиљаду литара на сат – морао је брже-боље да дигне паркет и прокопа канал како би стигла тамо где је и хтео: у башту.

Илустровао Љубомир Милојевић Љубац

VELIKA NAGRADNA IGRA

Još jednom Vital
nagrađuje verne potrošače
dečjeg margarina RASTIMO.
Da bi učestvovao u nagradnoj igri
treba samo da pošalješ
tri poklopca RASTIMO
na adresu:
VITAL, 21460 Vrbas

Igra traje tri kola a izvlačenja nagrada
su 15. maja, 1. i 15. juna.
Čeka te 555 nagrada.

SUPER PREMIJA

U svakom kolu možeš dobiti:

- jedno desetodnevno letovanje
u rukometnom kampu RASTIMO
- 4 paketa Vitalovih proizvoda
u tvojoj težini
- 10 sportskih torbi
- 20 lopti
- 50 majica RASTIMO
- 100 kačketa RASTIMO

Imena najsrećnijih dobitnika
objavljujemo u Politikinom Zabavniku
posle svakog izvlačenja.

PUT U DIZNILEND PARIZ

ZA DVE OSOBE

FOCUS

Vital

Desetodnevno letovanje u kampu RASTIMO dobila je: Marija Šolaja, JNA 18, 21426 Vajska. **Vitalove proizvode u težini dobitnika dobili su:** Milan Mladenov, Kneza Lazara 17, 22000 Sremska Mitrovica; Dejan Nikolić, Rasadnik II - C2/19, 26340 Bela Crkva; Tihomir Živković, Ace Joksimovića 109, 11132 Žarkovo i Olgica Erdeljan, B. Mijatovića 55, 23000 Zrenjanin. **Sportske torbe dobili su:** Ida Laslo, M. Tita 2/9, 24330 Panonija; Tijana Opačić, Pazovačka 37, 22308 Golubinci; Jovica Jovović, R. Dakića 27/2, 11070 Beograd; Mrdan Mandić, 16. oktobra 34, 11000 Mirijevo; Ljiljana Radulović, P. Drapšina 31, 21460 Vrbas; Miroslav Miladinov, T. Markovića 16, 23300 Kikinda; Bojan Rajković, C. Lazara 39, 26220 Kovin; Milica Jovanović, N. Fronta 43/2, 21000 Novi Sad; Petar Peković, Radnička 2/14, 18000 Niš; Katarina Kralj, Dositejeva 16, 11000 Beograd.

Кад НЕЖНА РУКА баци
рукавицу

ЗАЉУБАВ, ОБРАЗ И ОТАЦБИНУ

**Један чај у пет
завршен је тек
сутрадан у зо-
ру, уз пуцње пи-
штоља и, сре-
ћом, само ра-
њен зглоб**

Тек што је свануло, на чистини Хајд парка у Лондону, уобичајеном месту за двобоје крајем прошлог века, све је било спремно: противници су из кутије узели пиштоље, стали леђа уз леђа, одбројали по десет корака и пуцали. Изазвани учесник рањен је у зглоб руке и, по пристанку другог, сви су се достојанствено повукли са бојишта.

Овај двобој вероватно не би заслуживао да буде помињан да није једне ситнице: његови учесници биле су – жене! Ипак, чињеница да имена противница нису забележена говори да женски двобоји и нису били таква реткост као што би могло да се помисли.

И то је тачно. Не једном нежне женске руке латиле су се оружја да би одбраниле своју част... Повод за поменути двобој у Хајд парку била је

реченица коју је гошћа упутила домаћици са којом је претходног дана пијукала чувени чај у пет.

– Па ви сте некада били врло лепа жена.

Домаћица је побеснела и изазвала гошћу на двобој!

Ни даме „плаве крви“ нису се устезале да стану у одбрану своје части, чак ни када је повод био сасвим безазлен. На пример, неслагање у неким ситницама око припрема Бечке музичке изложбе почетком овог века било је сасвим довољно да почасна председница ове изложбе принцеза Паулина Метерних изазове на двобој председницу женског одбора изложбе. Секунданткиња принцезе Метерних била је принцеза Шварценберг. После испаљених зрна из пиштоља принцеза Паулина била је рањена у нос, а њена противница у руку.

Официр је поцрвенео

Поред части, у двобоју се понекад бранила и имовина!

Средином 18. века један француски официр самовољно се уселио у кућу грофице Де Сан Белмонт. Пошто је грофица била удовица, лично је написала писмо официру и замолила га да се исели из стана. Официр се оглушио о њену молбу и ускоро је стигло друго писмо у коме „племић Де Сан Белмонт изазива

на двобој дрзника који се уселио у његов стан”.

Пошто више није имао куд, официр је прихватио изазов и у заказано време појавио се са својим секундантом. Истина, мало му је било чудно што је противник маскиран, али чим су укрстили мачеве, имао је преча посла јер је маскирани изазивач вешто баратао оружјем. Није се дуго мучио: после неколико минута „племић” му је одлучним ударцем избио мач из руке, а онда му скинуо маску. Официр је поцрвенео од стида: пред њим

је стајала жена грофица Де Сан Белмонт. Постигнути официр побегао је потом не свративши ни по своје ствари у узурпираном стану.

Даме нису заостајале за мушкарцима ни кад су у питању двобоји зарад љубави.

Девојка из угледне париске породице Леврије није могла да опрости неком младићу што јој није узвратио љубав. Сачекала га је на улици испред његове куће и изазвала на двобој. Несрећни младић схватио је то као шалу и прихватио изазов. На пољу части први је пуцао великодушно испаливши хитац у ваздух.

питање части. Повод је био младић кога су обе волеле, а он није могао да се одлучи којој да узврати љубав. Пре него што су изашле на мегдан, договориле су се да ће момак морати да се ожени оном која победи. Да ли се ту и он нешто питао, није забележено. Зна се само да је једна од дама озбиљно рањена, а да се потом победница удала за момка – баш како је договорено.

Потомак славног морепловца

Крај 19. века не само да није прекинуо традицију да се част пере крвљу, већ је покушано да се то и озваничи. Једна од првих чланица Лиге за самосталност жена мадам Есток поднела је на састанку у Паризу предлог одлуке по којој свака жена одговара за своје поступке, па, сходно томе, не сме да дозволи мушкарцу да брани њену част. То треба сама да ради. Остале даме са одушевљењем су то прихватиле и тако су одмах утврђена правила двобоја. Истовремено, тек колико да неко не би помислио да се оне шале, једногласно су се сложиле да једна од њих, по занимању новинар, неизоставно изађе на двобој са читаоцем коме се њен чланак није допао а био је довољно дрзак да то и јавно каже! У овом случају полиција се умешала на време.

На крају, вреди поменути и двобој у коме се бранила част отаџбине.

На једној седељци у Минхену 1841. године неки официр усудио се да у присуству Елене Веспучи, иначе потомка славног морепловца Америга Веспучија, отворено каже како су Италијани лењи и велике кукавице. Госпођица Елена одмах је захтевала да повуче реч и да јој се, будући да је Италијанка, извини. Официр је то с презиром одбио. Онда га је она изазвала на двобој, што је официр прихватио.

Сутрадан ујутру, тачно у шест сати, на једној пољани све се одиграло по уобичајеним правилима двобоја. Изазвани официр први је пуцао, али зрно је само окрзнуло Елену. Сада је она била на реду да пуца. Официр је био спокојан мислећи да Елена не зна да гађа. А када је пуцањ одјекнуо, неколико тренутака у неверици је зурео у Елену, а онда се срушио на земљу. Секунданти су му притрчали, али било је касно. Официру више није било помоћи.

Д. М.

у лицу, зарекла да више ни једном мушкарцу неће опростити увреду.

За наклоност Ришељеа

Недуго потом госпођица Мопен имала је прилику да докаже да се није шалила. На једном балу нису јој се допали ни тон ни речи које јој је упутно неки господин, па га је одмах изазвала на двобој. Не зна се ко је више био изненађен: изазвани гост или запањене даме које су од присутне господе затражиле да „испрате“ жустру госпођицу Мопен. Двојица су то одмах и учинила, али чим су младу уметницу извели у врт, она је зграбила мач једног од њих и казала им да се бране.

Ко зна да ли је госпођица узимала часове мачевања

или је била самоука, али да је одлично мачевала – у то су се убрзо уверила оба њена противника. Када је и други, прободен, пао на земљу, она је бацила мач и поносно се вратила у балску дворану. Треба ли рећи да се више нико није усудио да је дира пошто јој је чак и Луј XIII опростио то што је учинила?!

На двору краља Луја XIII забележен је још један двобој две даме – грофица Полињак и маркиза Несл потегле су пиштоље у Булоњској шуми борећи се за наклоност војводе, потоњег кардинала Ришељеа. У том сукобу мадам Несл лакше је рањена у руку.

Што се Американки тиче, ни оне нису остале по страни кад су двобоји у питању. У Џорџији су 1817. године две даме пиштољима решавале

Али, госпођица Лаврије не само да није била расположена за великодушност, већ је била и врло прецизна: погодила је младића право у срце.

Још ватренија била је француска оперска дива госпођица Мопен. На једној проби њен партнер Димени добацио јој је нешто што је требало да буде шаљиво а испало је увредљиво. Госпођица је планула и одмах изазвала Дименија на двобој, на шта се овај заценио од смеха. То је још више разбеснело младу диву. Зграбила је мач, позоришни реквизит, који јој се нашао при руци и прописно ишибала дрзника! Тада се, сва црвена

ЖАРИЈЕРЕ:

„OASIS”

ПУСТИ
ДА
ОНИ
ДОЂУ
ТЕБИ

Почетком 1991. године састав „Oasis” постојао је само у мислима композитора и гитаристе Ноела Галагера. Он је затим окупио музичаре међу којима је био и његов брат Лиам али ствари се нису одвијале баш повољно по њих – нико ни да их помене у новинама. Игром случаја, Алан Мекги, шеф издавачке куће „Creation”, закаснио је једне вечери на воз којим је требало да оде из Глазгова за Лондон. Да прекине време, отишао је на концерт групе „Oasis” и одмах им понудио уговор. Успех је уследио толико брзо да се они ни данас не сналазе. Оба албума продата су у милионском tiraжу а Ноел више не може да живи мирно од обожаваца који га сваког јутра ишчекују пред вратима његовог стана. О свему кроз шта је прошао на путу до успеха недавно је говорио за енглески магазин „Q”.

● Ко те је подстакло да се бавиш музиком?

– То је, међу првима, био Стив Џонс, али то нисам схватао озбиљно све док нисам видео Џонија Мара. У то време на топ лис-

тама биле су безвољне групе као „Haircut 100” и „Echo and The Bunnymen”, а Џони је свирао прави рок. Када је са групом „The Smiths” доспео први пут на топ листу то је био изазов за мене. Од тог дана није ме напуштала мисао да postanем Џони Мар. Сећам се да ме је мајка једном питала: „Сине, шта ће бити са тобом?” Нисам умео да јој одговорим. Једино што је могло да ме

„БИТЛСИ”
СУ
МОЈ
УЗОР
СВАКУ
ПЕСМУ
КОЈУ
НАПИШЕМ
ПОРЕДИМ
С
ЊИМА

Пре две године непознати састав „Oasis” објавио је први сингл са песмом „Supersonic”, а данас, после два албума, проглашавају их најважнијом енглеском групом деведесетих година

покрене јесте овај комад дрвета (показује на гитару). Једне зимске вечери почео сам у својој соби да уклапам акорде, само да бих видео да ли могу да компоујем. Тако је настала прва песма, а за њом још 75 нових које до данас нико још није чуо. Међутим, годинама после тога нисам о себи размишљао као о композитору. Други важан догађај десио се када сам имао око 20 година. Тада сам почео да свирам на журкама и сви су ми говорили да треба да postanем професионалац. То ме је охрабрило да другима почнем да свирам своје песме. И нико ме није исмејао. После тога био сам спреман да освојим свет.

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

ROLL WITH IT

You gotta roll with it
you gotta take your time
you gotta say what you say
don't let anybody get in your way
'cause it's all too much for me
to take
don't ever stand aside
don't ever be denied
you wanna be who you'd be
if you're comin' with me
I think I've got a feeling I've
lost inside
I think I'm gonna take me
away and hide
I'm thinking of things that I
just can't abide
I know the roads down which
your life will drive
I find the key that lets you slip
inside
kiss the girl she's not behind
the door
but you know I think I
recognise your face
but I've never seen you before

● Да ли ти је било тешко док си обављао физичке послове на концертима групе „Inspirational Carpets?”

— Не, никако. За те три године, научио сам све оно што је у овом послу важно. Сретао сам менаџере, уреднике у дискографским кућама, новинаре. Само сам седео и слушао. Никада реч нисам изговорио. Додуше, најпре сам се пријавио да будем певач те групе, али су ме одбили. Али, има један стих Морисија из групе „The Smiths” који ми се за сва времена усекао у памћење. Он је отпевао: „Не треба да идеш до њих, пусти да они дођу теби”. Одувек сам знао да ће ми се то остварити. Нисам могао да поверујем када нам је Алан Мекги пришао после концерта и понудио уговор. Морао сам да се уштинем. Да будем искрен, тада бисмо потписали уговор са било ким. А појавио се баш власник дискографске куће коју веома ценимо. Верујем у судбину и верујем да је све то било предодређено.

● Са групом „Oasis” први пут си наступио 19. октобра 1991. у Манчестеру. Тада си већ имао 24 године. Да ли су људи помислили да си рођењи губитник?

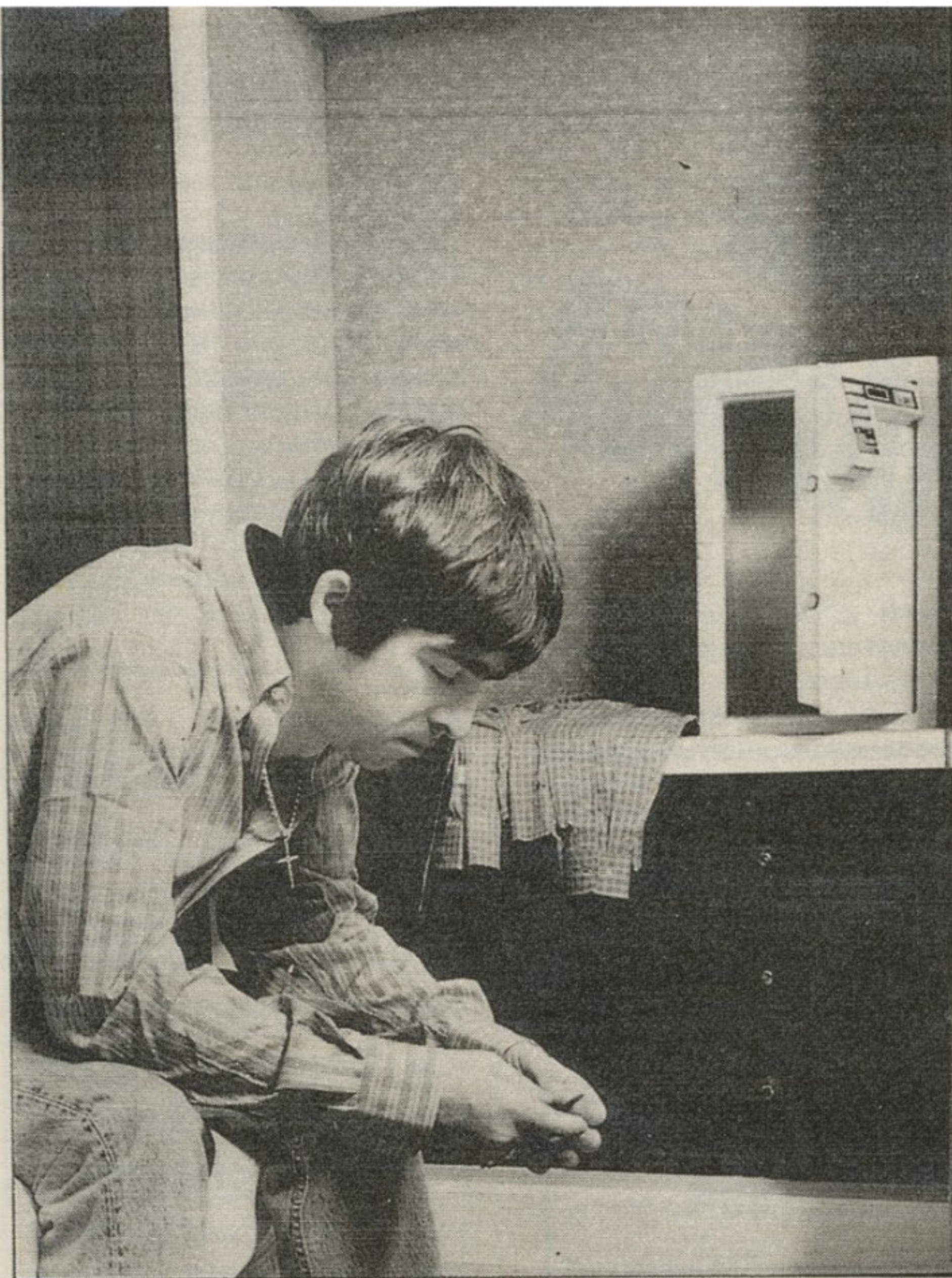
— Те вечери у публици није било више од 40 људи, а ми смо изводили песму „Ја сам рокенрол звезда вечерас”. Они су сигурно мислили да смо уображене будале. А ми? Да ћемо их очарати! После свирке, међутим, дочекала нас је потпуна тишина. Али, од тог првог наступа не знам шта нам је било. Веровали смо да смо најбоља група на свету.

● Твој брат је изјавио да веома цени твој композиторски таленат и да си добар готово као Џон Ленон. Шта ти мислиш о себи?

— Слажем се са њим. Зато сматрам да је поштено што добијам већи проценат од осталих у групи. Када компоујем, седим у овој фотељи по 48 сати и бесконачно понављам исту тему. За то време моји другови из групе су у својим удобним креветима. А када дође време за снимање новог албума, они се ујутро пробуде и питају где су песме. Нове мелодије долазе ми спонтано, али потребно је много рада да би се уобличице.

● Мислиш ли да твоја опчињеност „Битлсима” може предалеко да оде?

— То је много више од опчињености. То је идеал живљења. Не умет то ни себи да објасним. Са „Битлсима” поредим сваку песму коју напишем. Једном или двапут готово да сам им се приближио. Рекао бих да је то било у песмама „Live Forever” и „Don't Look Back in Anger”. Невоља је у томе што су они до тог степена стигли пре мене. Да сам се родио када и Џон Ленон, данас бих уживао исти углед. Пол Макартни је изјавио да му се свиђа пола туцета мојих песама. Два пута сам га срео, а једном сам био и у његовој кући. Да сам те вечери на по-

СУОЧИ СЕ С ТИМ

С тим мораш да се суочиш
своје време мораш да
искористиш
оно што мораш да кажеш,
реци
не дај да ти ико стане на пут
јер за мене је то превише
никада не стој по страни
не дозволи да те пљују
бићеш оно што желиш
ако поћеш са мном
мислим да сам повратио
изгубљен осећај
мислим да ћу склонити и
сакрити себе
мислим о стварима које не
трпим
знам којим ће стазама тећи
твој живот
нашао сам кључ којим си
изнутра затворен
пољуби девојку која није
баш из комшилука
мислим да те препознајем
иако те никада нисам видео

Текст и музика:
Ноел Галагер

Изводе: „Oasis”

вратку страдао у саобраћајној несрећи, умро бих као најсрећнији човек.

● Прича се да размишљао о самосталној каријери?

— То никада нећу учинити. Ово је моја прва група, моје прво рокенрол искуство, а биће и последње. То искрено кажем.

● Твој највећи сан?

— Нисам посебно одушевљен Америком, али волео бих да тамо постигнемо исту популарност као и у Енглеској. У ствари, највећи сан ми је да постанемо нови „U2” а не мали британски поп феномен, добро обучен и модерно ошишан, што у суштини јесмо.

СПРИНГСТИН: У ТИШИНИ

Брус Спрингстин остварио је свој одавно најављени план: кренуо је на турнеју сам са акустичном гитаром и усном хармоником. Без пратње кабастог бенда, без гомиле телохранитеља и раскошне бине одушевио је публику. Највећи број песама које изводи на тим наступима су са његове нове плоче „The Ghost From The Joad” и траже пажњу и размишљање. После прве одсвиране песме на концерту у Чикагу Спрингстин је рекао публици: — Ако желите да ми пружите подршку током свирке, ако запевате или почнете да тапшете у ритму, бићете ухапшени. Захваљујем на сарадњи. Не терајте ме да поновим оно што сам учинио на концерту у Лос Анђелесу када сам сишао у публику и прилично оштро поразговарао са неким девојкама фотомоделима. Нова плоча доноси низ песама написаних у тишини и тако их треба слушати. А ви, момци испред бине, са вашим малим „инстаматик” фото-апаратима, можете ли да их треснете о земљу?

Нове Спрингстинове песме имају незнатну музичку пратњу и подсећају на старе америчке фолк сонгове, али текстови им дају потребну тежину. На неки начин искорачио је из рокенрола и вратио се у време раног Боба Дилена или Вудија Гатрија, а текстови су му, очигледно, надахнути књигама Џона Стајнбека.

НИКО КАО ДОН И ЛАРИСА

Прве олимпијске игре на азијском тлу одржане су 1964. године. Домаћин, и то веома добар, био је Токио, главни град Јапана. Марљиви Јапанци нису жалили труда и новца како би спортисти из више од 90 земаља

имали што боље услове за надметања и боравак у њиховој земљи.

Бакљу са олимпијским пламеном на стадион „Национал“ унео је деветнаестогодишњи Јошинори Сакал који се родио у Хирошими истог дана када је на њу бачена атомска бомба.

XVIII олимпијске игре ТОКИО, 10-24. 10. 1964.

Учествовало је 5558 такмичара (од тога 732 жене) из 117 земаља. Они су се надметали у: атлетици, бицилизму, боксу, дизању тегова, џудоу, гимнастици, хокеју на трави, једрењу, кајакаштву, коњичком спорту, кошарци, мачевању, модерном петобоју, фудбалу, одбојци, пливању, рвању грчко-римским и слободним стилем – скоковима у воду, стрељаштву, ватерполу и веслању. Проглашена су 163 олимпијска победника.

Југославију је на овим играма представљало 76 спортиста.

ЈУГОСЛОВЕНИМА ПЕТ МЕДАЉА

Југословенски спортисти вратили су се из Токија са пет медаља, што је био до тада највећи успех нашег спорта на једној олимпијади. Златне медаље изборили су гимнастичар Мирослав Церар за вежбу на коњу са хватаљкама и рвач грчко-римског стила, у средњој категорији, Бранислав Симић.

Сребрну медаљу освојила је наша ватерполо репрезентација за коју су играли: Мушкатировић, Трумбић, Росић, Шименц, Станишић, Нардели, Јанковић, Сандић, Боначић, Нонковић, Стипанчић.

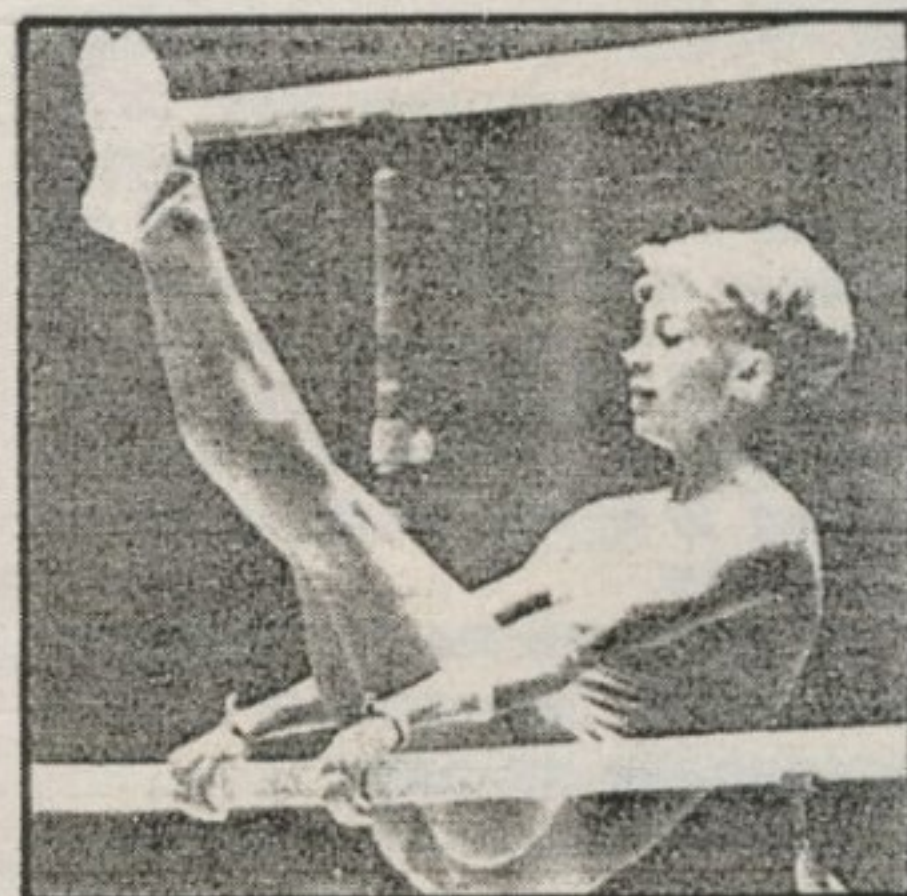
Бронзу су добили Мирослав Церар за вежбу на вратилу и Бранислав Мартиновић, рвач грчко-римског стила, који се овог пута такмичио у перо категорији.

ТРИ ЗА ЈЕДНУ

На Олимпијади у Токију први пут су се на програму нашла такмичења у одбојци и џудоу. У овом другом спорту, који је веома омиљен код Јапанаца, такмичари су се надметали у четири категорије (лакој, средњој, тешкој и апсолутној). У прве три домаћи такмичари су изборили исто толико златних медаља. Када је дошла на ред финална борба у апсолутној категорији коју Јапанци посебно уважавају, десило се велико изненађење. Холанђанин Антониус Гесинк успео је да победи великог фаворита Акија Камијанагу. То је изазвало прави шок у гледалишту и разочарање у целом Јапану, а домаћи стручњаци изјављивали су да би све три остале победе дали за ту једну.

По броју освојених златних медаља (узео их је укупно четири) први учесник токијске олимпијаде био је осамнаестогодишњи амерички репрезентативац у пливању Доналд Дон Шоландер, ненадмашан у пливању слободним стилем. Шоландер је сам победио на деоницама од 100 и 400 метара и уз то био члан најбољих штафета 4×100 и 4×200 м.

Амерички пливач Дон Шоландер био је најуспешнији учесник Игара, а совјетска гимнастичарка Лариса Латињина постала је у Токију спортиста са највише медаља на свим олимпијадама

Нико нема више олимпијских медаља: Лариса Латињина

Међу женама, такође у пливању слободним стилем, на 100 метара најбоља је била Аустралијанка Даун Фрејзер. Њој је то било треће олимпијско „злато“ у овој дисциплини, што је јединствен подвиг. Још већи подвиг начинила је совјетска репрезентативка у гимнастици Лариса Латињина. Она, појединачно узевши, није била најбоља гимнастичарка у Токију (са по три златне и једном сребрном медаљом надмашили су је Јапанац Ендо и Чехословакиња Чаславска), али је ипак ту стекла право да се назове најуспешнијим спортистом у историји олимпијских игара.

Латињина се први пут појавила 1956. године на Олимпијади у Мелбурну и изборила

Догодило се на

ТОКИО 1964.

Окићен златним медаљама: Дон Шоландер

четири златне и по једну сребрну и бронзану медаљу. Четири године касније, у Риму, њој је опет припало шест медаља, само тада је у њеној збирци било једно „злато“ мање и једно „сребро“ више. Најзад, у Токију, Лариса је поново освојила медаље у свих шест дисциплина и то по две у свакој. Тако је сакупила 18 олимпијских трофеја (9, 5, 4), по чему је и данас без премца.

А етиопски маратонац Абебе Бикила ушао је у историју као први тркач маратона који је успео да победи на две узастопне олимпијаде. У Токију је постигао дотад на олимпијадама незабележено време: 2 часа 12 минута 11 секунди и 2 десетинке.

Југословенски „златни коњаник“ Мирослав Церар

Олимпијским играма...

МЕКСИКО 1968.

Деветнаесте по реду олимпијске игре одржане су у главном граду Мексика. После свечаног отварања двадесетогодишња Енрикета Базилио је, као прва жена у историји игара, запалила олимпијску ватру.

Амерички атлетичар Боб Бимон поставио је у скоку удаљ светски рекорд (8,90 метара) који је надмашен тек после 23 године

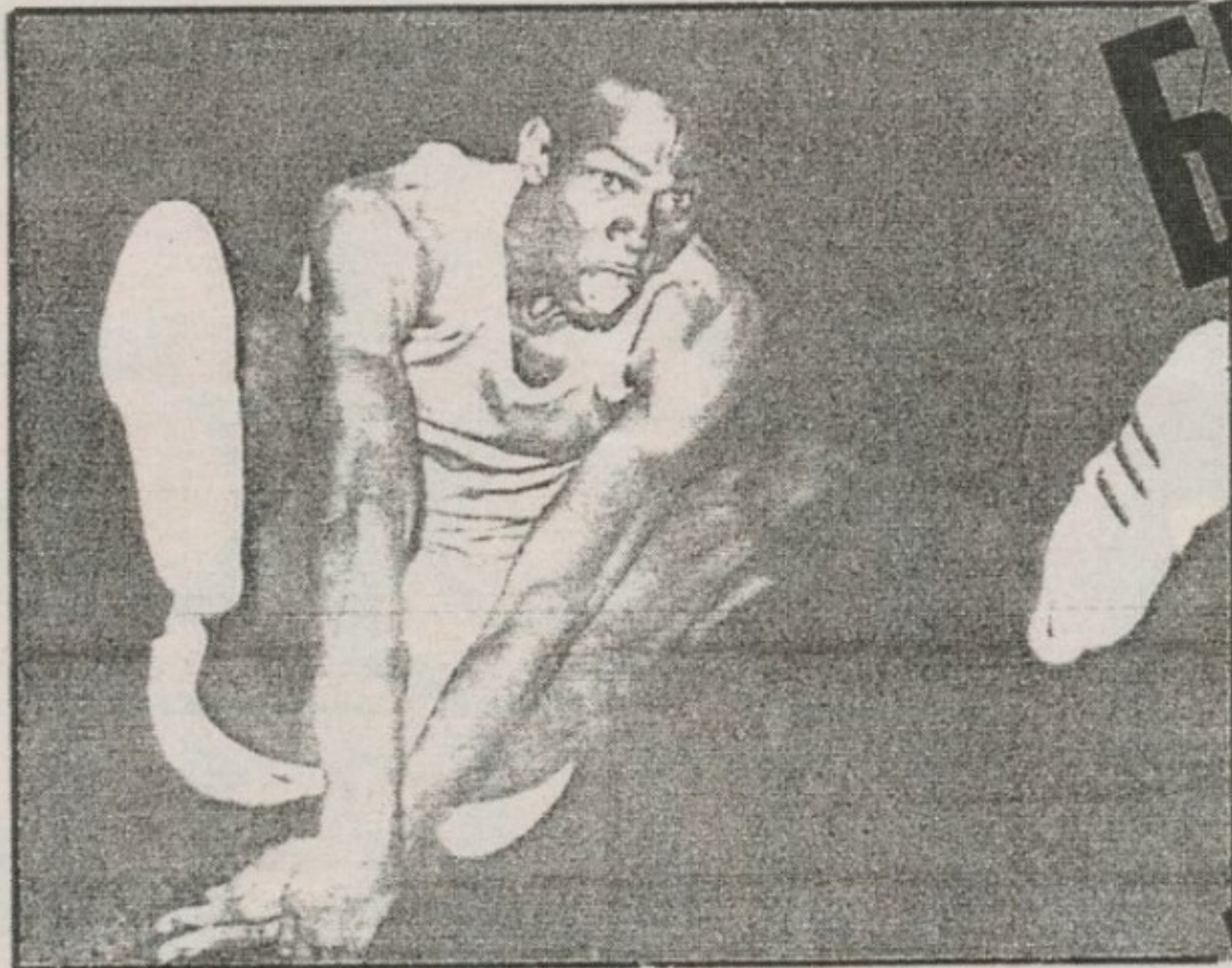

Најуспешнија учесница Олимпијаде у Мексику, Вера Чаславска

И оно што је, после неколико дана, виђено на том истом стадиону такође је било за историју. На овој олимпијади, као никад раније, оборено је чак 14 светских рекорда, а два су изједначена.

Највреднији резултат остварио је дотад непознати амерички скакач Боб Бимон. Његов скок удаљ од 8,90 метара био је за 55 центиметара бољи од тада важећег светског рекорда. Неки одушевлени љубитељ атлетике назвао је тај Бимонов резултат скоком у будућност. И био је сасвим у праву јер се овај светски рекорд одржао све до августа 1991. године. Тада га је, на светском првенству у Токију, за пет центиметара надмашао, такође амерички Црнац, Мајкл Пауел.

Од рекорда постигнутих у тркачким дисциплинама најдуже је одолевао резултат

Недостижан 23 године: Боб Бимон

Американца Лија Еванса на 400 m (43,8 s). Брже од Еванса ту деоницу је претрчао његов сународник Бач Рејнолдс, али тек после пуне две деценије.

Амерички репрезентативац у скоку увис Ричард – Дик Фозбери победио је резултатом 2,24 m што је био „само“ олимпијски рекорд. Фозбери се, међутим, прославио јединственим стилем прескока, где скакач прелази летицу окренут леђима, који од тада носи његово име.

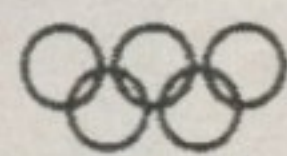
На овај начин, у историју атлетике ушао је још један Американца. Реч је о бацачу диска Алфреду – Алу Ертеру који је у Мексику четврти пут узастопно победио у бацању диска. То је подвиг којим, до данас, није могао да се подичи ниједан други атлетичар.

По броју освојених медаља најуспешнији учесници Олимпијаде били су гимнастичари: Чехословакиња Вера Чаславска и Јапанац Акинори Накајама. Чаславска је освојила четири златне и две сребрне медаље, а Накајама је био само за једно „сребро“ слабији.

Ђурђа Бједов на победничком постољу после победе на 100 метара прсно

**БИМОНОВ
СКОК
У
БУДУЋНОСТ**

XIX олимпијске игре

МЕКСИКО, 12–27. 10. 1968.

Учествовало 6626 спортиста (од тога 70 из Југославије) који су заступали 111 земаља. Такмичења су одржана у: атлетици, бициклизму, боксу, дизању тегова, гимнастици, хокеју на трави, једрењу, кајакаштву, коњичком спорту, кошарци, мачевању, модерном петобоју, фудбалу, одбојци, пливању, рвању – грчко-римским слободним стилем, скоковима у воду, стрељаштву, ватерполу и веслању. Проглашено укупно 175 олимпијских победника.

КРВОПРОЛИЋЕ НА ТРГУ ТРИ КУЛТУРЕ

Девет дана пре почетка Олимпијаде дошло је до крвавог сукоба војске и студената на „Тргу три културе“, у чијој се близини налазило олимпијско село. Да би смирила студенте, војска је употребила чак тенкове и хеликоптере. Било је 30 мртвих и око 300 теже и лакше повређених.

„ЗЛАТО“ И „СРЕБРО“ ЂУРЂЕ БЈЕДОВ

Југословенски спортисти били су у Мексику успешнији него икада пре тога: вратили су се са осам медаља. Највише нас је обрадовала пливачица Ђурђа Бједов која је у пливању прсним стилем на 100 метара била прва, а на двоструко дужи деоници друга.

Друго „злато“ освојио је гимнастичар Мирослав Церар. Он је, као и у Токију четири године раније, био најбољи вежбач на коњу са хватаљкама.

Трећу златну медаљу изборили су наши ватерполисти. У финалном мечу победили су тим Совјетског Савеза са 13:11.

Сребрне медаље освојили су рвач грчко-римског стила Стеван Хорват и кошаркашка репрезентација. Наши кошаркаши су у финалу поражени (50:65) од екипе САД.

Бронзане медаље изборили су рвач Бранислав Симић и боксер Звонко Вујин.

ФАНТАСТИКА

Уређује
др Зоран Живковић

Едвард Велен

Једног од својих сапутника ошинуо је погледом. А кад то Вемберли учини, значи да више нема разговора. Знали су то сви, укључујући и бедуине који су их пратили у каравану.

Вемберли је био висок, кошчат човек лица које је подсећало на птицу. Подносили су га само зато што је био велики пустолов који је, кад одлучи да крене на неко од својих путовања, волео да буде у друштву. Није правио питање око трошкова. Ономе кога одабере за сапутника плаћао је све, до последње паре.

Његови излети, како је намерно називао своје експедиције у недовољно истражене крајеве, били су изазов за свакога ко би се нашао у Вемберлијевој тренутној милости. Он је то добро знао и није се обзирао на чињеницу да се ниједном није догодило да с истом особом два пута крене на неки од тих својих излета. Напротив, Вемберли као да је уживао у томе што га нико не подноси.

Без обзира што су већ сви били свесни да је Вемберли тешка особа са којом је већина имала сукоб тако рећи већ првог дана, увек би се нашао нова „жртва“ и насела на Вемберлијеву дарежљивост. Није лако одбити бесплатну пустоловину.

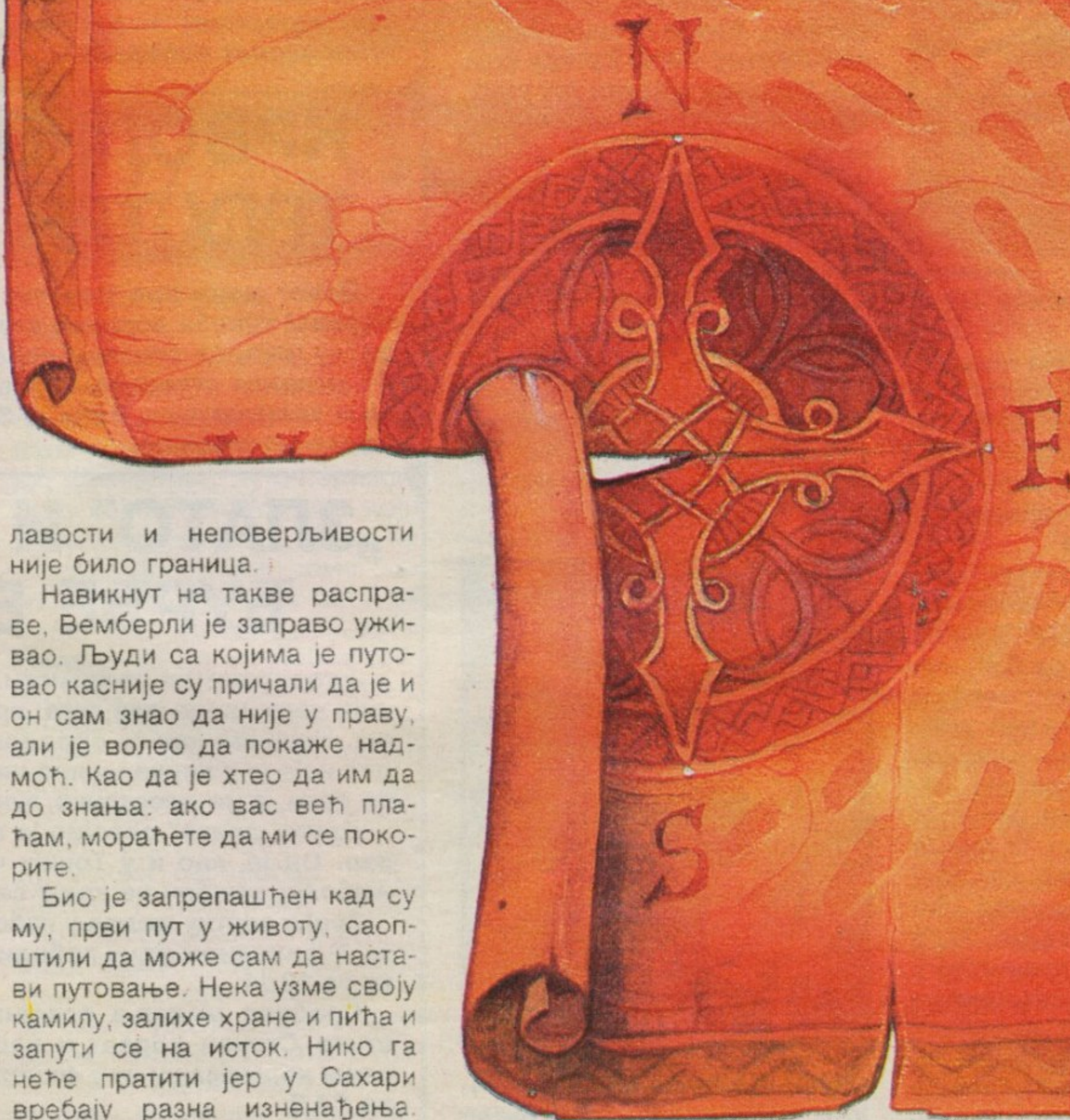
Овог пута Вемберли се сукобио око правца којим треба наставити. Сви из његове пратње, укључујући и искусне бедуине, тврдили су да из оазе у којој су преноћили у сахарској пустињи мора да се иде на запад. Вемберли није хтео ни да их саслуша. Као и обично, тврдио је нешто сасвим супротно. А кад би једном нешто рекао, није било начина да га ико убеди да греши. Вемберлијевој тврдог-

лавости и неверљивости није било граница.

Навикнут на такве расправе, Вемберли је заправо уживао. Људи са којима је путовао касније су причали да је и он сам знао да није у праву, али је волео да покаже надмоћ. Као да је хтео да им да до знања: ако вас већ плаћам, мораћете да ми се покорите.

Био је запрепашћен кад су му, први пут у животу, саопштили да може сам да настави путовање. Нека узме своју камилу, залихе хране и пића и запути се на исток. Нико га неће пратити јер у Сахари вребају разна изненађења. Зашто би било ко ствљао свој живот на коцку због упорности само једног човека?

Којим путем даље?

Илустровао Добросав Боб Живковић

Шта је Вемберли мислио кад је, не желећи да покаже слабост или неодлучност, наставио сам, нико не зна. Тек, јахао је на камили све до мрака. Потом је направио мали шатор, узео нешто хране и зановио. Рано ујутру наставио је даље и тако данима. Од неке оазе није било ни трага.

Сунце је пекло, песак му је улазио у сваку пору. Вемберли је сјахао држећи узенгије чврсто у рукама. Желео је да одмори камилу која је посустајала.

А онда се спотакао о неки тврд предмет. Можда се не би ни осврнуо да погледа шта је то, да му боца, како ју је ударио сандалом и избацио је из песка, није готово улетела у наручје.

Боца се неколико пута окренула у ваздуху и поново пала на песак. Вемберли се сгнуо да је подигне приметивши да не само што има запушач него је и запечаћена. Узео је и окренуо према Сунцу. Учинило му се да се у боци нешто ковитла, као нека плавичаста измаглица.

У први мах пожелео је да боцу завитла што даље и настави пут. Иако никога није било на видику, понос му није дозвољавао да отпечати запушач. Од мене се сад очекује да отворим боцу и суочим се са духом, синило је Вемберлију. А ја добро знам да, сем у причама, тако нешто не постоји.

Знајући да су му залихе воде на измаку, Вемберли ипак није одолео. Згазио је понос и отворио боцу.

— Не плаши се, човече — зачуо се глас духа који је тако силовито излетео кроз грлић да је боца испала Вемберлију из руке. — Молим те, не гледај ме с мржњом, знам да не верујеш у бића као што сам ја, али буди сигуран да сам ти захвалан што си ме ослободио и зато сам спреман да ти помогнем.

Вемберли је гледао плавичасте облаке који га је наткрилио као огромна печурка. А пошто му је било испод достојанства да се упушта у разговор с неким ко не постоји, ћутао је као заливен.

— Видим да не желиш да причаш са мном, али не мари — дух је наставио зачуђујуће звонким гласом. — Одмах нешто да ти објасним. Нисам обичан дух из боце који ће ти испунити три жеље. Моја улога је нешто сасвим другачија. Имам моћ да ти одговорим на било које питање на које до сада ниси могао да нађеш одговор. Овде сам да разрешим све недоумице које су те икада мучиле. У ствари, не све, само три! Имам право на три питања, схваташ?

— Стварно ћеш ми одговорити на било које питање које ти поставим? — Вемберли је, видно узбуђен, невољно проговорио.

— Да, ја никада не лажем — дух се, као неки плашт који га заклања од сунца, и даље вио над Вемберлијем.

— Заиста? — Вемберли се замислио.

— Па, већ сам ти рекао!

— Не волим кад ме људи вуку за нос, макар били и непостојећи као што си ти — Вемберли се брецнуо, љут на себе што уопште прича с том плавичастом измаглицом. — Знаш све одговоре?

— Да — рекао је дух и нестало.

В. С.

ЛОГИЧКИ ЗАДАЦИ

Уредио Александар Кутрички

У време владавине
краљице Викторије
једна игра била је
нарочито омиљена
међу морнарима

ПОДЕЛА ШУНКЕ

1 Пред неки празник три комшинице сакупили су по 200 динара и купиле комад шунке.

Једна од њих поделила је шунку на три дела уверена да су делови једнаке тежине. Друга је изјавила да има поверења само у вагу у оближњој продавници. Тамо се показало да подељени делови, после прерачунавања у динаре, вреде 190, 200 и 210 динара.

Трећа комшиница проверила је делове на својој ваги која је дала друге тежине. Дошло је до спора, прва комшиница је и даље тврдила да је шунка подељена на делове једнаке тежине, друга је признавала само вагу у продавници, а трећа своју вагу. Како можемо помирити завађене комшинице и поделити шунк, не разрезајући је поново, тако да свака од жена буде задовољна добијеним делом, тј. да добијени део у крајњој мери вреди бар 200 динара?

НЕВЕРОВАТНА ПАЛИДРВЦА

2 Пре много година, негде с почетка века, када је пушење још било популарно у монденским круговима, свако је уз себе носио кутију са палидрвцима и знао је бар туче загонетки или игара са њима.

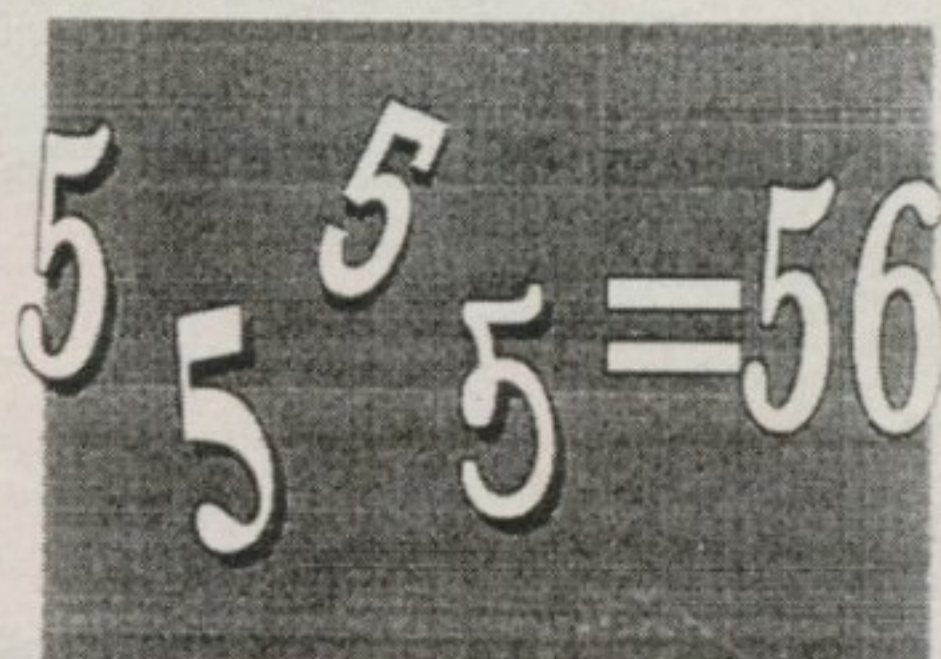
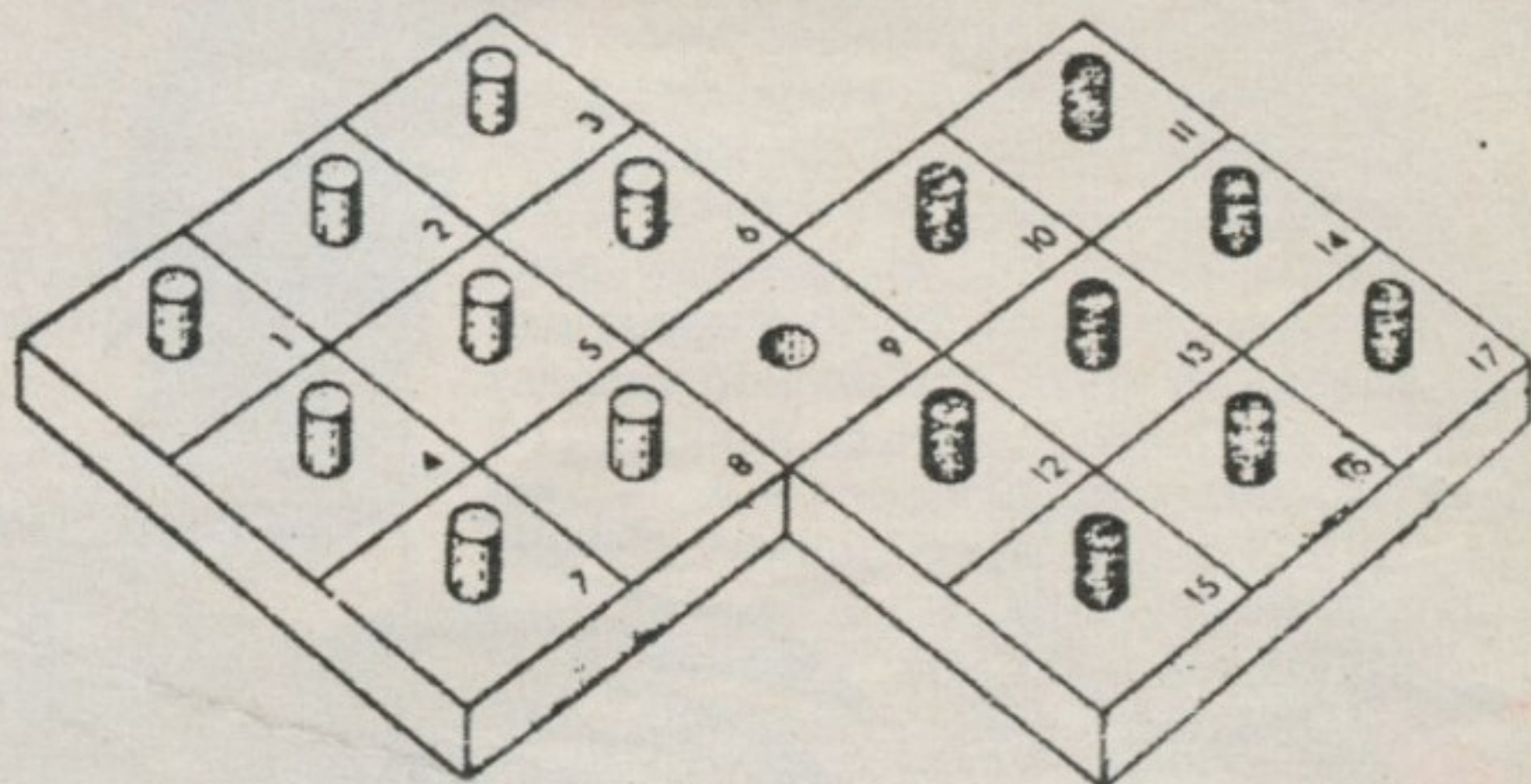
На слици је приказано дванаест палидрваца поређаних у квадрат. Квадрат чини површину од 9 мањих квадрата.

Ваш задатак је да помицањем ових дванаест палидрваца претворите површину од девет квадрата у површину од четири квадрата. Наравно, ниједно од палидрваца не сме бити изостављено.

ВИКТОРИЈАНСКА ПРЕМЕСТАЉКА

3 Једна од најпознатјих „механичких“ загонетки на тему премештања фигура, која је била веома популарна у Енглеској у време владавине краљице Викторије, приказана је на слици. Ова игра била је нарочито омиљена код морнара који су за време дугих пловидби покушавали да у што мањем броју потеза промене места црним и белим фигурама. Под потезом се подразумева или премештање фигуре из једног квадрата у суседни слободан квадрат или прескакање преко једне суседне фигуре на слободан квадрат. Прескакати се може и преко беле и преко црне фигуре, али само право - потези по дијагонали нису дозвољени. При решавању није неопходно наизменично померање белих и црних фигура.

Колико је потеза потребно да би све беле фигуре прешле на страну црних, а црне на страну белих?

МАТЕМАТИКА?

4 Наставник је на табли написао четири броја пет. Питање за ученике исто је и за вас. Од ова четири броја треба да добијете број 56.

Можете да користите било које основне рачунске радње, а можда и неке трикове.

ДОСАДНИ УДВАРАЧ

5 Једна девојка летовала је у кампу поред Округлог језера, које је добило име због своје обале кружног облика. Девојка је била лепа и имала је много удварача, од којих је један био прилично упоран али и веома досадан.

Једног дана девојка је испловила чамцем на језеро и упутила се према средини језера где је био усидрен сплав.

Док је веслала ка сплаву, приметила је на обали свог досадног удварача. Неко време веслала је око сплава оклевајући да се упути ка обали.

За то време удварач је размишљао: „Пре или касније, девојка ће морати да изађе на обалу. Како из трчим четири пута брже него што она може да се креће по језеру, могу да је сачекам у тренутку када њен чамец пристане уз обалу“.

Девојка је знала да на обали може лако да умакне свом удварачу, међутим, било је потребно да најпре стигне до обале, пре него што он успе да дотрчи до места искрцавања.

После краћег времена девојка је смислила како да избегне неугодан сусрет.

Какву је стратегију применила девојка да би измакла свом удварачу? Претпоставља се да је у сваком моменту девојка имала тачан увид у свој и удварачев положај на језеру.

Решења се налазе на страницама „Мале поште“

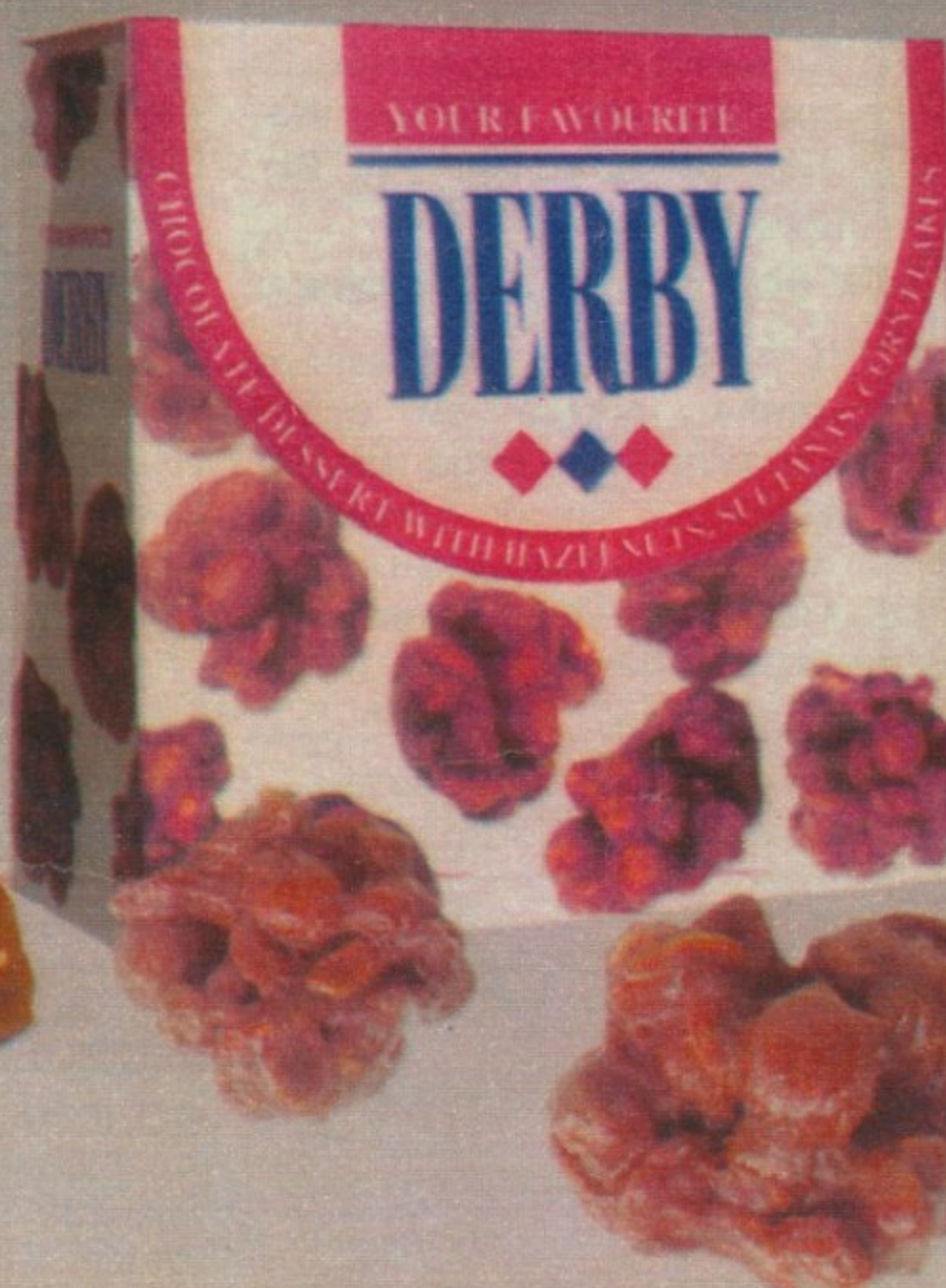

NAJSLAĐA NAGRADNA IGRA

18 Opela CORSA

do kraja godine po tri automobila
svakog meseca

Ljubitelji slatkiša mogu učestvovati u nagradnoj igri na taj način što će prikupiti **10** omotnica "SWEET",
5 omotnica "RUM bar" i **2** poklopca sa kutije "DERBY" i sve to poslati preporučeno na našu adresu:

Soko Štark, 11000 Beograd, Kumodraška 249

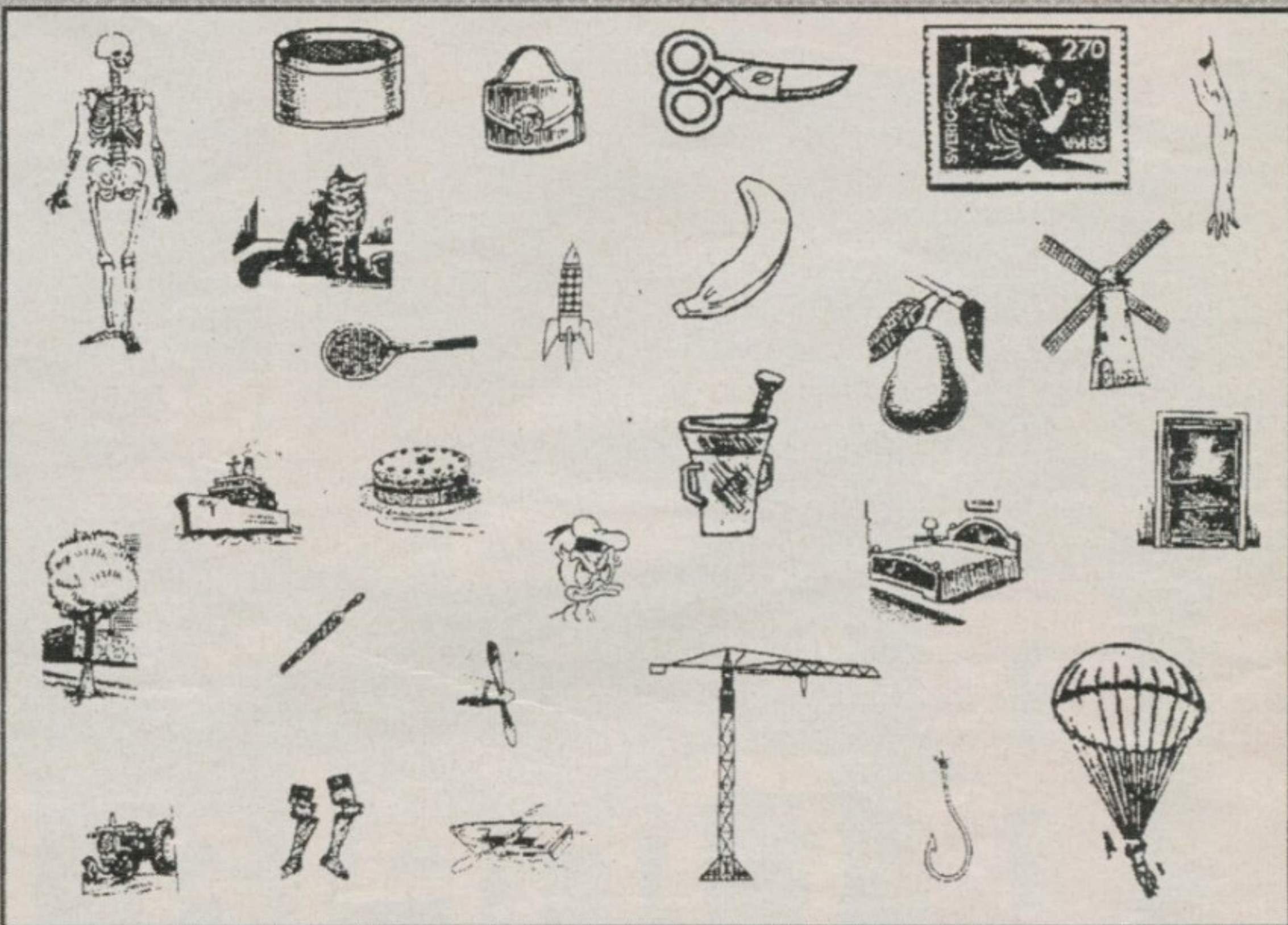
Izvlačenje svakog poslednjeg petka u mesecu, počev od 26. jula

Srećno!

В	Р	А	Т	А	Ш	Н	А
Е	К	О	С	Т	У	Р	Т
Т	К	И	Т	Д	Е	У	Р
Р	Л	Р	И	К	Р	Н	О
Е	М	Ц	Е	П	А	В	Т
Њ	А	Т	И	В	К	Р	О
А	К	Ј	А	Б	Е	О	Т
Ч	А	М	А	Ц	Т	Т	Б
А	З	К	А	К	А	И	А
Р	Е	Ј	Ш	Р	Р	С	Н
А	А	Р	Р	У	К	А	А
П	А	Д	О	Б	Р	А	Н
Е	О	Д	М	А	Ч	К	А

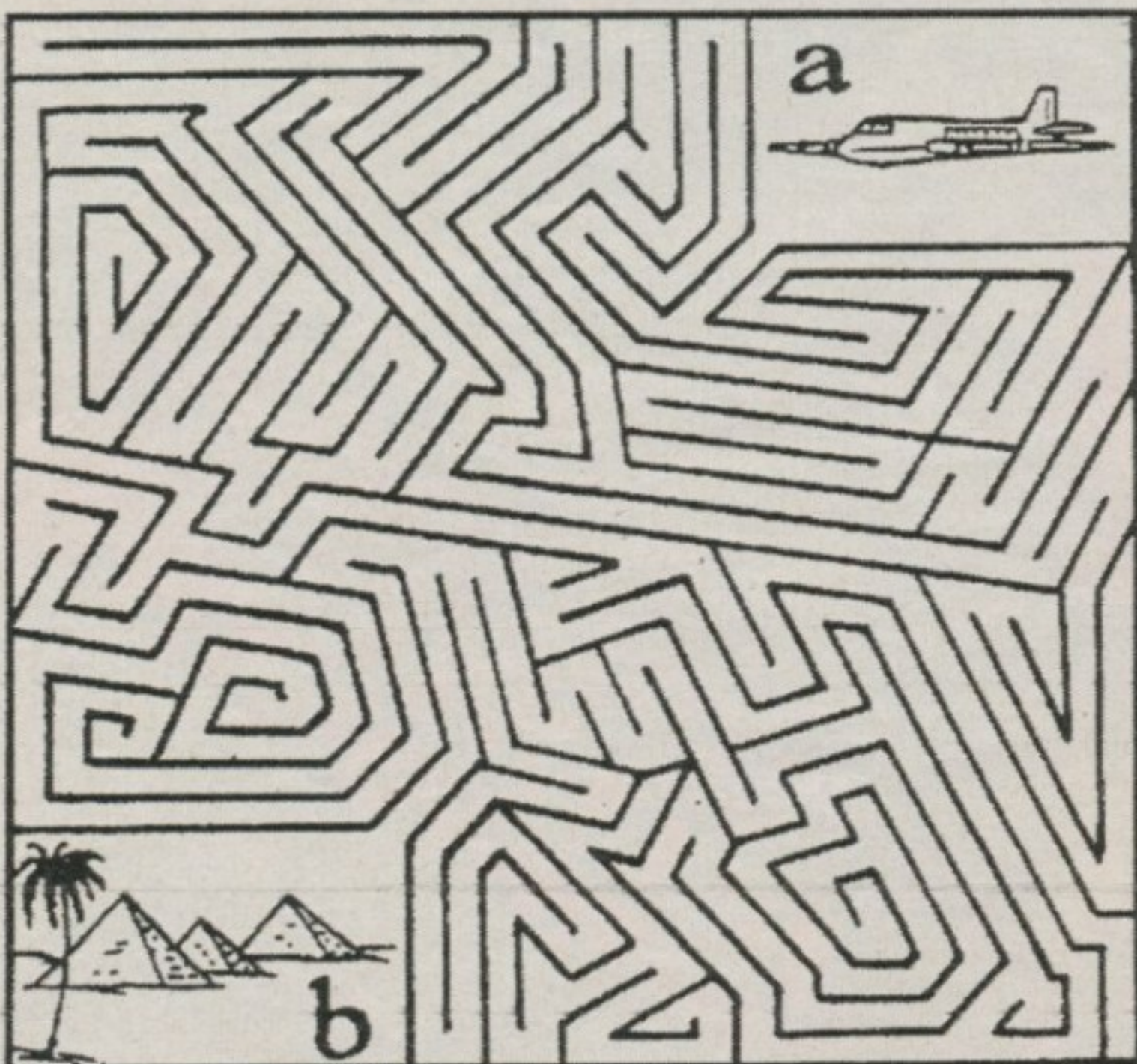
ИЛУСТРОВАНА ОСМОСМЕРКА

Појмове представљене цртежима пронађите у једном од смерова у лику и прецртајте их. Неискоришћена слова, читана редом, дају коначно решење – појам представљен преосталим цртежом.

ЛАВИРИНТ

Којим путем можете стићи од тачке А до тачке Б?

СЛОВОВНИ КВАДРАТ

	1	2	3	4
1				
2				
3				
4				

ЈА, ЈА, КЕ, МА, НА, НА,
НИ, НИ, ПА, РА, РА, РИ,
РИ, ФИ, ФИ, ЧИ.

ВОДОРАВНО И УСПРАВНО:

1. Сировина за израду свећа, добија се сувом дестилацијом угља (мн.);
2. Индијски еп;
3. Кочија за изнајмљивање (мн.);
4. Позната манекенка и модна креаторка.

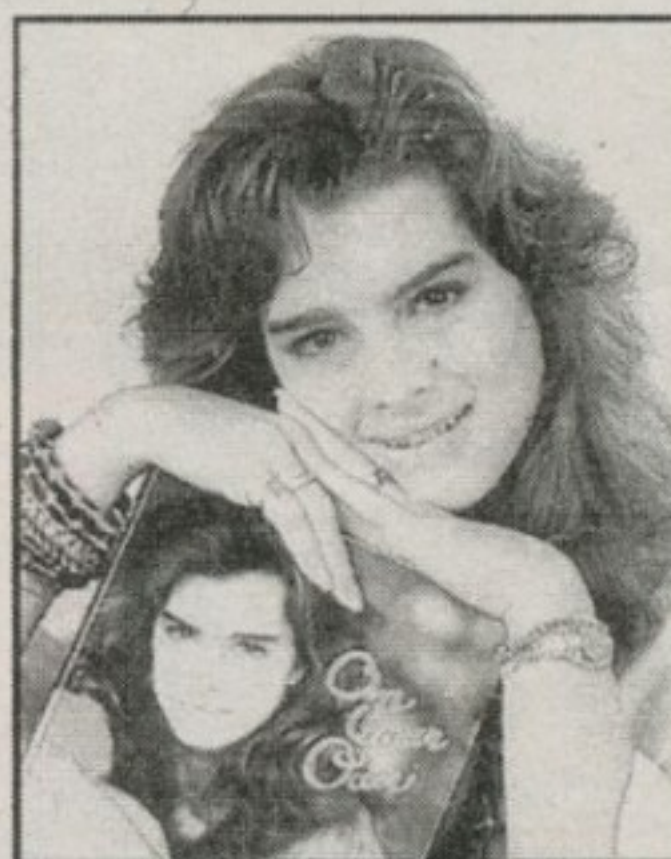
РЕБУС (6)

ГЛАВОЛОМКА

Б	Р	У
С	В	И
П	Ц	?

УКРШТЕНИЦА

1	2	3	4	5	6	7	8
9							
11							
13							
17							

ВОДОРАВНО:

1. Глумица са слике лево;
9. Графичка машина за цртање нотних линија;
10. Грчко слово;
11. Завршавати прање;
13. Подлац;
14. Народни магазин (скр.);
16. Цветни листић сличан нокту;
17. Стадион у Нишу;
18. Досетка.

УСПРАВНО:

1. Направа за брисање (нпр. на аутомобилу);
2. Дански филолог, Размус Кристијан;
3. Узбрдице;
4. Оснивач задужбине;
5. Глумица и певачица са слике десно;
6. Персијанац;
7. Вођа побуњених робова из грч. мита;
8. Важан зачин;
12. Отац одмила;
15. Име певача Матића.

ЧАУРА

Четкицом и бојом уметник је, знај, представио овај кршевити крај.

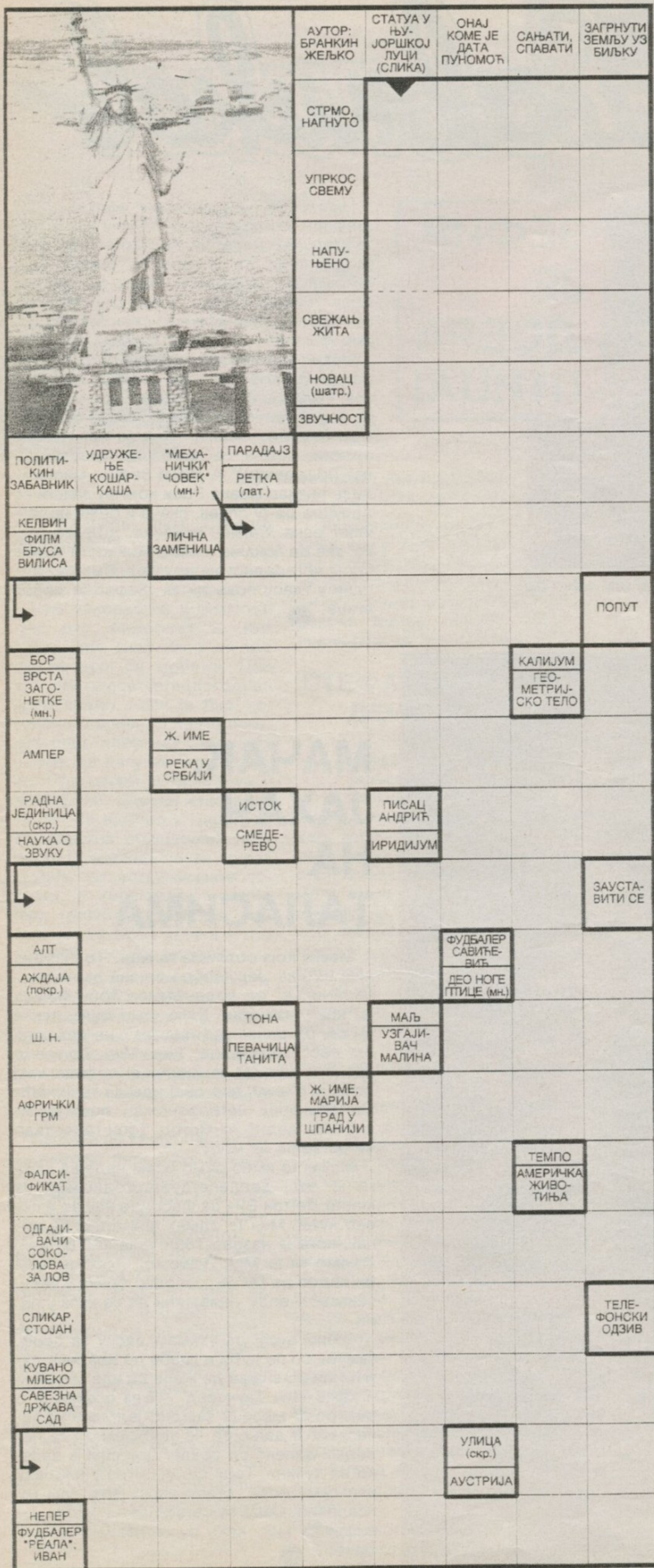
АНАГРАМ

С ТОМ чињеницом слаже се свако: преко њег' се прелази лако!

АНАГРАМ (-М)

ЋЕ ЈЕ МЕМЉИВ, А ВОЉЕН СЛОВАР?

У Народном музеју у Београду!

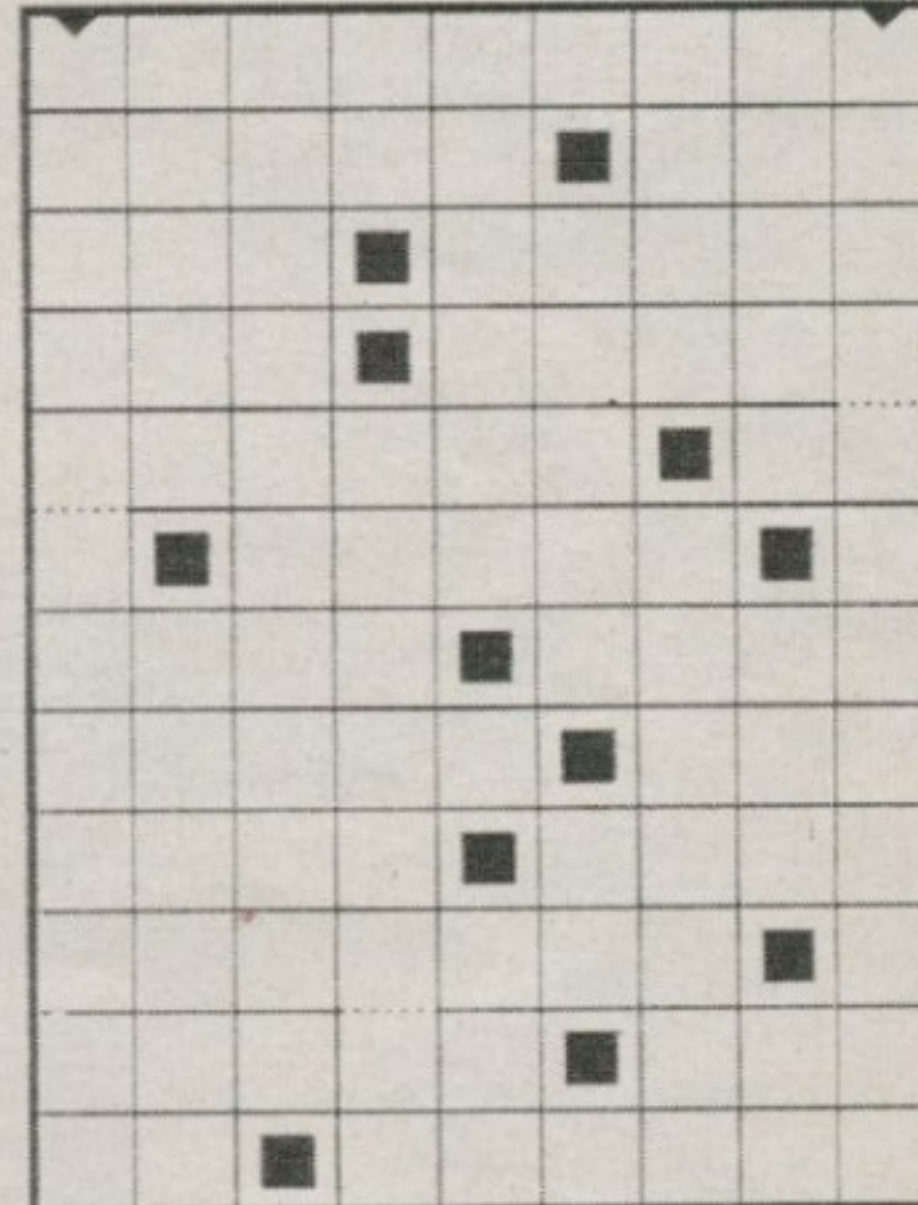
ОСАМ РАЗЛИКА

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

Речи из пописа распоредите у мрежу тако да добијете исправну укрштеницу. Ако то добро урадите, у смеру стрелица добићете имена и презимена наших спортиста са слика.

АБОТ, АЛАВО, АОЈ, АРИЈАН, АСАД, АСЕАН, ГА, ДРОТ, ЕКАВКА, ЕРАТ, ЗАВАТ, ИРИСИ, ЈАТИТИ СЕ, ЈОРГОВАНИ, КАДАР, КЕ, КИТИЋ, КСИЛ, ЛАНАД, ЛБ, НАВАЛ, НАЛ, ОК, ОНАКАВ, ОСКАР, ОТИ, ОТУ, РАРИТЕТ, РЕАЛИЗАТОРИ, РИБАРИ, САГ, СКА, ТИК, ТРОСТАВ, ЋИ.

ИНДИРЕКТ

Највећа притока Саве . . . (2,5)

Решења се налазе на страницама "Мале поште".

Задачник

**ЗЕФИР
ЈЕ
ДОБРА
ПТИЦА!**

Да ли ће Зефиру икада постати јасно ко га зове: папагај или неко од укућана?

Чим се кућом проломи одлучан глас „Зефире, долази овамо!“, мали хрт сместа извршава наредбу. Кад дотрчи до места одакле је стигла наредба, осврће се у потрази за господаром. Мада у породици Роси у месту Одбон, у Њу Џерсију, већ три године живи афрички сиви папагај, Зефир још није навикао да Сајмон „говори“, односно подражава гласове свих у кући. Сајмон то користи и по цео дан излуђује пса. Највише воли да сачека тренутак кад се Зефир попне на нови кауч који су Росијеви недавно купили. Чим се хрт удобно смести, папагај се продере: „Силази доле! Лош дечко!“ А јадни Зефир, мислећи да је то глас Џоане Роси која му заиста не допушта да ту спава, скаче и бежи подвијеног репа. Сајмон понекад, додуше ретко, зна да покаже и мало нежности према свом четвороногом другару. Са пуно љубави у гласу похвали га „Зефир је добра птица!“ ●

Уверите се и сами – у одговарајућем „костиму“, Тоби на дасци ужива у таласима. А кад његов господар седне на мотор, мачак му се сместа придружи очекујући да му Мич, пре него што јурну на двоточкашу, стави на главу кацигу а очи заштити наочарима

МАЧАК, ЈАХАЧ НА ТАЛАСИМА

Мачка која обожава таласе? То сигурно није истина. Јер, добро се зна да не подносе ни „в“ од воде. Мачор Тоби можда је, ипак, изузетак. Било како било, тек – он се, од раног „детињства“, не раздваја од свог господара. Кад Мич Таунсенд крене с даском за једрење на таласима, Тоби је с њим, ако овај иде да трчи жућкастобакарни четвороножац опет је ту, ако Мич седне на мотор, Тоби га ни тада не оставља на миру.

Мачак је имао само осам недеља када га је овај двадесетдеветогодишњак из места Дејтон Бич са Флориде нашао и повео кући. Мич је одмах приметио да мачак, кога је назвао Тоби, није као остали. Откако га је Мич „усвојио“, Тоби је, чим би видео да му се господар брчка у кади, ускачао у воду уживајући да се купа у пени.

– Чим види да узимам даску за серф, узмува се по кући и гребе по вратима дајући ми до знања да жели да иде са мном – каже Мич Таунсенд. – Без обзира што већ осам месеци заједно једримо на таласима, и даље се не усуђујем да га поведем далеко од обале. Док сам ја далеко на пучини, Тоби се или игра у плићак или сам „вози“ стару даску коју сам му поклатио. Сада су се већ сви у месту навикли на мог, како су га назвали, лудог мачора. ●

Златни ретривер,
звезда NBA лиге

МЕЏИК БАДИ

Када је Кевин Декико поставио кош у дворишту своје куће у Сан Дијегу, није ни сањао да ће му главни противник постати Бади, његов пас расе златни ретривер. Додуше, Бади није одмах постао Меџик Џонсон. У почетку је трчао за лоптом безуспешно покушавајући да је ухвати зубима, али када је Кевин схватио да његов љубимац неће тако лако одустати од кошарке и да за убацавањем лопте у обруч стварно лудује, отпочео је с увежбавањем. После шест месеци Бади је заиста постао Меџик Дог који, невероватном вештином, убацује лопту главом.

Бади се појавио у шоу-програму Дејвида Летермана „Блесави трикови кућних љубимаца“ и освојио гледаоце. Постао је звезда која, у паузама утакмица тимова NBA лиге, увесељава публику, своје вратоломне скокове приказао је на CNN каналу у емисији „Добро јутро, Америко“, учествовао је у серији „Пуна кућа“ уз чувеног Карима Абдула Џабера, а вероватно ће бити и главни глумца филма који ће се звати, како друкчије него – „Бади“.

УЗ
МАЛО
СТАТИСТИКЕ,
НЕМА
МИСТИКЕ

Фифи, ја сам твој тата!

Недавно је у САД спроведена анкета међу власницима кућних љубимаца. Дођијени одговори веома су занимљиви:

- 57 одсто испитаника тврди да би, кад би се којим случајем нашли на пустом отрву, више волели да у тој пустоши буду у друштву својих кућних љубимаца него да самоћу деле с неком особом.
- На питање да ли својим четвороношцима поклањате нешто за рођендан, чак 79 одсто одговорило је потврдно.
- Шта се дешава кад власници паса и мачака оду на одмор? Без обзира да ли су на летовању са својим љубимцима, ако пријатељима шаљу писма или разгледнице, уз свој потпис њих 62 одсто обавезно шаље поздраве и у име својих љубимаца.
- 33 одсто господара сматра сасвим природним да телефоном (или преко телефонске секретарице) проћаска са својим четвороношцима. Како тече разговор, није тешко замислити.
- Само особа у чијој кући трчкара неки бркати мачор или се поносно шетка Џеки „који само што није проговорио“, може да разуме да 55 одсто Американаца без размишљања одговара да себе сматра неком врстом родитеља својих „маца“ и „куца“.

Илустровао Душан Павлић

Рибица старица

Знате ли колико може да живи златна рибица? Сматра се да је рекорд постигла извесна Фрида која је живот провела у једном акваријуму у Сасексу, у Великој Британији. Ова златна рибица доживела је дубоку старост и преселила се у вечност кад је напунила 41 годину.

Да није било
пса, не би било
Ватерлоа?

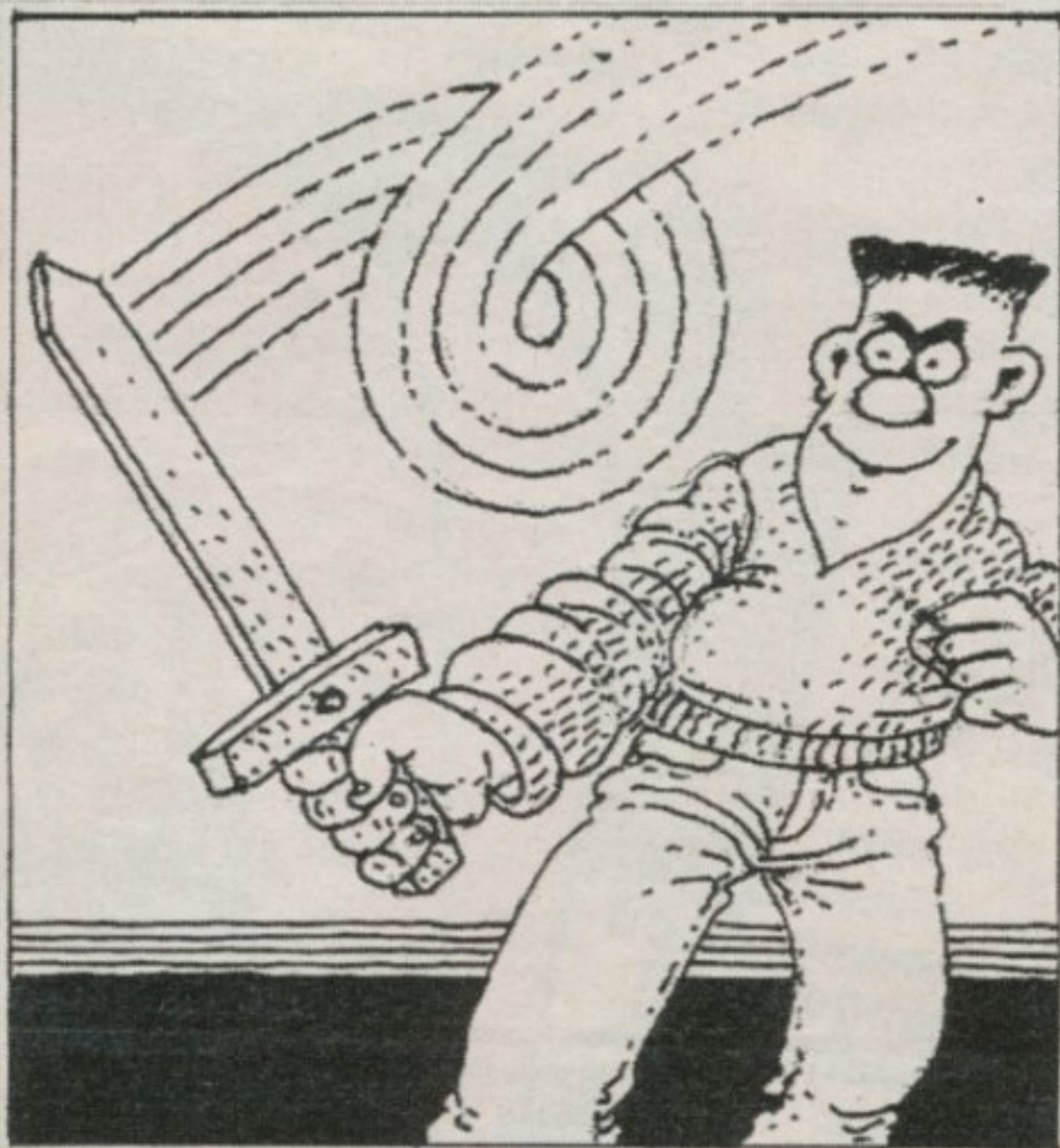
Наполеон Први Бонапарта, после прогонства на острво Елбу, 1815. враћао се у Француску. Чамцем је требало да се превезе до брода, али у тренутку непажње цар се оклизнуо и пао у воду. Један од морнара био је, срећом, у друштву свог љубимца, огромног пса расе њуфаунленд. Кад су схватили шта се догодило, морнари су се, тешко разазнајући било шта у мраку, силно узмудвали. Једини присебан био је пас који је, поштујући не Наполеонову величину него свој инстинкт, сместа скочио у море и спасао Бонапарту. Можда би се, како каже ова анегдота, и без пса све добро завршило, али ко зна – да није било њега можда не би ни дошло до битке код Ватерлоа?

ЈА ♥ ПТТ

Уређује: Вито Недељковић

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

Волимо мачевање

Одавно желимо да пишемо „Забавнику“ и замолимо да објави основне податке о мачевању јер мој друг и ја намеравамо да се учланимо у мачевалачки клуб „Црвена звезда“. Надамо се да нисмо закаснили (имамо 9 и 10 година).

ГОРАН И ЈОЦА
Нови Београд

Да би се неко бавио мачевањем, потребно је да има мачевалачко одело, заштитну маску, електрични пластрон (блузу) који је начињен од посебних сребрних нити и стално је под благим напоном струје од 12 волти, рукавице, мачевалачки шнур и патике. Сва ова опрема добија се, наравно, у клубу и користи се на тренинзима. Бод у мачевању добијаш ако противника успеш флертом да погодиш у труп који је покривен електричним пластроном. Ударац треба да има тежину 500 грама уколико мачујеш флертом и 750 грама ако мачујеш мачем. Тек тада апарат, који је преко пластрона повезан са личним каблом такмичара, бележи погодак. Погодак у руке, ноге и главу не важи.

Мушкарци мачују у дисциплинама флорет, мач и сабља, а жене флорет и мач.

Мили РТТ
Јстео бих да
напишем
мемоаре и да
поштаљем и да објавите
у „П. ЗАБАВНИКУ“

СЛАЂАН

БОР

Пишем, пишем... мемоаре

Веома нам је драго што си, као наш читалац, баш нама понудио своје мемоаре да их ми први објавимо. Али, пре него што их напишеш желели бисмо да ти кажемо каква је то врста књижевног дела. Мемоари су по властитом памћењу написана казивања и сећања о догађајима које писац добро зна јер је махом и сам у њима учествовао или је био посматрач. Често се преливају у аутобиографију, а пишу их људи који су имали удела у крупним догађајима од општег значаја. Они пак нису историја, носе печат личног и заправо су грађа коју ће историја објективно оценити.

Тачно је да мемоаре не морају да пишу стари људи, али једно је неизбежно – да би се проживео један значајан временски период, треба да прођу извесне године. Пошто, ипак ниси навео колико година имаш, ми само претпостављамо да си млађи читалац и зато ти, Слађане, саветујемо да мало сачекаш са писањем мемоара. Ако си, ипак, одлучио да их напишеш, желимо ти да успеш у томе.

Пејџер „танго“

Објасните ми какав је то пејџер „танго“.

РАША
Лазаревац

Ово је најновији производ из породице пејџера, такозвани двосмерни, фирме „Моторола“. Кад власника писком и записом на малом екрану обавести о поруци, власник је у стању да оног ко га зове обавести кратком поруком: „Примљено“, „Позовите, молим“, „Да“, „Не“. Пејџер „танго“ засад има у програму 120 различитих одговора на поруку коју је примио.

Геолог или археолог

Завршила сам трећи разред основне школе и желела бих да се идуће године упишем у неку школу која би ми омогућила да једног дана постанем геолог или археолог. Коју школу да упишем?

ЈАСНА
Лазаревац

Тек након основне школе можеш да упишеш средњу Геолошко-техничку школу у Београду (Улица Есад-Пашина 2), а после завршене средње школе Геолошки факултет да би стекла диплому геолога.

Да би постала археолог, требало би да после средње школе друштвеног смера упишеш Филозофско-историјски факултет, група за археологију. Као што видиш, да би постала геолог или археолог, треба да завршиш два различита факултета.

Лепо је бити редитељ

Већ две године просто сам опседнута жељом да студирам режију, мислим да је то и за жене леп позив. Сада сам у трећем разреду гимназије, па бих вас молила да ми кажете како се полаже пријемни испит и које услове треба да испуњава кандидат.

САРА
Деспотовић

На Факултету драмских уметности, на Новом Београду, постоје две групе на којима се студира режија: позоришна и радио и филмска и телевизијска. Зависно од потребе, на обе групе прима се највише 15 студената. Поред општих услова, кандидати морају да испуњавају и посебне, односно да полажу испите којима се утврђују склоности, способности и таленат за одређена уметничка занимања.

На групи за позоришну и радио-режи-

ју први део испита обухвата и писмени рад, анализу неког позоришног комада, писмени тест и усмену проверу основних знања из области позоришта, познавања домаће и светске књижевности, посебно драмске. Други део састоји се од теста креативности, психо-теста, испитивања слуха и осећања за ритам, провере знања једног светског језика, монолога или казивања прозног текста напамет, практичног редитељског рада и разговора са свим учесницима другог дела испита.

На групи за филмску и телевизијску

ЕНИГМАТИКА

РЕШЕЊА

Скандинавка: косо, ипак, пуно, сноп, лова, томат, К, роботи, "Боја ноћи", шараде, К, А, Аленка, рј, и, Иво, акустика, аждер, ДС, шн, т, бат, кат, Мара, имитат, т, соколари, Аралица, вареника, Невада, ул, Заморано; **Мозаичка укрштеница:** јорговани, АСЕАН, саг, ска, алаво, Нал, кадар, Аријан, лб, Ерат, дрот, Китић, Оту, Абот, Ксил, раритет, и, ириси, аој, ћи, екавка; **Индирект:** једрина (је Дрина); **Илустрована осмосмерка:** брод; **Чаура:** сликар, Лика; **Анаграм:** мост; **Анаграм:** Мирослављево Јеванђеље; **Слоговни квадрат:** парафини, "Рамајана", фијакери, Нина Ричи; **Ребус:** каучук (кауч "УК"); **Главоломка:** С (редом се може прочитати - Брус Вилис); **Укрштеница:** Брук Шилдс, растер, ро, испирати, скот, НАМА, а, нока-тац, Чаир, цака.

Енигматске стране припрема:

ЕД "Ђорђе Натошевић", Сомбор

Уређује Славко Бован

Аутори: Димовић, А. М. Јанковић, Милин, Ј. Недић и Бован,

режију испит се састоји од три дела: први је испит из области филмске и опште културе, друштвених наука и сценаријског задатка. Други обухвата усмени испит (проверу општих знања из области филма и телевизије на основу обавезне литературе, одбране сценаријског рада на задату тему). Трећи, и последњи, део састоји се у монтажи филмског одломка и његовој анализи.

РЕШЕЊА ГЛАВОЛОМКИ И ЛОГИЧКИХ ЗАДАТАКА

1. Спор међу комшиницама може се изгладити веома лако.

Прво треба понудити трећој комшиници да одабере комад јер она верује само у тачност своје ваге. Она ће одабрати комад који на њеној ваги није мањи од остала два.

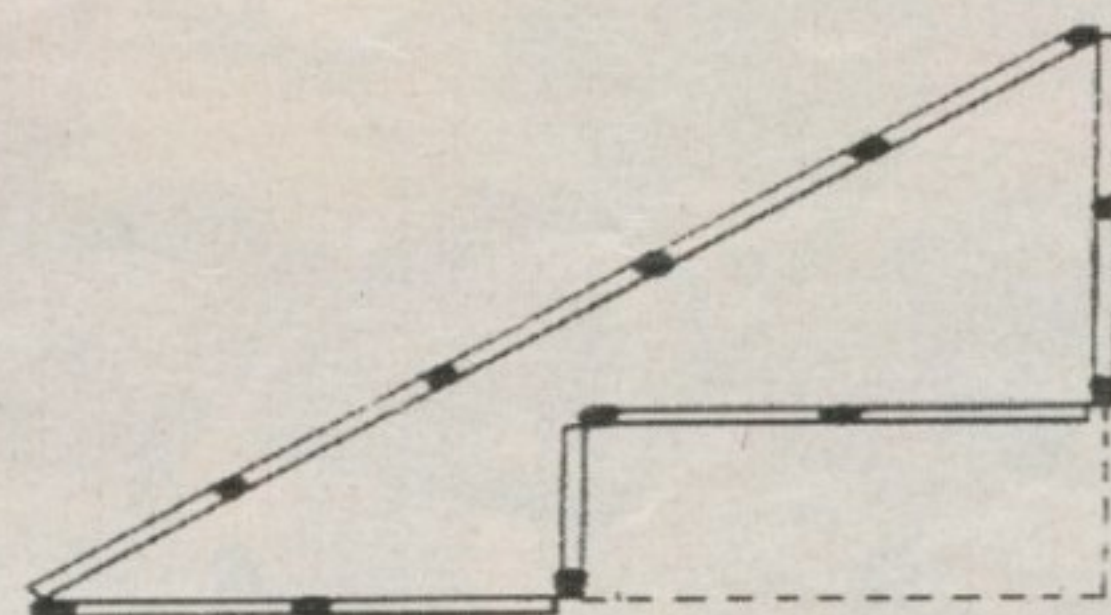
Друга комшиница, која верује у тачност ваге у продавници, може такође бити задовољна јер комад који одабере вреди 200 динара.

Трећа комшиница је свакако задовољна јер она тврди да су сви комади једнаки.

2. Они који су задатак правилно прочитали схватили су да је потребно наћи површину. Ако сте тако решавали, дошли сте до тачног решења.

Направите од датих палидрваца правоугли троугао. Добићете површину од шест квадрата. Међутим, послужите се малим лукавством тако што ћете померити три палидрвца, тј одузети два квадрата површине.

На тај начин добили сте површину од четири квадрата.

3. У више збирки математичких загонетки (између осталих и у Лојдовим збиркама) наводи се решење овог задатка у 52 потеза. Међутим, чувени енглески стручњак за задатке ове врсте Лојдов савременик Хенри Додени нашао је елегантно решење у 46 потеза. Његово решење има следећи облик (број означава квадрат са кога полази померена фигура): 10-8-7-9-12-6-3-9-15-16-10-8-9-11-14-12-6-5-8-2-1-7-9-11-17-16-10-13-12-6-4-7-9-10-8-2-3-9-15-12-6-9-11-10-8-9.

4. Напишите две петице једну до друге, саберите их са разломком 5/5 и добићете тражени резултат.

5. Девојка треба да весла ка обали тако да се сплав у средини језера налази између ње и удварача до тренутка док не дође до четвртине полупречника језера. У том тренутку треба да весла ка најближој тачки на обали. Да би удварач стигао до тачке искрцавања, мора да претрчи полуобим језера. Иако се он креће четири пута брже од девојке у чамцу, пут који треба да пређе већи је него девојчин.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК БРОЈ 2315

YU ISSN 0032-339X

Први број «Политикиног Забавника» изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник

Зефирини Граси

Директор «ПОЛИТИКЕ»

Хапи Драган Антић

Издаје НП ПОЛИТИКА Д.О.О.

11000 Београд, Македонска 29

Штампа графичко предузеће

«Штампарија Политика»

В. д. председника компаније «ПОЛИТИКА»
Томица Раичевић

Уредник сатире Мирјана Маринковић
Ликовно графички уредник Соња Јашовић
Редакција Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патротић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Миленко Толоровић и Бранислава Црномарковић
Техничка редакција
Душан Глушац, Радоје Савић,
Зоран Петковић

Секретаријат Зорица Филиповић
Дописници «ПОЛИТИКЕ» из иностранства:
Петар Поповић (Москва), Дарко Рибничар (Њујорк), Мирослав Стојановић (Бон), Душан Симић (Лондон), Бошко Јакшић (Рим), Верица Рупар (Будимпешта) Момчило Пантелић (Пекинг), Боровој Ердешан (Атина)

Редакција «ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК»
Македонска 29, 11001 Београд, П.фах 124.

Телефони: секретаријат 3224-471,
редакција 3224-483, техничка редакција
3226-620, централа 3224-191 и 3225-761,
претплата: 3228-776.

Маркетинг агенција: Македонска 31/1,
телефон 3220-645.

Рукописи, фотодокументи и цртежи се не враћају.

На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Претплата за нашу земљу
1 месец 31,20 дина. 3 месеца 93,60 дина.
6 месеци 187,20 дина.

Претплата на жиро рачун број:
40801-603-3-42104, уз обавезну назнаку:
Н.П. «ПОЛИТИКА» — ПРЕТПЛАТА НА
ЛИСТ «ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК»

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО
Полугодишња — возом: 90 DEM или противвредност осталих валута. Полугодишња — авионом:
I група-Европа: 150 DEM. II група-Блиски исток: 150 DEM. III група-Африка, Азија: 158 DEM. IV група-Америка, Канада: 165 DEM. V група-Далеки исток: 165 DEM. VI група-Јужна Америка: 175 DEM. VII група-Аустралија: 178 DEM. или противвредност осталих валута

• Претплата се врши преко DEUTSCHE BANK AG FRANKFURT/M (BLZ 500 700 10) на рачун КОМЕРЦИЈАЛНЕ БАНКЕ АД, Београд, број: 9359662, у противвредности USD или DEM у корист Н.П. «ПОЛИТИКА» — Београд, девизни рачун број: 70400-6925286 који се води код Комерцијалне банке АД - Београд. Код уплате обавезно навести: «Сврха плаћања» ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ «ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК». Копију уплате обавезно послати на факс: ++381 11 3228 776 или на адресу: Н.П. «ПОЛИТИКА» 11000 БЕОГРАД, 29. НОВЕМБРА 24, ЈУГОСЛАВИЈА
• Уплате за ОГЛАС на горе наведени рачун у Франкфурту/М, а копију уплате на факс: ++381 11 3226 353 или ++381 11 3249 293

Годишњу претплату на лист не примамо.

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину.

НАЈЛЕПШЕ БАЈКЕ И БАСНЕ СВЕТА

ПОКЛОН
ЗА ВАШЕ НАЈМЛАЂЕ

1.

2.

3.

4.

5.

6.

Браћа Грим
1-6

Андерсен
1-6

Афанасјев
1-6

Шарл Перо
1-6

Езоп
1-6

Лафонтен
1-6

„Чаробни ковчежић“ кошта 90,00 динара, а за читаоце „Политикиног Забавника“ који купују путем приложене наруџбенице, или директно од издавача преко телефона 686-185, цена је 75,00 динара.

ЧАРОВНИ КОВЧЕЖИЋ садржи 25 најлепших бајки света и 70 најлепших басни које су икад испричане. Написане јасно и лепо, ове чудесне приче прихватљиве су деци свих узраста, па и онима који по годинама старости више нису деца.

Свака страна ових 36 књига богато је илустрована у пуном колуру. Нежне и племените боје допуњене су и финим сунђером постављеним корицама књига, што их чини меканим – као дечије руке.

Све књиге, штампане ћирилицом, налазе се у нарочитом поклон-коферчићу, с дршком и кључем. ЧАРОВНИ КОВЧЕЖИЋ је најлепши поклон и најдража успомена. Трајна лектира из детињства, замена за тридесет и шест паметних бака и за триста шездесет успављивања.

Свако ко има пиџаму, треба да има ЧАРОВНИ КОВЧЕЖИЋ. То се не раздваја.

С ЧАРОВНИМ КОВЧЕЖИЋЕМ ДЕЦА САЊАЈУ ЛЕПО!

НАРУЏБЕНИЦА („ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“)

Овим неопозиво наручујем један или више „Чаробних ковчежића“ по цени од 75,00 динара, по примерку

1. Браћа Грим	1-6 ком.	Име и презиме
2. Андерсен	1-6 ком.	
3. Афанасјев	1-6 ком.	Улица и број
4. Шарл Перо	1-6 ком.	
5. Езоп	1-6 ком.	Место
6. Лафонтен	1-6 ком.	

- Заокруживањем броја наручујете један од „Чаробних ковчежића“
- Наружбенице слати на адресу: Издавачко предузеће за децу „BOOKLAND“, ТЕРАЗИЈЕ 14, СПРАТ 6.
- Испорука одмах. Плаћање поузећем – поштару.

РЕКЛИ СУ...

Људи су раније страхо-
вали од будућности. Да-
нас будућност мора да
страхује од људи.
Вернер Мич
немачки афористичар
(1936-)

Разум је као возна кар-
та: има смисла само када
се користи.
Ернст Хаушка
немачки афористичар
(1926-)

Мала дела која човек
чини боља су од великих
која планира.
Џорџ Маршал
амерички генерал и
политичар
(1880-1959)

Разлика између живота-
рити и живети лежи у упот-
реби слободног времена.
Америчка пословица

Бог је имао смисла за
шалу чим је створио чове-
ка.
Гилберт Кит Честертон
енглески писац
(1874-1936)

Слава, пре свега, значи
да је човек умро у правом
часу.
Алфред Полгар
аустријски писац
(1873-1955)
М. Т.

Женидба и вешање увек
долазе прерано.
Аугуст фон Коцебу
немачки драматичар
(1761-1819)

Дајте ми власт над валу-
том једне земље и онда
ми је свеједно ко ће у тој
земљи доносити законе.
Амшел Мајер Ротшилд
први банкар у Европи
(1743-1812)

Ако си у журби, иди
околим путем.
**Зенбудистичка
пословица**

Човеку не користи ни-
шта ако добије Месец, а
изгуби Земљу.
Франсоа Моријак
француски писац
(1885-1970)

Није тешко наћи људе
који су са 60 година десет
пута богатији него што су
то били са 20. Али, ниједан
од њих не тврди да је де-
сет пута срећнији.
Џорџ Бернард Шо
ирски књижевник
(1856-1950)

Влада, то је једна група
људи која становницима
неког ограниченог подруч-
ја продаје заштиту по мо-
нополским ценама.
Максвел Андерсон
амерички драмски писац
(1888-1959)

Онај ко је без разлога
тужан има и разлога да бу-
де тужан.
Франсоаз Саган
француска књижевница
(1935)

Снага ауторитета почи-
ње тамо где престаје до-
бровољна сагласност.
Бертран де Жувенал
француски економиста и
научник
(1903-1979)

Заједничко добро је оз-
нака за оно што сваки по-
литичар примењује као
потпору својим чињеница-
ма.
Вилард Монро Киплинг
амерички новинар
(1891-1967)

